

સતિ દ્રૌપદી.

(સચિત્ર) વાણિયાળી ભાગ ૧-૨ નંબર ૦-૧૦-૦

(સચિત્ર) મીરાંબાઈ ભાગ ૧-૨ નંબર ૦-૧૦-૦

શાહ રણછોડલાલ મોતીલાલ બુકસેલર-અમદાવાદ

વાંચવા લાયક પુસ્તકો.

પૈસા કેમ કમાવા ?-થોડી	માધન	૧-૮
સુડીમાથી લક્ષ્યાધિપતિ કમ થવાય	ધી પોપ્ટ ઇન્ડીરા ઇન્ડુ ગુજરાતી	
તેની મપૂર્ણ મમજીલુ આ પુસ્ત	ડીક્ષનેગી પૃષ્ઠ ૧૧૪૦	૨-૮
કમા છે ડી ૩ ૧-૮ ૩ આ	ધી પોપ્ટ ગુજરાતી ઇન્ડુ ગુ	
નઝીર	ડીક્ષનેગી	૨-૮
પુત્ર પ્રકાશ	વિચાર માગ	૫-૦
સ્વામી દયાનંદ મરસ્તિ	મુધ-ની સીતા	૨-૪
૨૦૦ વપનું પચાગ-ન્યાપારીઓ	ગંગુત કથા-જ	૧-૮
અને ધ ધાદારીઓને આ પચા	શાંતિ નિકેતન	૨-૪
ગતી અનેક લાભ થાય છે કી	ગુણ લક્ષ્મી	૧-૦
કાચા પુરાના ૩ ૩ અને પાકા	રાગ છત્રમાન	૨-૪
પુરાના ૩ ૩	છત્રપતિ ગંગા ભ	૨-૪
ભાગતીય માત્રાન્ય	અનુપકુમારી	૨-૦
અમતાનંદ લક્ષિતરસથી ભગપુત્ર	મનિકેની મુદ્દગી	૪-૦
આખ્યાનનો મગ્ધ	શ્રીમતી વિનય	૨-૦
મનમંતિ	માન્યનાળાભા ૧ ૨ ફરેડ ૧ ૧૨	
માહિત્યાદર્શ	પ્રમાદધનની પ્રભતા	૪-૧
મમાગ	મોહિતી	૧-૮
પ્રભાત	ગણુના ગત્રપૂતો	૩-૦
ખાન્શાલી કથા-જ	પ્રણય પદ	૨-૮
ધરએકાધ ધ્રેણશીખવાના પુસ્તકો	ગુજરાતી ટેલીગ્રા- ડાડ ભુક	૨-૮
ધ્રેણ અભ્યાસ-કાગળ, ચિટ્ટી,	મામાયટીનો રટ	૨-૮
નાગના નમુના, વિગેર બાળતો	માયાવી મોહીની	૨-૦
કિ	ટાગોરની રાતો ભા ૨ ને	૨-૦
અ ધ્રેણ પત્ર અવલાર ડગવાન	આમામપર લક્ષ્મી	૧-૪

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

। ગજગતી કૉપીરાઈટ વિભાગ

અનુક્રમાંક ૫૭૮૮૯ ચંદ્રેક

પુસ્તકનું નામ સ્ત્રી દ્વા૫૬૧

ત્રિમય ૬ - ૩

ॐ

❀ સતીદ્રોપદી. ❀

ગદ્યપદ્યાત્મક નૉવેલ.

રચિ પ્રસિદ્ધ કર્તા
દલાલ જોડાલાલ વાઘીલાલ.
નરસાહમેહેતા. મીરાબાઈ વીજાવેલી, વિગેરે
પુસ્તકોના કર્તા.

દોષરે.

ભારતનો આ સાર છે, સતી દ્રોપદી નાર,
ધન્ય ધન્ય માત્રી મત્રી વડા કીધા કીરતાર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા
બુકસેલર રણજીદલાલ મોતીલાલ
રીચીરોડ—અમદાવાદ.

આવૃત્તી બીજી

મનત ૧૯૮૦

સને ૧૯૨૪

પ્રત ૨૦૦૦

મુદ્ય બાર આના.

ગુજરાત વિધાનસભા ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
૧૧૮/૨
ગુજરાતી ગ્રંથાલય-અમદાવાદ
૬-૨

સને ૧૮૬૭ ના રથ મા એકદ મુકામ રણપર કગવ્યુ છે
અમદાવાદ.

[illegible]

પ્રસ્તાવના.

દ્રૌપદી લગ્નનાના હતુ એ છે એ આજ કા' શાસ્ત્ર પંચી ચીતાર નવા-
નગસિદ્ધ મેહેતા, મીરાબાઈ, ગમવિયોગ, ગમરાવણુ, સ્ત્રીસ્ત્રીયા દ્રૌપદીનિગર
ચીતારા નાસ્તાનુમાર 'ખાનાને બજવાવા નેહએ, તે પ્રમાણે નહી બજવાના
નુટન અને ઠગરડા વગરના બજવાય છે અને ખોટા પ્રી ખોટા બજવાના
નખતા હોવાથી હોના વાહ ' તાહ ' ના પોતંગેથી વવાથી લે છે, તે જમા-
નાની બનીહાગી છે પરતુ બહાવા વાચન વૃદ્ધો ' એવા તાસ્ત્રીય ચીતારે
નાસ્તાનુમાર લખાવા આ બજવા નેહએ, જથી પુરતુ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થય
મબવ ગહે મતીદ્રૌપદી નાટક ન હા. બજવાય છે તે પછી એન દાખલા
રૂપે કબુલ છે, પાણી મતાન યુદ્ધમાં લીમને હરગવા સતી દ્રૌપદી જહે છે
હ્યા આ ચુદ્ધી ઓટો, હ્યો, આ માડી પહેરો, વિગેરે ગખ્તો લીમને દુશ્મ-
નનો વધ કર્યા જવા મદિ દુષ્ણના જહેવાથી સતી જહે છે, તે ખનતુ
અશક્ય છે, ખતીને એવા તુચ્છ અને હલન ખોલો સતી કંદાપી -હે નહી,
અને કબલુ તેવા શખ્તો -હેવાની સજાહ આપે પણ નહી નાસ્તુ તેવા નખ્તો
સતી ખતીને જહે, તે પછી શખખી અને સતીમા ફેર ગાનો ? અને કબલુ
એવી મલાહ આપે તે પછી તેનુ પ્રશ્નપદ રોનુ 'કરકરખી જવા માટે કિ-
યાના શખ્તોના યા તોફો પડ્યા છે, પરતુ આ જમાનામા તો જમ જોવાના
ફેન, અને ખામડાની પુત, એ કહેવતાનુમાર ચાલ્યુ નય છે, પરતુ બહોઈ
વાચન વૃદ્ધો વિચાર કરે અને એવા લેખોમા નીતી વિરુદ્ધ કાઠપણુ લેખ
તમારી નજરમાં આવે, તે બાદ કતી અને બજવાનારને સખ્ત કપડો આપો
જેથી લેખકો અને બજવાનાર તેમ કરતા અટક અને શાસ્ત્રનુમાર લખવા
અને બજવાય આ લેખ ખામ ભાર્ય અનુસાર લખાયેલો છે, જે વાચવાથી
વાચકવર્ગની ખાત્રી થશે

દ્રૌપદી રોવક
ફલાલ બેઠાલ વાડીલાલ.

દુંકસાર.

મંગળાચરણ

પ્રવેશ ૧ લો.—પચાળ દેશમાં રાજ્ય બાગ—સખીઓ સહ દ્રૌપદી સખીઓનું દ્રૌપદીને યુગ્વીર ભગવાન મળવા માટે સુચવતું દ્રૌપદી ઇશ્વર ઇચ્છા બતાવવી ગમ માટે કહેવું, ગંગો, બાદ સખીઓનું જવું

પ્રવેશ ૨ જો.—સ્થળ દ્રુમ રૂપીનો મહા—રીઘાવીઓનું ઇશ્વર મળવું દ્રુમ રૂપીનું આવવું પાન્ડવો દ્રૌપદી રૂપે રૂપીનું પુજન રૂપે રૂપીના આગામી ત્યાં દ્રુપદ ગણની કકોતરી આવરી, રૂપીની તૈયારી, દ્રૌપદી રૂપે પાન્ડવોની રૂપી માથે સ્વયંવર જોવા જવા વીનવણી રૂપીનું ના કહેવું તીમ ઇ બતાવવો રૂપીની હા તૈયારી, સાથે દ્રૌપદી વેગે પાન્ડવોની પણ તૈયારી

પ્રવેશ ૩ જો.—સ્થળ હસ્તીના પુખ્ત ટોચ દગ્ગા—વારાગતાનો નાચ બાદ દ્રૌપદી સ્વયંવરની કકોતરી લઈ દ્રુપદ ગણ તરફથી અનુચરતું આવવું કકોતરી વાચી ખુશી થતું શકુનીની ઉધી નમસ્કૃત દુર્યોધનનું ડુલાવું અને લગ્નની તૈયારી કરવાની પેગલી ઈષ્ટ પીતા દ્રાણ ગુરુ સહ રૂપી સુનીના દર્શનના લાભાર્થે પચાળ દેશ તરફ જવા નીકળી જવું દુર્યોધન લગ્નની તૈયારી માટે જવું.

પ્રવેશ ૪ જો.—સ્થળ ભાનુમતીનો મહેલ—ભાનુમતી પતીને મળવાની આતુર્તામાં, દુર્યોધનનું આવવું ભાનુમતીનું અસુર થયા બદલ પુછવું, દુર્યોધન કકોતરી બતાવી અસુર થયાનું કાગળ જણાવવું અને હર્ષ પ્રદુર્લભ થવું અતીહર્ષિત જોઈ ભાનુમતીનું હર્ષિત

યમા બદલ પુત્રુ દુર્યોધનનુ દ્રુપતરાજ પોતાની પુત્રી મને આપવા
ઓલવે છે તેમ જણાવતુ બાનુમતી ગર્વ નહી કરવા શીખામણ,
દુર્યોધન દ્રૌપદી સગખી જોડ્યનુ સાત્ર લાવવાનુ કહેવુ, બાનુમતી
ગર્વ નહી ધરવા માટે શીખામણ આપવી દુર્યોધનનુ ગુન્ન થઈ ચાલ્યા
જવુ, બાનુમતીનો પશ્ચાતાપ

પ્રવેશ ૫ મો.—ચળ પચાળ દેશમા કુભારનુ ધર—બકત-
મડળ સાથે કુભાર, બજન જાવુ, ત્યા કાપડીવેશે પાડવેનુ આવવું
ઉતારા માટે વીનવણી કુભાર, ઉતારો આપવો, ભીમની ભુખની
ખુમ, દયાથી મુડી ચણા લઈને ખાવા માટે કુભારનુ કહેવુ અને
વખાગની કુચી આપવી, ભીમ ચણાનુ સત્યાનાશ વાળવુ બાદ એક
મુઠી ચણા ચાવના આવી કુચી આપવી બાદ કુભારીકી માર્કત
ચણા ભીમ ખાઈ ગયાની ખબર, કુભારની હાથપીટ, ધર્મ ભીમને
ઠપકો આપે છે બોમ માટીનો પરત લાવી ખડા ડરે છે કુભારનો
સતોક્ષ ત્યા એક અનુચરનુ કપ્પુ અને દ્રૌપદ રાજની આજ્ઞાથી
અતીથીની ખોળ કગવા આવવુ શીધા માટે બદોમન ભીમ ચાગ્યો
મણુ સીધાની ટકની માગણી અનુચરની આશ્ચર્યતા સતોના કહેવાથી
ખાત્રી અને સીધા માટે બદોમન કરી ચાલ્યા જવુ

પ્રવેશ ૬ ઠો.—ચળ ગ્રયવર મડપ--રાગગનાનો નાય બાદ
દુર્યોધન આગ્યો નથી છતા મહુર્ત સાચવવા દ્રૌપદરાજ કપ્પુને પુછે
છે કપ્પુની ગજ મગ્ધેધન કગવા સર્વ રાજને સુચના પ્રથમ દંત-
વક ખીજો શીશુપાલ ત્રજો જગસગ અને ચોથે માદ્યનુ મગ્ધેધ
કરના ઉઠવુ અને મગ્ધેધ નહી થતા કાષ્ટાસને જમ બેસવું બાદ
દુર્યોધનનું આવવુ સર્વ રાજએને આભીમાનથી મહેણા દઈ દ્રૌપદને

તે પદી માથે પેતાના લગ્ન કરવા કહેતુ દ્રૌપદનુ મગ્ધવન ક્યો ગી
 નય કર્યા નહી મળે તેમ કહેવુ, દુર્યોધનનુ મામાનકનીની સજાહયી
 મહાવેધન કર્યા ઉતુ મહાવેધન નહી થતા તેને કાષ્ટના આસને
 ગેમાદી નાગદમુની મહેણા માટે છે દુર્યોધનનુ મામાને ગમે તેમ કરી
 કર્યા પગલુવવા કહેતુ શકનીની ધીગજ આપરી

પ્રવેશ ૭ મો.—દ્રૌપદગજનો મહેલ-દ્રાપતગજ કોઈનાથી
 મગ્ધવેધ નહી થયો તેથી વીપપાન કરવાની તૈયારીમા કાણુનુ આ-
 તુ અને પ્યાર્યા કેટલી દુઃખ અને ગ્મ્નો બતાવવા અને સાથે લઈ
 મબાના જવુ

પ્રવેશ ૮ મો.—નયવર મગ્ધ—દ્રૌપદનુ આવતુ અને સર્વ
 જનજાને મહાળા દેરા કર્ણનુ મહેણા નહી દેરાનુ કદી મગ્ધવેધ
 કર્યા ઉત્તુ કાણુને ચિતા અને નાગદમુની હાજ દ્રૌપદીને કહેવગ-
 તુ ક કર્ણ દાનીપુત્ર હોવાથી નહી પગલુવાનુ કહેવગવતુ નાગદ
 મુનીના કહેવાથી દ્રૌપદીનુ મખીહાગ કર્ણ દાની પુત્ર હોવાથી
 નહી પગલુવા સભામા કહેવરાવતુ. કર્ણના ગુન્ના બાદ દ્રૌપદનુ
 સભામા જવુ રૂપી મુનીઓને મહાવેધન કરવા વીનવણી
 કરીનુ ના કહેવુ બાદ જન છુપારી બેળી ગહેનાર લત્રીને બ્રહ્મ-
 ત્યાનુ ગાપ દેવ, કાણુની છુપી હમાગતથી ધર્મગજની અર્જુનજને
 માતા કાણુનુ બીંમપીતા વીગેરે સતીયા પુરોષ પામે જવુ અને
 પાન્ડુ પુત્રા માટે દીલગીરી જણાવી દીલગીર થતુ સતીઆઓનુ દીલ-
 ગીર થવુ અને કાણુનુ પાન્ડવો હયાત હોવાનુ સુચ્ય સતીઆઓએ જન
 પાન્ડુપુત્રો હયાત હોય તો પોતાનુ સુકરીત આપવા કમુલાન, ત્યાથી કાણુનુ
 મગ્ધવેષ પામે જવુ, અને તેમની પામેથી પણ મતીઆઓ પામેથી

રચન મેળવ્યું તેમ જાગેદવજ પામેલી પાણી પાણી રચન લેવું અગ્નિન ઉભો
 થતા તેવી દુમડાની આશ્રય થવું, અને સમાધીમાં જોતા પાનડું
 પુત્રાને ઓળખવા, પીની પશ્ચાતાપ ધર્મનું રૂપિને આસ્વાનન,
 દુમડી અર્જુનને મજવેધનનું કામ થવા બદલ આશીશ આ-
 પની પછી અર્જુન સર્વ રૂપિઓને નમન કરતા મ્થલ પાસે
 આપતું કૃષ્ણનું નાગને અપુણ્ય મ્થલનું પુજન કરવા માટે
 દુપદાને બોલાવા મોકલવા દુપદી સાહેલીઓસહ અપુણ્ય
 મ્થનનું પુજન, પછી દુપદીના હાથમાં ચાળ આપી ભક્ત
 અગ્નિન પાને મ્થલનું પુજન કરાવી ભગવાનનું પ્રમત્ત થવું. પછી
 નવાય જાણુ માટે દુપદને કહેવું, દુપદ ધનુય જાણુ અર્જુનને આપે
 છે, અગ્નિન ધનુષ્ય જાણુ તોડીને ફેંકી દે છે અને કર્ણના ધનુષ્ય
 જાણુની માગણી, કર્ણ નાંક કાનની શરને ધનુષ્ય જાણુ આપવા, અર્જુન
 મજવેધન કરવા મ્થલે ચડવું, અને ત્રાસ સુધી પહોંચવું કૃષ્ણ નાગને
 ઇંદ્ર પામે મોકલી અર્જુનના કપડા બદલાવવા અને પ્રત્યેક પાસેથી
 લીધેલા સુકર્મીતના વચનો અર્જુનને આપી તથા સુર્યનું એક કબાતુ
 તેજ આપી સુર્ય સમાન કાન્તીદાઃ બનાવવા અર્જુન પ્રભુ પ્રાર્થના
 મજવેધન કરવો કાગવો અગ્નિનને, જાણુ માગવાની શરઆત બીમનું
 ઉડી કન્યાને લઈ પોતાના ઊતાગ તરફ ચાલ્યા જવું

પ્રવેશ ૯ મો.-કુબારને ત્યા પાનવોનો ઉતારો--બીમનું
 આવી કુતાળને કમાડ ઉઘાડવા કહેવું અને નવીન વસ્તુ લાવ્યાનું
 જણાવવું કુતાળ ચાએને વેહેચી લેવાનું કહી કમાડ ઉઘાડવા કન્યાને
 તેમજ કુતાળનો પશ્ચાતાપ બીમનું માતાને બોલેલો બોલ પાળવા કહી
 અર્જુનની કમકે જવું દ્રૌપદીનું કુતાળને તમે કાણુ છો તેમ પુછવું

કુતાજી પાન્ડુ પુત્રોની ઓળખાણ આપવી, અને પોતાની વીતી જાણા-
વવી, દ્રૌપદીનું શાન્ત થવું

પ્રવેશ ૧૦ મો.—અથળ અવધ મહાપ—દારવોનો અર્જુન
પર બાણનો મારો ભીમનું આવવું સ્થલ ઉપાડી કૌરવો પાછળ
નાસવું કૌરવોની નાશ ભાગ દ્રૌપદનું પોતાની કન્યા માટે પુત્રનું ધર્મ-
ગણ કન્યાને સુપ્રત કન્યા મરેને સાથે લઈ પોતાના ઉતારા તરફ જવું

પ્રવેશ ૧૧ મો.—અથળ પાન્ડવોનો ઉતારો—ભીમનું આગળથી
આવી કુભારને કન્યાના હજી ક્યાં બદલ ભડકાવવો કુભારની નીલ-
ગીરી ધર્મગણનું આવવું અને કુભારને આસ્વાસન અને પાન્ડુ પુત્રાની
ઓળખ આપવી પાંચેનું માતા કુતાજીને પગે લાગવું માતાની આવીશ
કુતાજીનો શોડ ધર્મને શોડનું કાળું જણાવવું અર્જુન પાંચેને
પરણીવે તોજ કન્યા પગલુવી નહીતર નહી પગલુના મંગલ ખાસ,
કુણ્ણનું દ્રૌપદી માટે પુત્રનું, ધર્મગણ દ્રૌપદીને બતાવે છે દ્રૌપદ
લગ્નની તૈયારી માટે અગ્નિનજીવ હહેવું, અગ્નિનની પાંચે સાથે
પગલાવવા માગણી દ્રૌપદની દીલગીરી કૃષ્ણની સમજાવટથી ગચ્ચેને
પગલાવવા કરી પોતાને મહેલે જવું પાન્ડવો લગ્નની તૈયારી

પ્રવેશ ૧૨ મો.—અથળ લગ્ન મહાપ—દ્રૌપદકૃષ્ણ પ્રત્યે વીનની
અને પોતાના મનનું સમાધાન કર્યા બદલ ઉપકારની લાગણી,
પાન્ડવોનું આવવું દ્રૌપદનું નમન કરવું, અને મહાવેદન કર્યા બદલ
ઉપકાર માનવો, નીરાબીમાની પાન્ડવો, પોતે નહીં પણ પ્રભુ કૃપાથી
ઠાર્ય બન્યું છે તેમ જણાવવું દુષ્ટગણની નીરાબીમાન માટે ખુશાલી
અને પાંચે સાથે દ્રૌપદીને પગલાવવી મંગલ માન

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ જો.—અજ મય દાનવ સભા—દ્રૌપદી અને સખીઓ! સખીઓ! સભાની જોભાનુ વર્ણન કરે છે, કૃષ્ણ પ્રભુનું પધારતુ, શેલડી છોલતા ચપ્પુ વાગવાથી દ્રૌપદી ચીર ફાડી પાટો બાધે છે. કૃષ્ણ પ્રભુ સતીની પ્રેમજી ભકિતને ધન્યવાદ, ઝલમણી આદી કૃષ્ણ પ્રભુના ગુણનો ગસ બાદ ધર્મગણ આદી ક્યેરી મડળની પધગમણી, સ્ત્રી મડળનું ઝરખામા જતુ ધર્મરાજન પ્રથમ પુજન કોનું કરવું તે વીશે સભાની ગળ માગવી, એક અવાજે ડાલુ પ્રભુની પુજ કરવા સકળ સભાનું કહેવું શીશુપાળ મત નહીં આપતા કૃષ્ણ પ્રભુને ગાજો દેવી કૃષ્ણ પ્રભુના હાથે શીશુપાળનો વધ ધમનો અરેકાર, કૃષ્ણનું ધર્મરાજને શાન્ત વન કરવું બાદ કૃષ્ણનું પ્રથમ પુજન, ત્યાં દુર્યોધન તથા શકુનીનું આવવું, જગતી ચોકડી જોઈ કપડા ઉઘાડેલા, અને જમીનની ચોકડી જોઈ કપડા મુકી દેવા કપડા ભીજવાવી તેમનું આશ્ચર્ય, દાર જોઈ મભામા દાખલ થવા જવું, પરંતુ દાર નહીં હોવાથી માથું ફટાવું, દ્રૌપદી સત્યભામા વીગેરેને આ ગમ્મત બતાવી અધની તે અધજ એમ કહેવું, સતીનું આ વચન સાભળી દુર્યોધનનું રીસધને ચાટ્યા જતુ, ધર્મનો સતીને દપડો, ભીમસેનની પુરવણી અને સતીની ક્રુમકે કરવી બાદ સર્વ રાજાઓને યોગ્ય પહેરામણી અને વીદાયગીરી કૃષ્ણનું વૃત નહીં રમવા માટે ધર્મગણને શીક્ષણ આપી વીદાય થવું.

પ્રવેશ ૨ જો.—હમ્તાનાપુરમા દુર્યોધનનું વીચારણુવન—દુર્યોધન પોતાની છર્પા બુદ્ધિથી પાન્ડવોને કેવી રીતે ખરાબ કરવા તેના વીચારમાં; શકુનીને બોલાવી વીચાર કરવો, શકુનીનું પાન્ડવોને છુટ

નમ્રાડી પાયમાલ કરવા કહેવું અને ધનવર્ગના ખેટા મળાને નીમવું ।
કરી તેડાવાની યાજ્ઞ

પ્રવેશ ૩ જો.—ઈડપગમા પાન્ડવોનો મહેલ—કુતાણનું
જમવા માટે ઉઠવા ધર્મને કહેવું, ભીમ નહાવા ગયા છે તે આવેલી
જમવનું કહેવું ત્યા હસ્તીનાપુત્રી વનુયાગના ખોટા નીમીને બોલાવવા
માટે નીમત્રણનો પત્ર એક મવડ દ્વારા આવવા સર્વનું ખુબી થવું
અને જવા માટે તૈયારી કરવાની પેઠી ભીમનું આવવું, હર્ષનું
કાંઈ જાણી ભીમની ત્યા નાંજી જવાની મવાહ ધર્મ સુસ્ત મતીઆ
વમગાય અને કુતાણની ત્યા જવા પાડે, ભીમ નીરૂપાય સંવેનું
પન્નાનાપુત્ર તન્ક જવું

પ્રવેશ ૪ થો.—હસ્તીનાપુત્રના પન્નાનું જગલ—પાન્ડવોનું
હસ્તીનાપુત્ર તન્ક જવું, પન્નામા માનવુત્તન યથાર્થી ભીમનું પાળ
વળવા કહેવું સર્વની એક મને પાગ નાંજી વળવાની હૈ, ભીમ
નીરૂપાય, ભાવાના બરોસા ઉપર રૂડી મર માયે જવું

પ્રવેશ ૫ મો.—અથગ હસ્તાનાપુત્રમા ટૌગવનીરમેગી—પાન્ડવો
નું આવવું અને ધનુર્ચાગ મળધીપુત્રગાડ રૂડીમુનીઓ આવઁએટલીજ
વાર છે એમ દુર્યોધન તથા શકુનીનું જણાવવું અને નકામા રાત્ર
ગમાવવા અને આનંદ મેળવવા બાળ નમવા માટે દુર્યોધનની ધર્મને
મુચના ધર્મનું બાળ અનર્થનું મુળ ને તેમ જણાવવું કપડી દુર્યો-
ધન તથા શકુનીનો આગ્રહ અત્રપતીને નહીં દુભવવા ધર્મનું બાળ
નમવા બેસવું શકુનીના નેત્રાધીન પાનાર્થી પ્રથમ બે નવધર્મને છતા-
રવા બાદ શરતથી નમવા આગ્રહ, ધર્મની કબુલાત અને પાચજદાગ
નમવા કહેવું દુર્યોધનની હા પ્રથમ દાવે ગજપાટ અને દ્રવ્યની હાગ
ઉત ધર્મનું હાગી જવું બીજા દાવે ભીમ અને અરજુનને સુકવા ને

પણ હારી જતા, ત્રીજો નીચા અને મહેદેવને મુઠી ખાતી ગમતી તે
 ત્રણ પણ હારી જવા ચાથે પોતાની ડાયા ગળમાં મુઠવી, તે પણ
 હારી જતા ધર્મનો પન્તાવો પાચ દાવ ગમતાના તેમાં ચાર પુગ થયા
 હવે એક દાવ બાકી છે તમા શગતમાં મુકવા પોતાની પામે કાઢ નહી
 હોવાથી ધર્મ વિચારમાં પાચમાં દાવમાં દ્રૌપદીને મુકવા દુર્યોધનનું
 કહ્યું વચને બધાએ જોયું હોવાથી તે શગત કમલ કરી પાચમાં દાવ
 ગમતા હારી જવાથી પાચે પાન્ડુ પુત્રાની અકનોમી, પાપીનું રાજ
 થયું, અને પાન્ડવોને મહેલમાં મારી દ્રૌપદીને મલ્લામાં પકડી લાવવા
 દુશાશનને મોકલવો વીદુરનું તેમ નહી કરવા દુર્યોધનને કહેવું, દુર્યો-
 નનનો તુલકાર અને દુશાશનને સત્વર સતીને પકડી લાવવા મોકલવો.

પ્રવેશ ૬ હો સ્થળ પાન્ડવોનો ઉત્તારો—દ્રૌપદી ગજવળા
 હોવાથી નીકામાં, સખીઓનું આવવું અને ગાનગાદ ગમત કરવી,
 દ્રૌપદીનું ચમકીને નીકા, મુક્ત થયું, સખીઓ ચમકવાનું ડાગણ પુછવું
 દ્રૌપદી બનાવ રવનું આવ્યું કહી ગમગીન થયું સખીઓનું સ્વપ્નનું
 બ્યાન પુછવું દ્રૌપદી સ્વપ્નનું બ્યાન જણાવવું સખીઓનું આરવા
 સન, ત્યાં એક દારી દાગ પાન્ડવો જુગારમાં દ્રૌપદી નારી હારી ગયાની
 ખબર, સતી મુર્ઝાવશ સખીઓનું શીયળ સાચવવા સુચન, સતીનું મુર્ઝા
 મુક્ત થયું, ત્યાં દુશાશનનું આવવું અને સતીને દુર્યોધનને ઉઠાવે એસવા
 સભામાં આવવા કહેવું દ્રૌપદી મશ્કરી સમજી તેમ નહી બોલવા કહી
 ખામનો ડર બતાવવો દુશાશન ધુતનો ખુલાસો, સતીને ચોટલેથી પક-
 ડવા જવું, સતી પોતે ગજવળા હોવાથી દુગ મહેવા કહેવું પાપીનું
 તે નહા માનતા ચોટલેથી પકડી ધસડી જવી, સતીનો આપ આપવો.

પ્રવેશ ૭ આ સ્થળ દારીકામાં કષ્ટજીનો મહેલ—રક્ષમણી
 અને કષ્ટજીનું આવવું કષ્ટજી રક્ષમણીપર પ્રેમ બતાવવો, રક્ષમણી હાસ્ય

વિનાદ, ત્યા પ્રભુનું ચમડું રક્ષમણીનું ચમકવાનું કાગળું પુછવું
 દ્રૌપદી ઉપર દુષ્ટ દૌનૌ બુલમ ગુનરે છે તેમ જલ્પાવવું રક્ષમણીનું
 દ્રૌપદી માથે પાચપતી ઢાળે કોની તાડાત છે કે દ્રૌપદી સામે આગળી
 પણ ડરી શકે તેમ કહેવું કપળનું દુર્યોધને પાન્ડવોને કપટથી જુગાર
 આડી દ્રૌપદીનાગ જુગારમા ઘતી ગયાનું કહેવું, રક્ષમણીનું સતીને
 એકદમ બચાવી લેવા માટે ભગવાનને કહેવું, ભગવાનનું સતીને બચાવા
 તથા નવમો નવાણું ચીર પુરવા નાકળી પરવું, રક્ષમણીનો સતીને
 નતાવનાગને આપ

પ્રવેશ ૮ મા — દૌરવ સભા — દુર્યોધન દુશાશન દ્રૌપદીને લાતને
 કેમ આવ્યો નહી તેના વીચારમા દુશાશનનું આવવું, અને સતીને
 લાગ્યાનું કહેવું, દુર્યોધન સતીને સભામા લાવવા કહેવું, દુશાશન સતીને
 સભામા લાવીને ઉભી પાખવી દુર્યોધનના સતીને નગ્ન કરી પછી
 પોતાના ઉઠગે બેસાડવા કહેવું, સતીનો વૃતરાષ્ટ્ર અને ભીમ પામ
 ન્યાય માગવો, સતીઆની લાચારી, ધર્મ અર્જુન, ભીમમેન, વિગેરેનું
 શર્ણુ માગવું, એ સર્વેની લાચારી હેતુ પ્રભુ શીવાય અન્ય શસ્ત્ર
 નથી તેમ સમજી પોતાના કમમા દુશાશનના હૃદયનું રૂધિર સી ચાતા મુઘી
 પોતાના કેશમા તેલ મીચી કેશ નહી બાધવાની અને પતીને નહી ભેટ-
 વાની પ્રાતજા ભીમનું કયુલ થવું ભીમનો પાપી દુર્યોધનને બોધ
 દુર્યોધન નહી માનતા સતીને નગ્ન કરવા માટે દુશાશનને હુકમ, અને
 પછી ઉઠગે બેસાડવા કહેવું સતીનો આપ, અને ભગવતનો ભરમા
 ધારી ઈશ્વર ન્મરણ ઇશ્વરનું સહાય ભુત થવું અને નવમા નવાણું
 ચીર પુરવા, પછી સતી અક્ષોપ દુર્યોધનનું અજ્ઞાન થવું અને
 જાદુગણી જાણવી, તે જાદુગણી છે તેમ સતીઆનો બોધ, અને
 પાન્ડવને પાછી સુપ્રત કરી પાન્ડવોને દેરાપાર કરવાની આજ્ઞા આપવી

અને કપડા બદલાવી ભગવાન કપડા પહેરી તૈયાર થવા કહેવું, ત્યાં કુંતાજીનું આવવું અને પાંડવો વનમાં જવાના છે તે સાંભળી રકા-
પીટ, ધર્મનો માનને બોધ, અને તેમને વીદ્યુઝકાને મેલત કરી
વનવાસ જવા નીકળી પડવાની તૈયારી, મતીનું આવવું, અને પોતાનું
ગાર ફાટી રૂધીરના હાથા સભામાં દેવા અને શ્રાપ આપવો ભીષ્મનો
દુર્યોધનને બોધ, દુર્યોધન નહીં માનતો હોવાથી ધર્મનું તેને નહીં
કહેવા કહી વનમાં પાંચ પાંચ અને દ્રૌપદી ૭ એનું વીદાય થવું

અંક ૩ જો

પ્રવેશ ૧ હો. અગ્નિ રીનો આશ્રમ--ધર્મરાજ બધુઓને
ગાંધ નહીં કરવા શીખામણ અગ્નિ રૂપીનું આવવું, ઇએનું રૂપીજને
નમન રૂપીના આરતીવાદ અને કાણુ છે તેમ પુછવું, પાન્ડવો પોતાની
ગ્રાજાખાણુ આપવી, પાન્ડુ પુત્રાને ગ્રાજાખતા તેમની આવી સ્વીતી
થવાનું કારણ પુછવું, ભીમનું કાન્ણુ જણાવવું, રૂપીનું દીલગીર થવું
અને સતીને સતાપનારને શ્રાપ આપવો ધર્મનું તે બુદ્ધ કર્યું એમ
જણાવવું, રૂપીના ધન્યાદ અને તેમને થોડા દીવમ રોકાઈને પછી
જવા કહેવું, રૂપીના અત્યાગ્રહે પાન્ડવોનું દ્રૌપદી સહ ત્યાં રોકાણુ.

પ્રવેશ ૨ જો. દુર્યોધનની શકુની સાથે પાન્ડવોને સતાવાની
અને દ્રૌપદીને હરી લાવવાની મસજત કામીક દૈત્યને બોલાવી બે
આની રાજ્યનો ભાગ આપવાની લાલચ આપી કામીકને પાન્ડવોને
મારી દ્રૌપદીનું હણું કરી લાવવા મોકલવો, ત્યાં દુર્વાસા મુનિનું આ-
વવું અને પાન્ડવોના કુશળ સમાચાર પુછવા; દુર્યોધનનું પાન્ડવો રાજ્ય-
પાટ હારી વનમાં ગયા છે તેમ જણાવવું; દુર્વાસા સમાધીદાસ પાં

નડેને દુખી કરનાર દુયોધન છે તેમ જાણી દુયોધન ઉપર ક્રોધ
દુયોધનનું જન્મવા માટે હોયું, ડીની પાપીનું અન્ન નહીં લેનાં
નીશ્વય દુયોધનનું કામીક વનમાં જાઓ ત્યાં પાન્ડવો તમને સાજ
વખતે જનાડો તેમ કહી કામીક રત્ન તરુ ને કલવા દુર્વામાં
પાન્ડવોને મળવા માટે કમીક વન તરુ જવું દુયોધન અને
કમી પાન્ડવો મને તરુની દુખી થશે ને પાતાનું ધાયુ કોઈ ધન
તેની ખુશાલી

પ્રવેશ ૩ જો. કામીક રત્નમાં પાન્ડવોનો આગમ--દુરાસ
મુનીનું આવવું અને અન્ન માટે યાચના અલયપાત્ર ધોઈને ઉપર
પાણ્ય હોવાથી મરુની ચીત્ત રમતું રૂપન નાત રૂઝી આવત
હોયું, પાન્ડવોની ખળી મરુનાં તૈયારી ચીત્ત પાન્ડવો તૈયાર કરી
કાણુ આવવું અન્ન માટે યાચના, અલયપાત્ર તથા તેમાંથી ભા-
ગનો એકતાર કાઢી મોમ મુઠી મરુને પાડી જતા માટે અર્ચ મ
મુઠી દુવાસાનું રીશ્યો મળે ધનકં જવું, અને પાન્ડવોને ત્યાં જન
નું ખાનું તેનો વિચાર, કાણુ ભીમને ડીન જનના તેડા મોઢ-
લવું, ડીનું આવવું અને મસાધી ધરી તેના દુયોધનનું કપટ જા-
ણવું, પાન્ડવોને આગીય દુટને ગ્રાપ આપવા અને જવું ત્યાં
કામીક દૈત્યનું આવવું તેને પ્રભુએ ફેર માંગે અને પાન્ડવોને અ-
રસ તીર્થ યાત્રા કરવાનું કમી પાને જવું પાન્ડવોનું અરસક તીર્થના
યાત્રા કરવા નીકળી પડવું

પ્રવેશ ૩ જો. દુયોધનનું રીચા ભુવન--દુયોધન અને
ગકુની પાન્ડવોને સત્રાથી ટ્રોપદીનું ઉજળું કરનાનાં મસલત, જોડથને
ગન્ધતા ભાગની લાલચ આપી તૈયાર કરી મોઢવો, અને દુયોધન
તથા શકુનો તેની પાછળ તેની મદદમાં છુપી રીતે નીકળવું

પ્રવેશ ૮ થો. કીન સત્તા નહી કીનારે પાન્ડવોનો અ-
 શ્રમ—ધમગજન મતી પાન રીના માટે પાણીની માગણી પાણી
 તુખીપાત્રમા ના હોવાથી નામ જળ લેવા જવું આ લગ
 સાધી જેથ પતીનું હર્ણુ કરું મતીની ખુમ ધર્મનો અગેડા
 પા અર્જુન બાલ નીકળી નવર ચારેનું સનખજ લઈ આવવું ધર્મ-
 નામનું દુષ્ટાનના લાણનો સાત દોરી અર્જુને એક માળી મર્ત્તિ
 નહી જેદગત અવજો હાથે પાત્રની કરી લાવવો જેથને
 નેઈ પાત્રેનું નાશ્રય થવું બીમ જેથને માગ માગે. ધર્મના
 નાની માગવા મીનેતી નવાહ અને બીમને માગત આવવા ધર્મનો
 જેથન મોત કૃષ્ણનું માર્યા. એવે ઉપે કચડી ઉચે જવું
 દુષ્ટાધનની ખુમ ધર્મનું દુષ્ટાધન નેતા દેવને દુષ્ટોધનને નીચે લ-
 વના માટે તેના નુપેવતી આપુ અપી કૃષ્ણ દેવ મ્વડપે નીચે
 આવવું, ત્યા સ્ત્રીમતી નીચે નાની આવવા માટે દેવને આણુ આપના
 દુષ્ટોધન અત્ત લગડવું, કૃષ્ણનું મુગ મ્વડપે આવવું, ધર્મનું દુષ્ટોધનને
 ગમે તે રીતે નીચે લાવવા કરેનું નીમળી મુકી તેને નીચે ઉતરવે
 અને છેલે પગથોએ અવતા નીમળી ખચી ધર્મના ખોળામા ના-
 ખવો, અને ધર્મને નમન થયત કરું દુષ્ટોધનનું ચારમા જવું, જતા
 જતા અખડવું, અર્જુનનું નાટા ભાઈ પાસ સ્વર્ગમા લાણવા જવા
 માટે આજા અપવામ કૃષ્ણને કરું કૃષ્ણનું ધર્મને અર્જુનને આજા
 આપવા કરેનું ધર્મ અગ્રણ્ય પત્રાતી અને માર માસ માટે રગ
 આપવી, કૃષ્ણનું જવું, અને મનનું કામમા ગુથાવું

પ્રવેશ ૯ થો. દુષ્ટોધનના મર્યદ ભુવન—દુષ્ટોધન અને શકુની
 દ્રૌપદીનું હર્ણુ કરવાના ત્રીચાનમા, ત્યા દયાગનને પાણી ચઢાવી દ્રૌપ-
 દીનું હર્ણુ કરી લાવવા ઉકેડીને પોકાયો

પ્રવેશ ૭ મો. પાન્ડવોનો આશ્રમ-- ધર્મ ભીમ નીકળી સહે-
તેવ ફળ લેવા ગયા છે, સતી પોતાના આશ્રમમા દુશાશનનું ભોગીરપે
આવ્યું અને મતીનું હણું, ચારેનું આવ્યું, અને મતીને નહીં જોતા
દીવગીર થયું, આઠાશવાણી અને આત્મામન, તુર્ત મળાગે તેમ જણા-
વ્યું, સર્વેનું ઈશ્વર સ્તવનમા ગુ થાયું

પ્રવેશ ૮ મો. કૃષ્ણ મદીર-- નારદનું આવ્યું અને પાન્ડવો
દુખી હોવા છતાં કૃષ્ણ આનંદમા મહાદે દે, માટે તેમની ગમ્મત
ડગાનો વીચાર પારી જતાકના કુલથી કાળુના મદીરમા ટટો ચાલવો,
કાળુનું નારદને બતાવ્યું, નારદનું મતીની કુમકે જવા કહેતું, કૃષ્ણનું
સતીની કુમકે દુર્યાધનના કેદખાના તરફ જતું

પ્રવેશ ૯ મો. દુર્યાધનનું કેદખાનું મતી પ્રભુ પ્રાર્થના, દુર્યો-
ધનનું આવ્યું, સતીને મતાપવી સતીનો દુષ્ટને બોધ દુષ્ટની તાબે
નહીં થાય તો પ્રાણ લેવાની ધમકી, સતીનું અડગપણુ છેવટે દુષ્ટ
નારવાની તૈયારીમા, પ્રભુનું આવી સતીને લઈ અદ્વર આશ્વા જવું
પાપીને ફટકો

પ્રવેશ ૧૦ મો. મળ પાન્ડવોનો આશ્રમ--પાન્ડવો હરી ભજન
દ્રૌપદીનું કૃષ્ણ પ્રભુ સહ આવી પહોંચ્યું, ત્યાં અગ્નિનંદ વ્યઠગરૂપે
અર્ગમથી આવ્યું, આર વરસ પુગ થયા નજદી મદેવને પુગ્યું, સહે-
તેવ આવતી ટાણે પુણું થયાનું જણાવ્યું કૃષ્ણનું તેમને, વૈરાટમા
ગુમ ગ્રહેવા સલાહ આપી અતરધમાન થયું

પ્રવેશ ૧૧ મો. સ્થળ વૈરાટ નગરી ભાગોળ-- પાન્ડવો વેશ
નદી વૈરાટ નગ્રમા જવાની તૈયારી શા નામ ધરવા અને શા કામ
ડગા તેલી મસવત દ્રૌપદી માટે દુખી થયું દ્રૌપદી પોતાને માટે

ચિતા નથી ધરનાતુ કહી પોતે સુલક્ષણા વૈગટની ગજનાખીની દામદિ
બનના કહીને મરને ચિતા મુજા કરવા, અને એક એક વૈગટ
નઅમા જરાની નૈયારી

પ્રવેશ ૧૨ મા. વૈગટની ક્યેરી—સાગનાનો નાચ, આદ
વમગયતુ આનતુ અો કીકડીતુ નામ ધાન્ય કી ગહેવુ માદ
અનુન નાગ વશે નીનાગમા ગોવણુ, મહેદેવ તતુ ગોવણ નામ
ધાન્ય કી ગાયા ચગવામા રહેતુ, નાંજા ચામુડ અસવાર નામ ધારણુ
કી સાગનામા ગહેવુ, આદ મૈરપ્રીતુ આનતુ, અને નુદશણાને શણુગાગ
સબના દામી તાંકે ગહેતુ, આદ ભીમમનતુ આનતુ, અને ગોહના
દામપર સાંવાલચો નામ ધારણુ કરી ગહેવુ, છેવટે મત્યને જગ મગગાના

મુખ્ય પાત્રો.

પુરુષ વર્ગ

કૃષ્ણ—હાગકાવિના પુરુષ પુરુષોત્તમ ભગવાન

ધમ
ભીમ
અરજુન
સહેદેવ
નીકુળ

}—પાન્ડુ ગજના પુત્ર પાન્ડવ કૌરવોના પીતરાઈ

દુર્યોધન—હામનાપુત્રનો રાજ્યવૃતરાષ્ટ્રનો પુત્ર પાન્ડવોનો પીતરાઈ

દુશાશન—તેનો સાગે

શકુની—દુર્યોધનનો મામો, કદહાર દેશનો ગજ

ભીમ—નૈષ્ઠીઠ અલ્પચારી જાતનું ગજનના પુત્ર

ઘંતરાષ્ટ્ર—દુર્યોધનનો અધ પીતા

વિદુર—ગજ ઘંતરાષ્ટ્રનો ઓગમાન ભાઈ શ્રીકૃષ્ણનો પગ ન લક્ષ્મણ

અળીભદ્ર—શ્રી કૃષ્ણના મોટા ભાઈ

દુષ્ટદરાજ—પચાળ દેરાના નાજ દ્રૌપદીના પીતા

દ્રાણુ—કૌરવોના વિદ્યાગુરુ

કુમર } —કૃષ્ણના
દુવસા }

સ્ત્રી વર્ગ

કુંતાજી—પાન્ડુગજનની સ્ત્રી

દ્રૌપદી—પાન્ડુઓની સ્ત્રી દ્રૌપદગજનની પુત્રી.

કક્ષમણી } —શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનની મુખ્ય નાણીઓ
અયભામા }

મુલદ્રા—અર્જુનની ગણી શ્રીકૃષ્ણની એહેન

ભાનુમતી—દુર્યોધનની ગણી

દામ, દામીઓ, દમ્યામીઓ, મીપાદઓ વિગેરે, વિગેરે

સ્થળ.

ઉદ્યોગ્ય, હસ્તિનાપુર, હાગિડા, વૈરાટ, પચાળદેશ, કામ
દવિટ આદિવન

परमात्मने नमः

सतीश्रौ पद्मी.

गद्यपद्यात्मक नौवेल.

अंक पहिलो

भगवायरेषु

मुद्रधार—

हृदयर स्तुति.

नमो विष्णुवन्द्य नय विश्वनाथ,
अजर अमर तत्रा निष्प्यात
नरग मयण सधणे व्याप्त नान नमु
हापरना अतसमय लीला क्रीडी माणनह
पाण्डवपाण कौरव काण कृष्णकु छो सुभ डह
सत्य प्रभु भागु म्हाय
लजवु सती यावन, जेथी थाय नग हीत,
भागत लाभनी मुद्धि प्रेर

દુર્ગુણ વામે ઘેરે વે

જોડા વહે જોડી લાથ--

નમુ-

નદી--પ્રાણનાથ ' આ ગુણુમી ઉપર કાચો પ્રયોગ ભજવી ગ-
તાવાની દરિયા ધાગવો છે ' ' .

મુનધાર-પ્રિયે આજના કળીના જમાને વહેને, હામ, મદ, મોહ
અને માયા એ પ્રાણી માત્રના ડટા શત્રુ હોવા છતાં પ્રાણી
માત્રને પ્રિય થઈ પડેલા હોવાથી પ્રાણીને મૈ મૈ નર્કના
અધિકારી બનાવે છે, તે શત્રુને દુઃકર્યા પ્રાણી માનવી
આખ ખુલે, એવો દાખલારૂપ ચિતાર ભજવાય તો સા
એમા તમારો મુ મન છે

નદી--પ્રાણનાથ આપનું કહેલું બગેચ છે એમા દાખલારૂપ
મતી દ્રાપદાનો ચિતાર આંગેડુય છે તેવી દરેક સ્ત્રી-
પુ-ને મનુ જાન પ્રાપ્ત થવા સભવ છે મતીનું મતિ-
નું, પાન્ડવોવી નીત, મળદુ બમા નામાન્યતા ભક્તને
દ્રવિય કેવી રીતે મહાય કરે તે વિગેરે ચિતાર વગેરે
બોધદાયક છે

મુનધાર-પ્રિયે તમારું કહેલું બગેચ છે, આત્મ એજ ચિતાર ભજ-
વવાને નિશ્ચય કર્યોજ હોય, પરંતુ તમારું મન જાણુવા
માટેજ તમારી સમતી માગી, પરંતુ સ્ત્રીપુરુષનું અગ
હારાથી ડટી મન ફેર નજ પડ

નદી--પ્રાણનાથ આપનું કહેલું સત્ય છે પરંતુ તે પુરૂષો અને
સ્ત્રીઓ સત્ય નીતિ અને શુભ આચરણી હોય, તોજ એક
મત થાય, તે શીવાય એક મત બનવું તે કદાપી કાળે
પનેજ નહી

(નેપા)

તેડે તેડે મા પહેલ શોભા મળીયાતી મુ મતી

ખીસી દીમ છ મકન, કળીઓ અઠમ આ મુલામતી

(આશ્રય થા) પ્રાણનાથ, આ શુ સભાય છે ?

મુત્રધાર-પચાળ દેશમાં ગળ્ય આગમાં દ્રોપતી સખીઓ સિદ્ધ આ-
વેલી છે, અને સખીઓ બ મતી શોભાનુ વર્ણન કરે છે
તમનો આ મ્વગ છે

નટી-તારે આપ પુરતી તૈયારી કરી રાખેલી દેખાય છે, ને !

મુત્રધાર-હા પ્રિયે તૈયાગી કરીને જ સમાગ્ન મમય ધનિર મ્વન
કર્યા અને વત્તાઓને ભજવતો ચિતાર શરૂ થાય છે
તેમ મુચનાજ આગ્યો 'કુ હવે તમો પણ દ્રોપતીના દસ
જેવા શ્રી કૃષ્ણચક્રનુ મ્વન કરી ભજનાના પ્રસોગમાં
ભાગ લેવા સત્વર પંચાગે

નટી--જેવી પ્રાણ પ્રભુની આત્મા

ગાયન ૧.

(ધર્મ ધુન્ધિર) એ ૧૬

અનખ નીરજન બરબચ ભજન શ્રી યદુનદન, કૃષ્ણ કૃપા ૧,
સનિકદન જગદા નદન, ધર્મ ધુન્ધિર, દિન દયામ
ભક્તજનોના મત્ય સહાયક, સતી મુખદાયક,
જળ મથળ વ્યાપક હો જગનાયક દુખ વિદાયક--અવખ
ભક્ત વત્સલ ભગવત કૃષ્ણ દ્રોપતી કેગ દાસ જોને
કોમ કુળ સહાર દુષાગુ ભક્તની પુરી આગ જોને,
તારણ કષ્ટ નિવાળુ મ્વામી, પાગથ અગ્નિ નટવગલાલ--અ

પ્રવેશ ૧ લો.

અજ્ઞા—પચાળ નગરમાં દુષ્ટ ગજનો બગીચો

પાત્ર—દ્રૌપદી માહેલીઓ

દ્રૌપદી—સાહેલીઓ. ગાયન ૨.

(સાહે વાહરે ઓ બહેન)

સા—તેરે તેજ ઓ બહેન, શોભા બગીચાની શુ મની '

ખીલી દામ છે બહેન ! ટળીઓ અજ્ઞા આ ગુલાબની

વાસ મહેક ચુ બહેન ! રીતળ નુબત પવનની—જે

દ્રૌપદી—લીલો છે આ ગાલીચા ખીલાઓ, ભુલિત આત સુન્નિ મા

ગ બેગી ડુવોવાળા, જાડ ત્રિમ કરા સુબકાર

અડગીત લીલા વદનીવની, પહોચે શુ મની ત્યા પામની,

તોવા અજ્ઞા પ્રદાન તેજે

સાહેલીઓ— જોડે

દ્રૌપદી— સાખી.

અજ્ઞા ખુબી હીંગારની, ભક્તિવરા ભગવાન

ભક્તિ કરતા નેહની, મળે બન અવમાન

સાહેલીઓ— જોડે

સાખી—બહેન દ્રૌપદી ! તુ પુર્ણ ભાગ્યશાળી તો ખરી !

દ્રૌપદી—ગીબાબતમા ?

સાખી—આપના પીતાશ્રીએ આ બેલ મંડવધનનું કામ કોઈ

વીંજુરૂપિના બનનાર નથી, તેવી સીંજુરૂપના પત્ની
થશે કમ ! ખડે નહીં !

દ્રૌપદી—જ્ઞેનો ! એનો વીધિએ નિર્માણ કર્યું હતો, તેજ મનશે
વિધિ બળવાન છે, મૃતો સાબળો ?

ગાયન ૩.

દ્રૌપદી— વસ ત તીલકા

લાખ્યુ જે લેલાટે, મીથ્યા કળિએ નહિ બને,
દુઃખાર વિધિ અ કે, બાળ વય પહોંચ્યા વને,
પ્રલ્હાદ ભક્ત પ્રભુ સાચા, સાચી ભક્તિ ગ્હ્યા વગી,
એ સૌ અગ્ર વિધિના, અથભે પ્રગટયા શ્રીહરિ

માટે જ્ઞેન વિધિએ નીર્મ્યજ બને છે, અને બનજ

સખી—જ્ઞેન ! એ કહેવું તમારું સત્ય છે, પરંતુ આત્મા બળ-
વાન છે વિધિ ઉપર તમારી આત્મા પરીપૂર્ણ છે, તો
વિધિ તમારું ખુર નહીજ કરે, એ નિસદેહ છે

દ્રૌપદી—સખીઓ આપણને અત્રે આવે વાર પ્રણી શ્રી માટે
ચાલો, એટલો રામ ગાઈને પછી જઈએ

સખીઓ—કીયા રાસ ગાઈયું ?

દ્રૌપદી—સ્ત્રીઓને શીયળ અને શીયળનું ક્ષણ કર્તા શ્રીભગવા
નનુજ મનન કરવું અતી હીનકર છે, માટે તેવોજ રાસ
ગાઈએ

સખીઓ—આપનું કહેવું યથાર્થ છે, માટે ચાલો તેવોજ રાસ
ગાઈએ

કાપદા—માહેયોએ

ગાયન ૪.

(ગરબો)

(પ્યારા પ્રીતમનાથ) એ રાહ.

નથુ ગીયગ વિત—પારી હીત નીત્ય ડરરી ગેર જ્યામી તણી
એછ રાસની ગીત—પતી સતીનો દેવ સાચો મુગટ મળી
પ્રિયગ તો છે મુહીત નીત્ય—રાસની ગીત

સાખી,

સંગુણ માડી રીયગની—તજની નહી વ્હાવી
ચયન પુપવી ગીઝવા—ભવ વન વનમાળી
માળી થઈ પાપે વની નીજ ધારીને,
વન્ય બાગ વન એ, ન નમમાળીને,

સાખી.

નતી નુખદાયક દેર છ—માયા કૃપા મેગ
મગલડ મતી ગીયગના—કષ્ટ હગણ કીગતા
મચો દહાવો મનારમા સતી ગીયગ ગતન શણગાર
ગીયગ યગાર શોભે સતિ જેમ દેવી તણો અવનાર
પતી પ્રભુ નમ જણે સતી જે—તેના નામ થઈ નહે ગીગતા
ગીયગ પ્રતાપે
અવિચળ કીર્તી વાધે, અમર થાય નામ—

સાખી.

કુટી કડપ કુખડા, નિર્ધન નિર્બળ ટાય,
મતી હિલુ પતિત પતી મળે, એ સતીને મુગાય—સાચુ
(એક મખી આવેછે)

સાખી—ચાવો ખુદેન માથુ બોલાવે છે

કૌપદી—કાણે માણ જોવાવે જોવાય આવીએ છીએ (સ-
ખીઓન) બહેનો ચાલો માણએ તેડવા મોકલ્યુ છે.
સખીઓ—ચાલો બા (સર્વે નય છે)

પ્રવેશ ૨ જો

સ્થળ—દુમળીનો મંદિર

પાત્રો—કાપડી ૩૫ પાન્ડુ પુત્રા કુતાળ, દુમળી, વિદ્યાર્થીઓ,
અનુચર વિગેરે

વિદ્યાર્થીઓ—

ગાયન ૫

કથર સ્તવનનો પાઠ

(ગોવિંદ ગુણ ગાઓ) એ રાહ.

એક—સૌ માત્રો ગુણ ગાઓરે-કૃષ્ણમોગ

સર્વ—ગુણગર દુખહર શ્રી વીરલવ

એક—નામની ધુન લગાવોરે (૨) બાઈ-કૃષ્ણમોગ

સર્વ—માયા કાયા મીથ્યા માની, કૃષ્ણ કૃષ્ણ ચિત્ત લાવોરે,

એક—બાઈ કૃષ્ણ કૃષ્ણ ચિત્ત લાવોરે-કૃષ્ણમોગ

સર્વ—કષ્ટ નિવારણ બનો દધિ નાળુ,

એક—અમેથી શીવપદ પાઓરે (૨) બાઈ-કૃષ્ણમોગ

સર્વ—સૌ માત્રો ગુણ ગાઓરે (૨) મૌ - - કૃષ્ણમોગર.

(પાન્ડુ પુત્રો કાપડી વેશે આવે છે.)

ધર્મરાજ-મહારાજ ! પુનઃન કંગવાની આસા ?

દુમરૂપી—મુખેવી કરો.

પાચે પાન્ડવો રૂપીની પુજા કરી પુરુષમાળા પહેનારી ચગે -
દસ લઈ આરતી કરજે, દુમરૂપી કહે તમારો જય થાઓ
(આરતીવીદ આપે છે) (અનુચર કંકોતરી વગ આપે છે)

અનુચર—રૂપીજી નમન કરું.

દુમરૂપી—ત્યાણ મનુ કહે કયાવી આવો છા ?

અનુચર—મહારાજ ! પચાળ દેશમા દ્રૌપદગજને ત્યા તેમની પુત્રી
દ્રૌપદીનો જયવગ છે, અને તે પ્રસંગે સર્વ ગજયમડળ,
અને રીમડળને આમત્રણ કરેલા છે, તેના આમત્રણની
કકોતરી આપને પહાચાડવા દ્રૌપદગજએ મને મોકલ્યો છે
(કકોતરી આપે છે)

દુમરૂપી કકોતરી વાચે છે. કકોતરી

મકળ ગુણ સપન્ન પુત્ર્ય મહાત્મા રૂપી દુમરૂપીની પવિત્ર
ગેવામા લીવ પચાળ નગરવી આપનો દાસાનુદામ દ્રૌપદ
ગજના સાદાગ દડવન આપની પવિત્ર ગેવામા અગીઠા
કરજો એની અભિવાદા છે વિ વિ અજ એછે ને મુજ
રડને લેઝ વ્યાસમુનીએ પધારી હમારી પુત્રી બહેન દ્રૌપદી
માટે જયવગ કર્યા આરા કરલી, તેમની આજાનુમાર
જયવગ કર્યો છે, તેમા સડળ ગજયમડળ અને રૂપી મડળને
આમત્રણ કર્યાછે, તેા આપ આવા શુભ અવસર પધારી
ગેવડને આભારી કરજો એવી આજા છે આપના પધાગવાથી
મડળની શોભામા વૃદ્ધિ થશે, માટે આ કાય આપનુ પો-
તાનુજ સમજી પધારજો એવી હુ રકની નમ્ર વિનતી છે.

સ્વયવરુ મુહુરત માન મુદી પચ્ચની (વમન પચ્ચની)
નુ નિર્ધાયુ છે, તો ગુભ અવમટે આપના વિદ્યાર્થી મળા
સહ પદાગરા કૃપા કરજોછ

લી૦ દાસાનુદાસ દ્રૌપદ.

દુમરૂષી—માભજો બાઈઓ, આપણે દ્રૌપદ રાગને ત્યા જવાનું
છે, માટે તૈયારી કરો.

ધર્મ—મહારાજ ! એક નમ્ર અરજ છે,

દુમરૂષી—શી ?

ધર્મ—હરકત ન હોય, તો હમે રકને સાથે લેગો એજ

દુમરૂષી—શુ સ્વયવરમા ! એ તે કદી બને !

ધર્મ—મહારાજ આપને શુ હરકત છે ?

દુમરૂષી—શુ તમેને નાથે લઈ જઈ મારે લાજ મળુ છે ? અને
ત્યા આવવાથી તમને લાભ શો ?

ધર્મ—મહારાજ ! ગત્યમણ અને રૂપીમણના દર્ગનનો અવલય
લાભ કયાથી મળે ! પરંતુ આપની કૃપા હોય તોજ બાજ્ય
રાણી થઈએ

દુમરૂષી—તા બાઈ તે કદી નહી બને,

લીમ—કેમ મહારાજ ! નહી બને ? (ડોળા કાઢ છે)

દુમરૂષી—(ડરીને) ભયે ચાલા, પરંતુ ઉતારા હમારી નાથે નહી
બને, બીજે ઉતારો કરવાનો જોગ કરી લેવા પડે

લીમ—ત્યાજે એમ કહોને, ઉતારાનો જોગ ત્યા ગયા પછી કરી
લેઈશુ

દુમરૂષી—(ધર્મને) પણ આ જગને શીખામણ આપજો, કે ત્યા
કાંઈ અટક્યાળા ન કરે.

ધર્મ—એ જામતમા આપને હલકુ નહીં પડે

કુમરૂષી—તેડ ત્યારે એમો સર્વે આનાની કમ કરી તૈયાર થાએ
કાગે, ત્યા તમે પણ તૈયાર થાએ (પણ નેને ')
આ જાતને જગજગ સમજાવને)

વમ—બહુ સાડ મહાગજ (ભીમ ડાળા કાંઢે છે, પી વિગેરે
મા જાય છે)

ભીમ—કમ બાઈ આપણે ગી તૈયારી કરવાની છે '

ધર્મ—પણ તારી કયોદ નામગી? માટે તુ આવી ગરુ ને હમો મર્વ
જદમે કાગળ ત્યા કયોદન વિગેરે કોગવોને જોઈને તાર
અત્ર કોગવો ના ગરુ

ભીમ—ન બા અત્ર ચિતને કોગવો ગમીગ, મનને મારીગ, અને
અ પતી ગીજ પુરેપુરી મબાજીગ

ધર્મ—તાર તારી પ્રતિતી કમ આવે ' આ માગ માગત, ક તમે
હલકો તે પ્રમાણેજ ચાલીગ

ભીમ—એ નાટા બાઈ તમાગ એગત જાઈને કહુ, 'કુ ક તમે
હલકો ત પ્રમાણેજ ચાલીગ

ધર્મ—આલો ત્યારે આપણે પણ માતાજીને લઈને તૈયાર થઈ
ગીજ જાય જદમે

(જાય છે)

પ્રવેશ ૩ જો.

અથ—હસ્તિનાપુરમા કોગવોનો દ આગ

પાત્ર—કયોદન વૃત્તગાટ ભીમ, કર્ણ, શકુની, વિગેરે દગ્ધારીઓ,
કોગ, વાગવનાઓ અનુચર વિગેરે

વારંમનાઓ—નાચ. ગાયન ૬.

સા, સાની મા ગમ પના, પની માગે માના વપ
મગ ગમ પ, મગ, ગપ મગ મેમા—સાની મા
સાની ધપ, ની ધ પમ, ધપ મગ પમ ગરે
નીધ પમ ગરે માની મા
સા ગમ પ પ, ગમ પનીના, મપના માના
પની સા ગરે સા, નીધ પમ ગરે માની સા
ધા કીટ, ધુમ કીટ, ધીગ કીટ ધી લાગ,
ધી, તગન ધા, કીટ કીટ ના (૩)
કીટ કીટ ધા, કીટ કીટ ધા કીટ કીટ નીધ પમ ગરે,
માની સા
સાગ, રેમ, ગપ, મધ, પની, પના નીગે માગ,
ગસા, રેની, સાધ, નીધ, પગ, મર, ગમા
નીધ પમ ગરે,
સા-પ-મગ-સા, નીધ પમ ગ, માની સા

છડીદાર-મહારાજ ! પચાળ દેશથી એક અનચર આવેલો છે,

અને તે આપ હજુ આવવા આજા માગે છે

દુર્યોધન-તેને સત્વર પ્રવેશ કરાવ

છડીદાર-જેવી મહારાજની આજા (જાય છે અનુચર આવે છે)

અનુચર-મહારાજ પ્રણામ કર છુ

શકુની--કેમ કયાથી આવ્યા છો ?

અનુચર-મહારાજ ? પચાળ દેશથી: દ્રૌપદ રાજ્યને ત્યા તેમની

પુત્રા દ્રૌપદીનો અવધર છે તેની ટકાતરી પહોચાડવા
દ્રૌપદ ગળાએ મને મોકલ્યો છે (ટકાતરી આપ '૬)

દુર્યોધન—મામા ! ત્યો વાચી સભળાવો

શકુંની--તારો વાચી સભળાવુ

ગાયન ૭ મુ.

નન્ટી તી ગુભ શહેર શહેર હમ્તીનાપુર માહી
સહજ ગાન્યમા ઐષ્ટ છત્રપતી વશો છા જહાહી
લખીતગ દિન દામ આપ પચાળ નગરથી
મીડાગે અમ પત્ર ગજવી ખગ જગરથી
અચિયો છ મચ્છવેદ વ્યાસમુની આજા કરીને
આમત્યા મૌ ગજ હમોએ પ્રિત ધરીને
હમ રૂ દ્રૌપદી બાળ ગચ્છો '૭ અવધર પ્રિતે
લખ્યુ પત્રની માલ્ય વાચો ટકાતરી ચિતે
કપડ દામ મચ્છવેધ તણુ ને ગુમે કરશે
તે શુગની સાથ હમારી બાળા વરશે
વમતપચમી મહુર્ત હમો બેડા નિર્ધારી
શેબાવો હમ નમ્ર છત્રપતી આપ પધારી,
હારી ઉર હમગ ગજવી, સદ્ય પધારો,
મહુર્તે આરી આપ, હમારો હર્પ વધારો
લી દાસાનુદાસ દ્રૌપદ

શકુંની—ભાઈ દુર્યોધન ! તારા નગીબની અવધિ

દુર્યોધન—મામા ! કેમ ?

શકુંની—કેમ યુ ? ન સમજ્યો ? દ્રૌપદરાજ તને પોતાની કન્યા
આપના ખાસ તેડે છે એમ

દુર્યોધન—પણ મામા ! મન્થવેધનનુ લખે છે તે શુ ?

શકુની—એતો બપુ કહેવાનુ તાગજવા જમાઈ દ્રૌપદને ક્યાથી મળવાનો હતો ?

દુર્યોધન—ત્યારે મામા ! લગ્નના તૈયાગી કનીને જ જવુ કેમ !

શકુની—હા હા ત્ના ગયા પછી તૈયાગી કેવી -તે કરી શકાય ?
અને હ્હાવો જેનો વીતે ?

દુર્યોધન—ખર કહોહો મામા (દગબાર મળતે) ભાઈઓ !
જાને આવવા સજ થાઓ અને તમાની સ્ત્રીઓને પીતી
ચોળવા માટે મોકલો

શ્રીમ—અભાગીઆ ? જેની જાન ! અને જેની પીડી ? કડો-
ત્રી વાચી ?

દુર્યોધન—શ્રી વાચી છે !

શ્રીમ—જગ વાચ વાચ ! (કપર કામ મન્થવેધ તાણુ જે શુરો
કરશે, તે શુગની સાથ હમાની બાળા વગેરે) લગાર
ત્રીચાર કરીજો વીચાર,

દુર્યોધન—દાદા ! એતો બપુએ કહેવાનુ માગ જેવો જમાઈ દ્રૌપદને
બીજો ઠીયો મળનાર હતો કેમ મામા !

શકુની—ખર છે દુર્યોધન

શ્રીમ—વાર કન્યા મળી, તોતો ઠીક, પરતુ ના મળો તો જન-
માગનુ મેહેણુ રહેશે તેનો વિચાર કર્યો ?

દુર્યોધન—દાદા ! તમોતો જ્યારને ત્યારે વ્હીવાનુ બારમુ કરો છો,
(કહેવત છે કે સાડી બુદ્ધિ નાહી)

શ્રીમ—ઠીક છે, વખત આવે જોઇ સેવાશે (કહેવત છે કે

આગેવાન આપણા તનુ સમર કુસામા) (દ્રાણુને)
 દ્રાણુનું આપણું ચાર મનપુરો આપે, કાળનું
 વનતપચનાતે વન નથી અને ત્યા જરાયી કૃષ્ણ
 બળી ભદ્ર અને રીમડગના દગનનો અવશ્ય નામ
 મળશે

ટોચ—આને આણેને તૈયાર હોય (જાય છે)

દુર્યોધન—(દગના મળને) મને જાણ તૈયાર થાઓ, અને
 તમારી સ્ત્રીઓને તાડીને પીડી ચોગરા મોડવો, કાળનું
 માર્ગ નહીં અરુ, નામ ટીક થશે તો આપણાથી
 પડશે નહીં નહીં (કચેરી બગાડના હરા)

છડીદાર—કચેરી મળ્યામળે નીચા મળીએ મહેબાબ નવામ

પ્રવેશ ૪ થો

સ્થળ—દુર્યોધનનો મહેલ

પાત્ર—ભાનુમતી સખીઓ, પાછળથી દુર્યોધન

ભાનુમતી—

ગાયન ૮ મુ

(સખી કમ ન આવ્યા) એ ગહ
 મળી કમ ન આવ્યા પ્રાણુપતિ,
 દુતો મન મુગાઉ અકળાઉ અતી-સખી
 પિયુ વિણુ પલછીન વીરહ મનાવે,
 દર્શન વિણુ નહીં એન ગતી—મખી
 વિયોગ બાણુ કાળજી વીધ્યુ,
 અન્ય વરે યુ દોડાવી મતી—મખી

સખાઓ-

ગાયન ૬ મુ.

(આમ શુ કહે છે અલી) એ ગાહ

ધીરી રેતુ ધીરી ગાણી આમ શુ ઉચાટ કર

ધર ધર ધીજી ધર નગર કર નીચ વર નૃપવર

ઉત્ત્રાસ ધર ધર

ધીરી

ધનવત મુખકર હર અમર નગર, આવી ગો પ્રિતે પીયુ મનહર

વિનેદ નતે રીતી પરમ્પર, તન શીતળ મુજ કર કર-ધીરી

ભાનુમતી—સખી ક્યા છે ?

સખીઓ—જે એ આવ્યા ! (દુર્યોધન આવે છે)

ભાનુમતી—પ્રાણુપ્રભુ ! આપે અત્રે પધારવા અમુક કરી આ દાશીને
અધિરી બનાવી

દુર્યોધન—એનો ગજ ડાંગ છે, વાર પણ થાય

ભાનુમતી—પ્રાણુનાથ આપનું નદન આજ અતિ હર્ષિત જણાય છે,
તેનું ડાંગલું ?

દુર્યોધન—ક કોત્રી આપી, લીઝો વાઝો, એજ ડાંગલું

ભાનુમતી—(વાચીને) આનો ન્યયવરનું આમત્રણ છે, આમા
હરશ સારો !

દુર્યોધન—ભામીની તમારી લુલ થાય છે, દ્રૌપદરાજા ખાસ પોતાની
પુત્રી આપી મને જમાઈ કરવાની ઈચ્છા ધરાવે છે,
તેનું આમત્રણ છે

ભાનુમતી—નાથ ! આપનો મિથ્યાભમાન નગર ગયો, ક કોત્રી
વાઝોતો ખરા ! મહાવેધનનું કામ કરશે, તે કન્યા વરશે;
આમા તમેને પોતાની પુત્રી પરણાવવાનું ક્યા લખે છે ?

દુર્યોધન-તમે સ્ત્રીજાતી શું સમજો ? ખાન મારી માથે જ પોતાની
કન્યા આપવાનું આમત્રણ છે, ગાગા જેવો જમાઈ
દ્રૌપદરાજને ક્યાથી મળે !

લાનુમતી-નાથ તમે તે કોણ ? શેઠને માથે સવાશેર નથી પડ્યા,
એમ સમજો છો ? નાહકનો ગર્વ શા માટે કરો છો ?
ગર્વમા કંઈજ માગ નથી

દુર્યોધન-મીથ્યા અભિમાન જાનો ? તારા ઉપર શોક્ય આવવાની
હોવાથી તું ઈર્ષ્યાવી આવું બોલે છે, પરંતુ તેજ કન્યા
હારી શોક્યનું સાન કરીગ, ત્યારેજ શાન્તિ ધરીશ સમજી !

લાનુમતી-પ્રાણનાથ ! હજી પણ કહું છું, કે ગર્વ જવા દીધો,
કર્મોધિન જે થાય તેજ થવા દો, ગર્વ ધરનાથી સાર
નહીજ જડે, એટલો ગર્વ તેટલોજ ગર્વ ધારી પાછો પડે.
‘કરે ગર્વ તજીને માન, તે પામે નક્કી નુકશાન’ જીઓ સાબળો
જાયન ૧૦ મુ.

(ધરો કાઈ હીન શીખામણુ ધ્યાન) એ ગઢ

લાનુમતી-હીઓ કાઈ અજાણી રીખ ધ્યાન, ગર્વથી નક્કી છે નુકશાન
મળે નહી ગર્વ થકી આગણુ, ગુમાવે ગર્વ થકી સૌમાન.
અતિ ગર્વી હતો ક સજગજ દેવકીનો પીતરાઈ,
બહેન બહેનેવી બહુ રજડયા છેવટ ગયો કુદાઈ હીઓ
ગવણુ સરખો મહાવળી, જંતે કુબકરણુ સમજાઈ,
તેપણુ ગર્વમા ગળી રહ્યા, ગયો ગમ હાથ રોળાઈ હીઓ
પ્રહ્લાદ પીતા હીનણુ કરપ, આણુ જગત વરતાઈ.
તે પણ ગર્વમા ગળી ગયો, માર્યો નૃશીમ રપે ધાઈ. હીઓ
માટે નાથ અજાણુ કહેવું માનો

દુર્યોધન-જા જા એતો જાણી તને ડહાપણુ ગાથલોને (જાય છે)

લાતુમતી-પતીની બગડી છે મતી, તેથી ગર ન છેડે મતી,

યુ ટરે સ્ત્રી મતી, બાવીની અડગ મતી

(જાય છે)

પ્રવેશ ૫ મો

સ્થળ-કુભાગ્નુ ૪૨

પાત્રો-કુભાગ, કુભાગ્નુ, ભગતમણ, પાન્ડવો અને કુતાજી

ભગતમણ—

ભજન

ભક્તિ કરને હસા તુ તો, મીતાગમનીરે

મીતાશામનીરે, શ્વપતી ગમનીરે,

ભક્તિ०

અમવત માયા, કાચી છે કાયા,

ક્યા છે જુડા કહેને, ઘડી આગમનીરે

ભક્તિ०

જગ જાળ છોડી, માયા બધ ત્રોડી

મળા તું ગ્રહી લે, પ્રીતે હરી નામનીરે

ભક્તિ०

ધર્મ-માતાજી આ કોઈ હરી ભક્તનુ મુકામ જણાય છે, માટે ત્યા

હિતારો મળે તો સાડ જોયી બે વડી હરીનુ નામ લેવાનું

અને સાબળવાનું બને

કુતાજી-તો તેને જઈને વીનવો હરી ભક્ત હશે તો હિતારા માટે

તા નહીજ કહે,

ધર્મ-(કુભાગને) બાઈ! હમો દુષ્ટી મનુષ્ય છીએ, અને અહીંઆ

૩૫ મુનીઓના દર્શનાર્થે આગ્યા છીએ માટે હિતારો

આપવા કૃપા કરશે એવી હમારી ઈચ્છા છે કાગલુ આપ
હરી ભક્ત હોવાથી બે ઘડી પન્નેશ્વરનું નામ લેનાનું અને
સાભળવાનું મળે, તો આ દેહનું માર્થક થાય

કુંભાર-(ખીચારા કોઈ ગરીબ દુખી મણમ જણાય છે,) બહુ
હાર ભાઈ આ માપેની ઝુપડીમા ઉતારા કરો
(પાન્ડવો પ્રથ છે)

એકસત-કચરા ભગત ! કોક નશીબવાન જણાય જે ખીચારા ઉપર
કોઈ આશ્રત ગુજવાથી દુખી હોય એમ જણાય છે

કુંભાર-મહારાજ નશીબવાન સાચી કહો છો ! નશીબવાન હોય,
તો આ રસ્તે ખસ ક !

સત-કચરા ભગત ! દશાના રંગ અને ટંગ ન્યાગ છે, ગજન અને
ગડ સંવેને દના રીણવે છે પરંતુ નશીબવાન માણસન
લેવાટ છુપુ ગ્રેહુ નવી

તારાકી જ્યોત મે ચદ્ર છુપે નહી, સુચ છુપે નવી બાદલ ગયા
ચચલ નારી કા નેત્ર છુપે નહી, દાતા છુપે નહી ઘેર માગન આયા,

કુંભાર-ખર કહો છો સતજી ! તેમના વપાળનું તેજ ભુદુ જણાય
છે જૃઓ સામેથી આવતા હોય એમ જણાય છે, એટલે
આપણી ખાત્રી પુરેપુરી થયે

ધર્મ-ધન્ય છે હરી ભક્ત તમારી ઉદ્ધારતાને, તમોએ અમોને ઉતારે
આપી આભારી કર્યા છે

કુંભાર-ભાઈઓ ! તેમા આભાર મેનો ! તમેને ઉતારે આપ્યા,
તેથી કોઈ હમાર મકાન ઘસાઈ જવાનું નવી

ધર્મ-ઓ હવે એ વાત જવાબા, ને કોઈ હરી કીર્તન શરૂ કરે
પ્રભુનું જે નામ લેવાય તે ખરૂ

કુભાર—ખડ છે ભાઈ, જેટલુ અને તેટલુ હરીભાનુ કરવુ તેમા
 જેટલુ નાથક સમ એકુ છે, માટે સતે ગાઈભજન ઉપાડો
 સતો— ગાયન ૧૧ મું

ભજન

સત્ય મ્મણુ હરી નામનુ ભાઈ અત સમય છે કામનુ,
 સગા સખધીની માયા જુના (૨) જાણો એ માર્ગના ધામનુ ભાઈ
 હમો જનતા કય નકામી (૨) છેવટ શશુ સાચુ ગમનુ ભાઈ
 છેવટ ભાતુ સચ્ચદ હરી ને (૨) જે છે હમાનુજ કામનુ ભાઈ
 કાચી કાચા મરીની માયા (૨) જે નથી કામ નામનુ ભાઈ
 માટે વીચારી ને જીવતુ જરી (૨) રટણુડરીથેતુ તો મીતાગમનુ ભાઈ
લીમ—મોટાભાઈ! તમે ને ભજન સાભગસામ એકતાગ જની
 ગયા પગતુ મને તો બુલ લાગી છે અને લુખે મારો
 પ્રાણુ જાય છે

ધર્મ—ભાઈ! પ્રભુ પ્રભુ કરો, જોગ વખતમા રમેઈ મારે સીધા
 સામાનની તજનીજ કરીશુ, પણ હાલ તો હરી નામના
 રસ રેડી ગયા છે, તે પીને ત્રમ અને

લીમ—મોટાભાઈ! એ રસથી પેટની બુખ ન ભાગે લુખે નથી
 ગહેવાતુ

કુભાર—ભાઈ! મુઠી કાચ ચણા ખાવા હોય, તો આપુ

લીમ—અરે કાચાતો કાચા, લગાગ પાણીનો આધાર તો થાય

કુભાર—યો આ કુચી, િંત્રી સામે વખારમા બરેલા છે, તેમાથી
 એક મુઠી લઈને ખાઓ (કુચી આપે છે)

ધર્મ—(ભીમને બાબુમા લઈ જઈ) જે જે એ ખીચારાનુ સત્યાનાથ
 કાઢતે? એક મુઠી વગર ખીજુ મુઠી દો, તો તને મારા
 સોગન છે

લીમ—ખડુ માઠ મોટાભાઈ (અગત) આ જ્યાંને ત્યાં નડતાને
નડતા (વખાગ ઉઘાડી) અંદે આમાતો ચણુનો ભડા
બો હોય એમ જણાય છે ! મોટાભાઈએ એક મુઠી ઉપર
ખાજ મુઠી ભરવાના માગન આપ્યા છે, પરંતુ કાઈ મોટે
માલીને આવના માગન આપ્યા નથી, તો આખો અવમગ
ખેલે નહીં (ખાય છે)

કુંભાર—મારો, ભજન કરો ભજન, જોઈયાં કાયાતુ કયાતુ થાય
સતો—

ભજન.

ગાયન ૧૨.

૩ જગ પ્રાણીનું જેને તારાગી તારી ગતી છે ક્ષી થનારી-એ
કાળા દેવની કી વન તુ કમાયે, લામોતી પુણ વધારી-એ

સાખી

જ્યે વન ઉપન ને વિષે, તોજ અધર્મ આડ

નીતી ખી બોતા થશે, મધુર સુધાસન પાડ

એક જમ્મત મુખી પ્રમુને ભડાવે, ભગજલ દેહું સુધારી-એ

(ભીમએન આવે છે)

લીમએન—યો કાકા કુચી

કુંભાર—કેમ હવે શાન્તિ વળી ?

લીમએન—(હજાર મળ ચણા પેટમાં પડ્યા ને શાન્તિ કેમ ના
વળે ' હા લગાગ પાણી પીવાનો આધાર થયો

(વાસીદુ વાળીને મુક્યુ છે)

ધર્મ—(ભીમને ખાજુમા લઈ જઈ) ખીચાગતુ સત્યાનારા તો
વડાનું નથીને !

લીમ—આ એક મુઠી વીના ખીજ મુઠી ભરી હોય, તો તમારા

સોગન (મુઠી કોણે ભરી છે, મ્હો ધાલીને ખાધા છે, એટલે
ખાગીના સોગન પાડ્યા, બનાવુ કામ થયુ)

(કુભાગણુ આવે છે)

કુભારણુ—જગ કુચી આપો, ગધેડા માટે દાણો કાઢવો છે

કુભાર—લે (કુચી આપે છે)

લીમ—કુભાર કાકા ! તમાગ ગધેડા કામ શુ કરે છે ?

કુભાર—માટી ખાણેથી માટી ઉપાડી લાવે છે [કુભાયડી આવે છે]

કુભારણુ—વખારનો દાણો કયા નાખ્યો ! વખારમાતો દાણાનું
નામ હજુએ નથી

કુભાર—જા જા ! હમણા જ આ જાડો એક મુઠી ચણા લઈ
આવ્યો છે ને ?

કુભારણુ—તમાગ મોગન જો વખારમા એકે દાણો હોય તો,

કુભાર—હાય હાયરે બાપલીઆ ! માગ ગધેડા દાણા વના મ્હંજે, ને
માગ છોકરા ભુખે મરી જશેરે મારી મા

ધર્મ—કાકા રૂઓ નહી હાલ તપામ કરીએ છીએ

કુભાર—તપાહ હાની કરો છો ? માગ કયા ભોગ લાગ્યા, કે મે
તમેને ઉતારો આપ્યો, (આનો ધરમ કરતા ત્રાડ આવી
મારા બાપ !)

લીમ—કાકા ગધેડાને બચાગને છોડી મુકો, વગડામા ચરી ખાને

કુભાર—પછી તું શુ ખડ ? ખાણુમાથી માટા કોણુ ઉપાડી લાવે
મારા બાપ !

લીમ—કાકા ગમરાઓ નહી, (જાય છે ને હુગરો ઉપાડી લાવી
કુભારના ધગમા મુકે છે) લ્યો કાકા માટી લાવ્યો, હવે ગધે-
ડાને છુટા મુકી દો, એટલે ચરી ખાશે

કુભાર—[આશ્ચર્ય થઈ] આ માટીનો માગ છોકગના છોકરા વાપ-
રશે પણ ખુટશે નહી

લીમ—કેમ ડાકા તમારૂં મન માન્યુ

કુભાર—હા ભાઈ તારૂં પગ્ગેશ્વર ભલુ કર્મને અનુચર આવેછે

અનુચર—ક્યારે તારે ત્યાં કોઈ પાત્ર પુરૂપ અને એક ડોશી ઉતર્યો છે ?

કુભાર—હાભાઈ શાખ ? આ ગ્લા ક્રેમ ચુ ડામ છે ?

અનુચર—તેમને માગે તેટલુ ગીતુ અપાવા કૃષ્ણ મહારાજ તથા
ગજગજ એ હુમ કર્યો છે, તેથી તેમને માટે શીધાનો ખંદા-
ખન્ન કરવા આવ્યો 'ડુ

ધર્મ—વાહ ? દીનાનાથ તમારી ડાગજી ક્રેમ ભાઈ ભાઈ કૃષ્ણ મહારા-
જ એ મોડયો છે ?

અનુચર—હા હો ક્રેટલુ ગીતુ તેમનું ?

લીમ—જે મા મળુ આટા, મામળુ ધી, મામળુ ખાડ, પચીસ
માનુ ચાખા, પચીસ મળુ દાળ તેને પુરતો મરાલો શાક
આપો તો દીડ નીતો જરૂ નથી, એટલુ શીધુ ટકે જોઈશુ.

અનુચર—ચુ તમાગ ૭ જણાને એક ટકે એટલુ ખધુ શીધુ
તેમનું ?

લીમ—ખાત્રી ન થતી હોય તો તુ બેગ સામો, લગાગ પણ વધે
તો ખીજ ટકે અપાવતો નહી, પુણ્ય આ કુભારને ખાત્રી
ન થતી હોય તો

કુભાર—ખડ છ ભાઈ, માગ એક હજાર મળુ ચણાનો એક કાચી
પડીમા અત આખી દીધો.

અનુચર—અહુ સાર ત્યારે ચાલો મોદીને હાલી દઉ, તે તમને દરેજ
આપે જશે

ભીમ—ચાચો ત્યારે, લાડુનું નામ આવે છે, ત્યાં મોહોમા પાણી ભરાય છે ચાચો ઉતાવળ કરો, લાડુનું નામ માબળી મને મનમાં રાખીને કાઢી થાય ને

અનુચર—(આ કુભારના હજાર મણ કાચા ચણાનો ઘાણ એક પ્રડીમાં રાખ્યા, તે સાડાત્રણનો મણ સીધું ગા હીસાળનું)
ચાચો ત્યારે (મને જાય છે)

કુભાર—સતો મારે પણ નેભાને મારે બળતણ લાવવા જવું છે,
અતો—હરે હમો પણ ઉડીશું બોચો ઠાગઠધીજાડી જાય, જાય બોચારી જાય છે

પ્રવેશ ૬ ઠો

અથળ—અયયર મડપ,

પાત્રો—ગજ્યમડળ, રૂપીમડળ, સ્ત્રીમડળ, ડડીદાર, ગજ્યગોર, દર-
બારીઓ રિંગેરે

વારાંગનાઓ

ગાયન ૧૩ મુ

નાચ.

નાચો ગાઓ આલી મેરી તરથેઈ તકથેઈ

ગજ્યાઓ સગીત સુધારી

ધય શ્રુતી આહકો બિચારી મે વારી, જેસી પ્રિતી

વેમી રીતી, છોડો ભીતી, ગસ રચો

નાચો

તનન તનન તના તોમ તદે, ચાહશી સાહે,

અહાહી મોહે ઓ નબચારી, શુદ્ધિ વિસારી

હોત્રણ ત્યાઓ, હામન લાઓ, જ્યો સુધા પાગા
 ગમ ગ્યા નાઓ
 ગગ ગગ જાઈ ગ્યા પુરમે, મગિતાકો નીગ અચલ બયો,
 મદ જ્વાઈ ગ્યા, આજ ગાન તાન ઉમગ બયો,
 દિન યાદી વન્ય હે, નાલોડયમે એમા કોહિ દિન નાં એહે
 પ્યાડી નાઓ

પુગેહીત--મહાગજ ' છત્રપતી દુર્યોધન શીવાય તમામ નૃપતીએ
 મડપમા પધારેવા છે, ક્રમ છત્રપતીનું આમન ખાલી જ,
 જો તેમની ગહ જોવા ગહીયુ, તો મહુર્ત વિની જશે

દ્રૌપદ--કૃષ્ણ મહાગજ ' પુગેહીત કહે કે, તે માટે તમારી યુ
 મનાહ છ ?

કૃષ્ણ--દ્રૌપદ જન ' તેને આમત્રણ તો પહોચાડુ છે, જા ના
 આગા તો તેની દેગ અત્રે આવવાની દેગ નહી હોય
 યુ તેની ગહ જોઈ મહુર્ત જવા દેવાશે ? તેની દેગ હોત
 તો મહુર્ત સમય હાજર ન થાય ? માટે દામ ગડ કરો."

દ્રૌપદ--જેવી આપની આજ્ઞા (પુગેહીતને) પુગેહીત ' તમે મડપમા
 બીગજમાન થયેલ નૃપતીઓને આપણુ પણ જણાવો,
 અને મન્વેધનનું દામ કેવી રીતે કરવું તે કહી અતાવો

પુગેહીત--જેવી મહાગજની આજ્ઞા સભા મડપમા બીગજમાન
 વયવા સકળ યુલ મ પન્ન ગજ વીરો ! આપ અત્રે પધારી
 મડપની શાભામા વૃદ્ધિ કરી છે રાજ દ્રૌપદે જે પણ
 કરવું છે, તે નુ આપને નીવેદન કરું છું તે અવણુ કરશો,
 અને તે કાર્ય પુર્ણ કરશે, તેને દ્રૌપદી વગમાળ આરોપશે

ગાયન ૧૪ સું.

સુણો નૃપતી મૌ આપ પધાર્યા પ્રીત કરીને,
 ત્યાં હડાવો ગજન, સુકિર્તી કન્યા વરીને,
 મન્દવેધનતુ કામ રીત, તેની સભળાવુ,
 કાર્ય કર્યાની હામ, હોય તે ઉભા થાવુ,
 કપડા બદલી કન્ડ, ભીડવો હામ ધરીને,
 જતુ સ્થભની પામ, સભાને નમન કરીને,
 બાર ગાન્ના સ્થભ, રોગ્યો છે સભાની માહી,
 ચઢી જતુ છ ગાઉ, દામે છે ત્રાસજ બ્યાહી,
 મારી ને ગુલાટ, ત્રાસમા પડતુ મિતે,
 સમધારણુ ધર્મ ગાય, સુન્દતુ નાહી ચિત્તે
 ધનુષ્ય ચઢાવી આપ, પછી તેતુ જળકુડ,
 સ્થભની ટોચે મન્દ તાકરી નીશાન રડ,
 લોચન વીંધી મન્દ, પુગ છેદો તડાળે,
 પછી ઉપાડી મન્દ, રૂડવી જળકુડાળે,
 એકજ બાણે કામ, એહ જે શુભે કરશે,
 ને શુરાની સાથ, દ્રૌપદી બાળા વગરો,
 કાર્ય કર્યાની હામ, ધરી જે ઉભો થાશે,
 નહી થાતા તે કામ, મન્ન પુરો પસ્તાશે,
 પુનઃ નારદ મુન્ય, હાથમા માળા દેશે,
 પહેરી પચીસુ એક, કાષ્ટ આસન જઈ બેસે,
 કલ્પ સર્વ વૃત્તાત, રાજવી ચિત્ત ધરી ત્યાં,
 શુરા થાઓ તયાર, સુકીર્તિ કન્યા વરી ત્યાં,
 હંતવક- (ઉભો થઈ) પ્રથમ હુ ઉભો થાઉ હુ (તૈયાર થાય છે)

પુરોહીત—આ ડેયા દમધોપના કુમાર, જે સુગ અને પરાક્રસી
 હોવાય જે જેમની દોલત વીસકરોડની અડાય છે તે કુળે
 મગ્ધેધનનુ ડામ ને ડશે સીજયમાળનુ માન થયે ચઢીને
 પડે છે નાગ્ધમુની ડપાળમા ડીનુ ખેચી માળા પહેગાં છે,
 ને હાથમા ખીછ માળા આપી ડાણાસને ખેમાડ છે)

દત્તવક્ર—માગ ડ્યા ભોગ લાગ્યા કે હુ પ્રથમ ભો થયો હવે
 તો કોઈ જોડ મળે તો સાડ

શીશુપાળ—(ભો થઈ) માગ જેરા ગુગ વિના જે ડામ ડાળ
 ડગી નડનાર છે (નૈયાડ થાય છે)

પુરોહીત—આ હિયા શીશુપાળ સુગ, વનુવિંયામા પુગ દત્તવન્ના
 જે ભાઈ થાય જે, જેની કીર્તી જગમા હિચરાય જે
 જે ડશે મગ્ધેધનનુ ડામ ને ડશે સિજયમાળનુ માન
 (થયે ચઢીને પડે છે, નાગ્ધમુની પુગ ડગી કોઈમા હાડ
 પહેગી હાથમા માળા આપી ડાણના આનન ખેસાડે છે)

જરાસગ—(હિભો થઈ) અગે જે બહુ બોલનાનુ ડામ નથી મા-
 હુમ્મગી શીવાય ખીજની હામ નથી (નૈયાડ થાય છે)

પુરોહીત—આ હિડ્યા મગધ દેશના ગાન, જેની જગમા ડાઝી
 સાડા, સીમ હજાર ગાન જેના કેદખાનાની માલ જે, જેને
 નડગી પુગ્ગુ સહાય છે તે કુળે મગ્ધેધનનુ ડામ ને
 ડેગે સીજયમાળાનુ માન
 (ડામ નગી થવાથી થયે ચઢીને પડે છે, નાગ્ધમુની
 ડીનુ તાગી કોઈમા માળા વાલી હાથમા માળા આપી
 ડાણના આનન ખીજાજમાન ડે છે)

સદયરાજ-(હો એ યદ) ફાગટની બકાઈએ મારી આપના નામ
બોળ્યા, હુ ગુગ ગીવાય એ ડામ ડાઘવી બનવુ નવી
(તૈયાગ થાય છે)

પુરોહીત--આ ઉઠ્યા નવકાઠી માળવાના ધણી, જેનો મીઠીસીદ્ધો
ધણી, જગમા ડહેવાય છે વીન્મણી-તે પુણ્ય ડગ્ગે ડામ
ને લેશે વીજ્યમાળાનુ માન
(કામ નહી થવાથી ચઢીને પડે છે, પછી નાગ્જી તેમન
દીલુ ડગી માળા પહેનારી હાથમા માળા આપી કાષ્ટાસને એમાડે છે)

દ્રૌપદ-(કાંઈ ઉભુ થતુ નથી તેથી કૃષ્ણને)-મહારાજ હવે ચુ થશે !

કૃષ્ણ— ગાયન મરાડી સાખી
ઓ આખ્યો ગજ્જ દુર્યોધન હીમત નીશ્ચે ધરશે,
છત્રપતીએ નપતી ગુટે મહાવેધન તે કરશે,
શાને ચિના ધરે, ધાર્યુ પ્રભુનુ થાશે ખરે

દુર્યોધન-(હાથીવી ઉતરી આસને એસી) કયા છે દ્રૌપદ ગજ્જ !

દ્રૌપદ-આખ્યો મહારાજ, શી આજ્ઞા ;

દુર્યોધન— ગાયન
ગીતી

શર કયુ આખ્યા વિષુ લોપી તે તો છત્રપતી માઝા,
ખખર નહોતી નથી આખ્યા છત્રપતી દુર્યોધન મહારાજ

દ્રૌપદ-મહારાજ મહુર્ત સમય આપ પધાર્યા નહી, તેથી કૃષ્ણ
પ્રભુની આજ્ઞાથી મહુર્ત સમયે કાર્ય શર કયુ

દુર્યોધન-(એ ગોવાળીઆનાજ બધા વાના છે.)-હુ, લક્ષ્મણી
તૈયારી કરવા રહ્યો તેથી અસુર થયુ, કહે હવે કેટલી વાર છે ?

નારદ—(આવીને) આ મઝવેધન કરે એટલીજ, આ ચાર જણા
ચઢીને પડ્યા છે, ને હવે તમાનજ વાટ જોવાય છે, ખીબુ
ઘાઘ હિભુ થતુ નથી

દુર્યોધન—ગાનઓને— ગાયન

(વીરવામે ગયુ ગાજ ચીતોડનુ) એ રાહ
કિત્રી તન સૌ મુણો કહુ ને, યુ કગ્વા આવ્યા આ હામ
નામ જોળાને નીજ તાતના ડીધા આપે મુખડા ગામ.
લાગીશ કહેતા હુતો ભુડો પહેરો મુડો હાથે નાગ
કામ નયુ નહી મઝવેધનનુ ધીક ધીક છે તુમ અવતાગ
હીમત નેહોતી ત્યારે યુ કગ્વા આવ્યા કહુ ને હુ વગ્જો
રૂપાગી કન્યા વરવા આવ્યા, ઘેર જઘ માને પરણો
માગ વીણુ નવ કામ બન્યુ ને પાપી પગત પડ્યા
નશીબ માર નપતુ તેવી, ભોગ સહિત ફગી વળ્યા

ગાયન.

હીભ—

ગીતી

અઝઝો થઈ જોલે ધર્મ ક્ષત્રિનો આપે વીસર્ગ,
શર્મ લાવ્ય કાઘ મનમા જોલ જોલતા આપા અરીચારી

ગાયન.

દ્રૌપદ—

ગીતી.

એમ મજે નહી કન્યા આશ ન ડીલમા લેજ માત્ર ધરશે,
તકળ આશ નો થાશે, ન્યારે હિડી મઝવેધન કરશે

દુર્યોધન—મામા !

શકુની—અર કહે છે ચા નૈયાગ જો પેલી ઝરખે બેગી દ્રૌપદી નાગ,

દુર્યોધન-(દ્રૌપદીને જોઇને) મામા ! ત્યાં તૈયાર, (દ્રૌપદીને)
 હવે ની રીતે મજવેધન કરવો ને પતાવ્ય

નારદ--સાબળો સભાની વચ્ચે સ્થલ છે, તે ઉપર ચડવું, ને
 પેલા ત્રાન દેખાય છે તેમા પડવું પછી એક બાજુ
 જળકુડાને જોઇ મઠા તાકી મગનું ક્ષોચન વીધી પુઠ
 છેતી ઉપાડીને જળકુડામા નાખવી, બ્યારે એટલું
 કામ કરી કાઠશો લઢાણુ, તોતો બોલ્યુ એ પ્રમાણુ

દુર્યોધન-(આ તો માગથી નહીં બને) મામા !

શકુની-અયે પેલી રૂપાળી જોઇ ?

દુર્યોધન-હાહા મામા ! મજવેધન કરીશ, ને એ રૂપાળીને સ્ત્રીશ;
 (ઉભો થઇ તૈયાર થાય છે)

પુરોહીત-આ ઉઠ્યા ધ્રતંગાશ્વરના હુમાર, જેની દોલત બે સુમાર
 ચક્રવર્તી ગજ કહેવાય છે જેને મો બધુની સહાય છે, ને કર
 શે મજવેધનનું કામ ને લેશે વીજયમાળાનું માન,
 (અભે ચઢી પડે છે શંકા જળકુડામાથી બહાર કાઢી
 માથે વાગેલા પર પાટો બાધે છે, નારદજી આવી કપાળમા
 ટીલુ કરી કોટમા માળા પહેરાવે છે ને હાથમા માળા
 આપી કાષ્ટાસને બેસાડે છે,)

નારદ--

ગાયન

મરાઠી સાખી

શુ સમજીને બોલ્યો આવ્યો, અગ રાખોડ ચોળી
 કોહું ઝાલી આવ્યો હોશે નામજ દીધુ બોળી
 ધીક અંધ કુમાર, અવતાર તારાને ખીકાર

દુર્યોધન--મામા ગમે નેમ ડરો, પણ કન્યાને પગલાંનો આવો
મેહણા આપણાવી ખમાના નથી

શકુની--જગ જોતો ખરો તારા જેવો જમાલ કુપદને બીજો
કીયો મળવાનો છે તારા ભાગ્યની છે તે તનેજ મળવાની
(દ્રૌપદ ગળ જાય છે)
(પડદો પડ છે)

પ્રવેશ ૭ મો

સ્થળ--દ્રુપદનો મહેલ

પાત્ર--દ્રુપદ તે પછીથી શ્રીકૃષ્ણ

દ્રુપદ-- ગાયન

જગમા હવે કેમ જવાય

મૃંજે ડાય, લાગે લાલ, ચિતામાલ, ન સહેવાય-જગમા

નૃપતીઓ સર્વ આવ્યા ક્ષત્રી નામને લગ્નવ્યા

મુખ ડાળુ થયુ માઝ હવે મન શુ વીચાઝ

પ્રભુજી શરણે તારે વીજ ઘોળી પ્રાણ કાઢુ-જગમા

(વીજગોળી તૈયાર કર છે)

કૃષ્ણ--અરે આણે તો ગળ્ય કરવા માડ્યો તો ! (જાણુ
ઉભા નહ છે)

દ્રુપદ--('યાસો હાથમા લઈ) પ્રભુજી હેનટમા આ અભાગીને તારે
શરણે લેજે ('યાસો પીવા જાય છે ત્યા કૃષ્ણ પ્રભુ પ્યાલાને
થપાકે મારી ફેંકી દે છે)

કૃષ્ણ--(હે દ્રુપદ રાજ) આ શી ગારાઈ કરવા માડી છે ! જરા
પુછુ તો હતુ ?

કુપદ—મહાનગ ! હવે તુ પુણ્ય બાકી છે માત્ર પલ્લુ મધુ ને
કન્યા પલ્લુ ફવારી ગદી, હવે આ ગાગ્ર મુખ જગતમા
ફેવી રીતે બતાવુ

કૃષ્ણ—જગ ધીરજધર, છેક બીમત થુ હારી જાય છે

કુપદ—કહો ત્યારે હવે કેમ કર્યુ

કૃષ્ણ—તુ સર્વ સમામા કરી વળ

કુપદ—ફવી રીતે

કૃષ્ણ— સાથી

રૂપ રંગ જોઈએ નહી, જોઈએ ક્ષત્રી આપ

ખેસે જાન ક્ષુપાવીને, અહા હત્યા દહિ પાપ

આ પ્રમાણે ક્ષત્રીની અને ગ્રાહ્યલુના સમામા કહી વળી, પ્રથમ
ક્ષત્રીની સમામા જાતને મહેલ્યા માગ, તેથી કોઈ શુરો હશે તો ઉભો
થશે આમ નીરાશ શા માટે થાય છે

કુપદ—મહુ માત્ર મહાનગ ત્યારે પધારો (ગાયછે)

પ્રવેશ ૮ મો.

સ્થળ—સ્થળ પર મડપ

પાત્રો—રાજસભા, અહિસભા, સ્ત્રીમંડળ, પીંગેરે

દુર્યોધન—મામા હવે કેટલીવાર?

શકુની—કેટલી શુભ કુપદરાજ તૈયારીકરવા ગયોછે, તે આવે એટલી.

દુર્યોધન—સોની !

શકુની—હારા લગ્નની (કુપદરાજ તથા કૃષ્ણ આવે છે)

દ્રૌપદ—

ગાયન.

નથી નથી વીગ માતા જાયો મ્હો અવની ગુદ્ધ ક્ષત્રા તન
ગુદ્ધ ક્ષત્રીનું નામ ગયુ કામુગમે ક્યું નોક દન,
ક્ષત્રી નામ ગયુ ભુપત્થી કન્યા કુવારી નહી માગી
નામ લગ્નવ્યુ તુમ તાનનું નગ શીટી થાઓ નારી
તૈવ હોળી સળગે માગે ચુડા વાધરીઓ પેરે
વાડા ટેડા નૃપતી જનીઆ નગ નહી માગે મન મહેરે
ગરો ઝરો આઘ્યા તો છત્રપતી, હોગે કન્યા પગલુવાને
જની દણી શીદ આઘ્યા અડીઆ ઘેગ પગલુસીતી માને,
ગૌસાક્ષણુ પ્રાતપાળજ ઢહાવો, તેહ નામ તુમ કીહા ગયુ
એડવીસવાગ નક્ષત્રો કીધી, તે દીનથી ડે ટળી ગયુ

ગાયન.

કૃષ્ણ—

રાગ ક્ષત્રી કલક

ચુલુ દ્રુપદ કલુ છુ હુ આવાગ ક્ષત્રીને કેમ મહેણા મારેરે
ભીષ્મ પીતા આતી બેરા કાછ વીચાગ—વીચાગ કોઈ નહી ધારેરે
ગમે આણુ નહી કોઈની લગાગ ક્ષત્રીને.
જા વચન તુ જોઈને હિચાર ક્ષત્રીને
નથી ગયુ જગ ક્ષત્રી કેરૂ નામ ક્ષત્રીને
નકકરી કલુ હુ મજવેવ કામ વીચાગ.

(તૈયાગ થાય છે)

કૃષ્ણ—નાગદળ તમે દ્રૌપદી પામ જાઓ, અને ડહો કે ડણુ
ક્ષત્રી પુત્ર નથી, પણ દાસી પુત્ર છે, માટે તે મજવેવન
કરો, તો પણ હુ વરીશ નહી

નાગદ—ગહુ સાડ મહાગજ (દ્રૌપદીને) બહેન આ દાસી પુત્ર

છે માટે સખી ધાગ સભામાં હલેડગવે, કે હર્ષ ગળ
મજવેદ કરો તોપણ તે દામી મુઠ હેવાવી દે પદી પગે નહી
દ્રોપદી—બહુ સાડ નાગદ મુની (માંડીને) સખી જ સભામાં
જાહેને નાનદ મુનીએ કહ્યું તે જાણી દે
સખી—જેવી બાની આજ્ઞા (સભામાં આવી)

ગાયન.
ગીતી.

તારીએ કહાન્યુ સભાને, કણુરાજને મન્વવન કરશે,
હે એ દામી જાશે, દામી પાણુ નવી કા ત્રાણુ વગશે
' હર્ષ ક્રોધાયમાન થઈ કહે છે કે મને મહેણુ મર્ણુ, પણ
તેજધુ કે કાણુ મજવેદન કરે છે ' જેથી જાય છે
કૃષ્ણ—દુષ્ટગણા હવે બ્રહ્મ સભાનો આશ્રય મરે, તે વિશ્વકામ
મિદ્ધ થવુ નથી
દુષ્ટ—જેવી પ્રભુની આજ્ઞા, ' બ્રહ્મસભામાં જ નહીં ડરીએને '

ગાયન.

(જોહર આશ છે જોગી) એ રાહ

જનક આશ છે ડીપીજી તમારી
મારી, મીકારી, આવારી, લાચારીને.
જાજ કાપો ડીપીમુની પધારી—છેવટ
જનક ગળને ધામ, કરીયુ રૂપીજી ડામ
માટે એક સાચી હામ, નથી કે અન્ય હામ,
ગળેને જાતિ લગ્ન હમારી—છેવટ
મજવેદ આપકરો, ધર્મ જાણુ હરો,
દુષ્ટીપર દયા ધરો, જાણુ ઉપકાર ખરો, કે

શરણે આવ્યો છું આપ લીધો ઉગારી—છેવડ
 રૂપીઓ.—લાવો કદ વીચાર મને એને વાત કહી બને
 વનવુ હમારે વને મુગચર્મ ઓઢી તને
 પુત્રો તમારી તે ગણીએ હમારી છેવડ
 રૂપદ.—બાવો કાઠ ઉપાય જેથી કામ સિદ્ધ થાય
 ચીતમાહી લાગે લાલ નજી પાડવાનો કાય
 દુવરી મારી બે રહેશે દુવારી છેવડ૦
 રૂપી—પ્રભુની અકળ ગતી પામચુ જાણે ગતી
 મૃષ્ટુ શુ વીચાર કરો હીમતના પરહરે
 રૂપદ.—પણ ને છે તે કયો ઉચારી
 રૂપદ— છેવડ૦

ગાયન
 મરાઠી સાખી.

૩૫ ગગનુ કામ ન મહારે જોઈએ કાત્રા આપ
 જાત છુપાની બેશી ગહે તેને અભહત્યાનુ પાપ
 ઉઠા વીગ સજ થઈ, ગુદ મુપ મારી સર્વે ગઈ
 (મૃષ્ટુ ધર્મને સાનમા અર્જુનને ઉઠાડવા કહે છે)
 ધર્મ—અર્જુનનાથ ! આની રીતે અભહત્યાનુ પાપ દોષુ, માટે હવે
 દુષ્ક્રાન્તનુ કાર્ય કરો, અને તેની ચીનાને પરિહાર, જેવી
 નીરનેજ બનેલી સખા તેજેમય થાય કમળ પ્રભુની
 એવીજ ઇચ્છા છે, માટે વિવ્રબ ન કરો
 અર્જુન—જેવી વડીલ બધુની આજ્ઞા (સો થાય છે)
 રૂપદ—(પાછળ જોઈ અર્જુનને ઉભો થયેલો જાણી) કેમ લ્યા
 કાપડી ઉભો થયો ?

અગ્નિ--“ પગે લાગી ” મહાગજ મઝવેધનનું કાર્ય કરવા

દુમરૂપી--“ આશ્ચર્ય ચાકત થઈ અરે ! આને વળી આશુ સુઝયું
પણ જે કાર્ય કરવામાં શીથુપાળ આદી યુગ રાજાઓ
પાગ પડતા તે કાય કરવા હીમત ધરે તે કાઈ જોડા
યુગનું કામ નહીં માટે સમાધી ધરી જોવાદે કે કોણે
કામણ આ કાપડી નથી તે તો નિસદેહ છે, “ સમાધી
ધરી જોતા પાકુ પુત્રને જોળખી ” અરે ! આતો પાન્ડુ
પુત્રો છે અરે મે સતી પુત્રો તે સનાપવામાં મણા રાખી
નથી “ પ્રત્યાપમા પડે છે ”

કૃષ્ણ--“ ભીષ્મ દ્રોણ અશ્વત્થામા કીર્તિપાત્રાર્થ પામે જઈ ”
અરેરે ! આ દેકાણે પાન્ડુના કુમાર હોય, તો સભા આવી
જાખી અને ખરી !

ભીષ્મ-અરેરે કૃષ્ણજી ! એ તો ખીચાગ લાખાભોવનમાં બળા
ગયા, હવે કયાથી હોય !

કૃષ્ણ-કદાપી હોય તો ?

ચારે-હમારી દેહના સાર્થક તેને આપીએ

કૃષ્ણ-જો સત્ય વાત હોય તો મુકે જળ “ ચાટે જળ મુકે છે ”

ચારે-કયા છે ? અતાવો

કૃષ્ણ-અરે એતો ડહેવાનું, મુવેલા મડદા તે પાગ આવતા હશે

ચારે-કૃષ્ણજી તમારી મસ્તરીની ટેવ હજી ના ગઈ

કૃષ્ણજી--“ બળદેવ પાસે જઈ ” મોટાભાઈ આ વખતે કુંતા
કોઈને અગ્નિન હોય, તો સભાને આવી જાખપ આવે ખરી ?

અબળદેવજી-અરે એ વીર રત્ન હોય, તો આ મઝવેધનના ભારશા

પ તુ દાથી લાવજે, બીચાગ મા દીકરા લાખાભોવનમ
ગાળી મુચા

કૃષ્ણજી—વખને હયાત હોય તો ?

બળદેવજી—મારા જન્મનું સાર્થક તેને અગ્નિ કરે

કૃષ્ણ—એતો કહેનાનું જો માયુ કહેતા હો, તો મુકો જાણ (માગ-
દેવ જાણ મુકે છે)

બળદેવજી—કય છે બતાવ્ય ?

કૃષ્ણજી—મેં જાણી મુવ મહા તે પાઠા આવતા હશે

બળદેવજી—જી તમે મન્દગી કરવાનો સ્વભાવ ના ગયો ‘કૃષ્ણજી’

કુમરધી—“ પત્તાપમા ગરુડ થયેલા ” અરેરે માગ જેવો આભગી
તેને જાણુ હશે ?

ગાયન

(છાડીદે રાહરાની) એ રાહ.

શુ કન્નુ માર આપે, કમ છુટી પાપ અમાપે
સતાપાયા મન્યા પાપે, બળુ છુ એહ તાપે ૨૬૦
સાધુને નાહી ઓળખ્યા, મની મુઠ મન પેખ
કાઠાપણુ તે કુલી ગયુ, વીધીના લખીઆ લેખ
સાગરમા પડુ જલને, કે ગળુ હીમાળે રહીને
એ સહિ અગીચાગ લઈને, પાપીઓ હુ આપે થઈને શુ કન્નુ ૦

સાખી

ધરતી માન મગદે માડિ માની મુખ
પ્રાણુ મગદે શુ રહ્યા લહી રામ આ મુખ
સતી અને મુખ દીધુ એહ પાપ કર્મ કીધુ,
સતી પુત્રને સતાપાયા મન નહી કાઈ લીધુ-શુ કર૦

સાખી

આત્મુ વડે પધારીયા, પ્રિતે ગગામાય

મતી મુઠ નાહયો નરી, જાતા મન પગ્નાય—૨૫ ૩૨

ધર્મરાજ—ગીત ' ખેદીત જાઇ ' હે મહારાજી ! આપના પ્રતાપે
અમોને અથાગ સુખ મળ્યુ, અને હમેશા આપના
પવિત્ર ચર્ણુનુ ચર્ણોદક મળ્યુ, એ અમારા અહોભાગ્ય
હમો સમજીએજીએ

દ્રૌમરૂપી—હે સત્યવાતી ગજા ! આમ જાત છુપાની મને પાપી
બનાવ્યો, મે મુઠ મતીનાએ તમોને મતાપવામા બાઢી
રાખી નથી, હવે આ કાગુ મુખ જગનમા રુ બતાવુ
હે મત્યવાદી સતીપુત્રા ! મારે દોષ કમા કરો

ધર્મરાજ—હે મહારાજી ! આવુ અધરીત ના બોલો આપને ત્યા
હમો અથાગ સુખ પામ્યા છીએ હવે અગ્નુનને
આશીશ આપી રજા આપો, એજ મોટી કૃપા

દ્રુમરૂપી—‘અગ્નુનને માથે હાથ મુકી’ હે બાણુવળી ગુરુ જા-
ઓ તમાગથી મજવેધનનુ ઢામ થશે એરી મારી તન
મનની આશીશ છે, અને માઝ દસહજાર વગ્મનુ પુન્ય
તમોને આપુછુ ‘ અગ્નુન પગે લાગે છે ’ ‘ એ પ્રમાણે
સર્વે રૂપીને નમન કર્તો અને સર્વેની આશીશ લેતો
અર્જુન મજવેધન કરવા માટે સ્થભ પામ ઉભો રહે છે)

નારદજી—(અર્જુનને) કેમ કાપડી ! તમારી મજવેધન કર-
વાની ધમ્મિકા છે ?

અર્જુન—હા મહારાજ પણુ ધનુષ્યબાણુ જોઈએ

કૃષ્ણ—દુપદગજા આ માણસને ધનુષ્યબાણુ આપો

અર્જુન—(ધનુષ્યબાણ દુપહરાજ આપે છે, તે ભાગીને ફેંકી દે છે)—કર્ણરાજના ધનુષ્યબાણ લાવી આપો

કર્ણ—(મનમાં વીચાર કરે છે કે માગ ધનુષ્યબાણ અર્જુન ગ્રીવાય વાપરી શકે એવો કોઈજ નથી, અને તેણે માગ ધનુષ્ય-બાણ માગ્યા, તેથી વખતે અર્જુન તો ન હોય ! અરે ના ! આતો કોઈ કગાલ કાપડી છે)

દૃષ્ટાન્ત ! હું તે માણસને ધનુષ્ય બાણ આપું તો ખરો, પણ મારી શસ્ત્ર કમુલ કરે તો

દૃષ્ટાન્ત—શી ?

કર્ણ—જો મધવેધનુ કાર્ય તેનાથી ના બને, તો તેના નાક કાન કાપી આપે એજ

દૃષ્ટાન્ત—(અર્જુનનં સાનમાં ડહી) કેમ કાપડી ! આ કર્ણ રાજ કહે છે તે શસ્ત્ર તમારે કમુલ છે

અર્જુન—જો તમારી ઈચ્છા હોય, તો મારે કમુલ છે

દૃષ્ટાન્ત—કર્ણરાજ કાપડીએ તમારી શસ્ત્ર કમુલ કરી છે એ માટે ધનુષ્ય બાણ આપો

કર્ણ—મોહોની કમુલાન શા કામની ? લખી આપે તો આપું

દૃષ્ટાન્ત—(શત લખાવી આપે છે) જો હવે આપો (કર્ણ ધનુષ્ય બાણ આપે છે).

(કાપડીને] આ આ ધનુષ્ય ને બાણ

અર્જુન—લાવો મહારાજ (ધનુષ્ય બાણ લે છે)

દૃષ્ટાન્ત—(લાવ અત્યારેજ માગ ભગતને લેવાયો લેવડાવું એવો નીચાર કરી નાગને) નાગદંત

નારદ—આજા મહારાજ

કૃષ્ણ—જાઓ દ્રૌપદીને કહો કે સ્થંભ અપુણ્ય ગહેલો છે, માટે સખીઓ સહ સ્થંભનું પુનન કરવા આવો

નાનદ—જેવી પ્રભુની આજ્ઞા (દ્રૌપદીને) બ્રહેન સ્થંભ અપુણ્ય ગહેલો છે, માટે સખીઓ સહ સ્થંભનું પુનન કરવા માટે પધારો

દ્રૌપદી—મહુ સાડ મહાનજ ' સખીઓને ' જાઓ સખીઓ પુન-પાનો થાળ લાવો આપણે સ્થંભનું પુનન કરવા જઈએ.
(થાળ લાવે છે)

સખીઓ—

ગાયન.

(ચાલો સાહેલી) એ ગાહ

ચાલોને બ્રહેની (૨) સાહેલી સગે સ્થંભનાણું પુનન કરોએ,

દ્રૌપદી—પણ જે પાડ, પીતાએ ધાયુ સકળ થવા સ્તુતી ઉચરીએ,
અપુણ્ય સ્થંભનું પુનન કરીએ હોગ વણી હૈયે ધરીએ,
કુમરુમ કેમ અતર અગળ સ્થંભને જઈ અગ્યન કરીએ,
અલન પુષ્પ ને અખીલગુલાલે સ્થંભ વધાવી આનદ વરીએ
ચાલો

(સ્થંભે આવી સ્થંભનું પુનન કરે છે, ત્યાં કૃષ્ણપ્રભુ આવે છે)

કૃષ્ણ—બ્રહેન જગ ઉભી ગહે, આ મહા ભાગ્યને પણ પુનન કરના
દે, જેથી કાર્ય સકળ થાય (દ્રૌપદી થાળ મહી ઉભી રહે
છે અર્જુન સ્થંભની પુન કરી સ્થંભે ચડે છે)

દુર્યોધન—મામા ! આટલો સ્હાવો પણ ન વીત્યો

શકુની—તું તારે જોયા કરને, તારા નશીબની છે, તે તનેજ મળશે

સખી—(દ્રૌપદીને કાપડીને નીરખતી જોઈ)—બ્રહેન ! એ કગાલ

સામુ શુ જોના હશે ! આ સામે નૃપતીઓ બેસા છે
તેમને કોઈ પનદ કરે

દ્રૌપદી—

ગાયન.

(મારો નીશ્ચય નહીં ફરનારો)

હું આવે મળકો પ્યારો
ગુણીઆની એજ પ્રાણ પતી આહેહનો છે પનાગે-હું
જોઈ જોઈ મોહી, ગુણમા અજાણ ગર્ભ
મોહી મોહી ગહી, વીનયને વન થઈ
મરવેવ ડગતાર ગુરો એજ ભરથાર
શુનીંગ ગુણવીંગ ટાડ્યો ગત કયારો-હું
સખી-ગહન પાડ્યો ડયારો એટલે ?

દ્રૌપદી

ગાયન.

મગડી સાખી

બહુ બળા છે મજા પાંજાએ બની રહ્યા દુખીઆમ
જાન છુપાવી મેહી ગ્લેાએ લાલ પ્રભુનો પ્યારો
પીત્યુ યત્ન હત્ય જડ્યો, ત્યારે શુરો મહાર પડ્યો

સખી—ત્યારે પહેલો કેમ બહાર ન પડ્યો

દ્રૌપદી—

ગાયન.

ગગ ઉપરનો

આગ-લાઓ નૃપતી સર્વે ગર્વ ધરીને ચઢીયા
ગર્વ કદી નથી છાજ્યા કોનો ચઢીયા તેવા પડીયા
જો છ ગર્વ ગતી, કેવી દીપ્ત વિનય મતી
સખી—અહો તમાર કહેવુ સત્ય છે કામ કરવા ઉભો

યો' છે, જના વગર પણ જર્વ દેખાય છે કેવો મંવને પ્રભુભ
કરી ઉભો રહ્યો હતો.

દુર્યોધન—મામા ' આ તો દે' ત્રામ સુત્રી પહોચ્યા

શકુની—તું તારે જોયા કરને ત્રાસમા કેરી રીતે પડશે ડાગણ
એક પગ એકમા મુકશે, ત્યા પીણુ નીચુ જરો
(અર્જુન ત્રામમા આવે છે)

દુર્યોધન—મામા ' એ તો ત્રાસમા જઈને ઉભો રહ્યો.

શકુની—હજી બહુ વગ છે, ત્રાસમા ગયો તેમા સુ વળ્યુ

કૃષ્ણ—(ભક્ત ત્રાસમા ઉભો છે પણ કપા નથી તેવી જોખતો
નથી) નારદમુની.

નારદ—આજા મહાગજ

કૃષ્ણ—જાઓ ધરને કહો કે તારે ત્યા સુ ખોટ પડી છે કે તારો
કુતાનને આપેલો પુત્ર ત્રાસમા મગ્ધવેધન કગ્યા ઉભો છે,
તેને વગ શણગારનુ ઠેકાણુ નથી

નારદ—આજા મહાગજ (નારદ છંદ પાસે જાય છે)

કૃષ્ણ—(સતીયા પાસે જઈ) ભીષ્મ પીતા આ મગ્ધવેધન કગ્ય
આ પુરુષને તમે ઓળખ્યો ?

ભીષ્મ—ના મહાગજ એ કોણ છે ?

કૃષ્ણ—એજ અગ્નુનજ છે હવે તેને તમારૂં ચાગેનું જન્મનું
સાર્થક આપો

ભીષ્મ—અરજુન છે એવી હમારી ખાત્રી થતી નથી

કૃષ્ણ—સામે રૂપી સમામા જુવો પેલો ભીમમેન છે કે નહીં ' *

ભીષ્મ—(ભીમને જોઈને હર્ષના આસુ લાવી)વાહ પ્રભુ! તમારી કળા
અકળ છે કૃષ્ણજી હમો ચારે જણનુ આખા જન્મનુ

સુકરીત અગ્નિનજીને જળે, અને તેનાથી મગ્ધેધનનું
 ઝામ પગિપુર્ણ થતે, હમારી તન મનની આશીશ છે
 (૬૮ અગ્નિનજીને કપડા બદલાવે છે ને તેનો પહેરેલો પોશાક
 સભાની વચ્ચે આવી પડે છે)

અળભદ્ર—(આશ્ચર્ય થઈ) અરે આ શું ! હમણા હું ઝાપડીને
 ત્રાસમા લેતો હતો, ને આતો કોઈ દેવ ઉભેલો જણાય
 છે કાપડાને કોણ લઈ ગયું

કુંભુ—મોટા ભાઈ શા વીચારમા પડ્યા ?

અળભદ્ર—કૃષ્ણ જગ જણે તો જુવો, ત્રાસમાથી કાપડીને કોઈ
 હરી ગયું, ને આતો કોઈ દેવ આવીને ઉભેલો જણાય છે.

કુંભુ—મોટા ભાઈ ! એ મનુષ્યન તમે ના ઓળખ્યો ?

અળભદ્ર—તા ભાઈ ના !

કુંભુ—મોટા ભાઈ એજ કુતાકોઈનો અગ્નિ છે

અળભદ્ર—કૃષ્ણ આ તારી મસ્કરીની ટેવ ના ગઈ

કુંભુ—મોટા ભાઈ તો ન માનતા હો તો બ્રહ્મસભામા જુવો પેલો
 ભીમમેન

અળભદ્ર—(હર્ષના આસુ લાવી) ખર કહો છો કૃષ્ણજી,

કુંભુ—મોટા બધું, ત્યારે તેને તમારું સુક્રીત આપો

અળભદ્ર—મારૂં આખા જન્મનું સુક્રીત તેન જતે ને તેનાથી મ-
 ગ્ધેધન થતે

કુંભુ—(હજી પણુ ભક્ત સતીના રૂપ કરતા પાછો પડે છે, તેથી
 હું મારા ચૈત્ત અવતારનું સુક્રીત તેને અગ્નિ છે હા
 હવે સતીના રૂપની બરોમરીમા આવ્યો પણુ હજી તેને

વધાર સ્વરૂપવાન બતાવુ ત્યારે જ ન બકત વસ્તવ
(સાચો) સુર્યને

ગાયન

કૃષ્ણ-- સોળ કળા ન પુરણ, કળા પ્રકાશે સુર્ય તમે માહી
પ્રકાશ એક કળાનો આપો અર્જુન ઉભો ત્રામે જ્યાહી

સુર્ય--આકાશથી

ગાયન

ગીતી

આજા આપ ઉઠાવુ, એક કળાનું તેજ અરજીન જાગે,
ધરિયા પ્રભુની એવી, મુજ સમ કાન્તિ પ્રકાશમાન થાને
દુષ્ટ--અરે ! આ સુર્ય જેવો પ્રકાશ ઓચિતો સભામા કયાથી !
“ ઉચે જોઇ ” “ સુર્ય જેવું તેજ અર્જુનનું થઈ તેનું
પ્રતી બીજ સભામા પડે છે ” અરે ! સુર્ય તો અશ્વીમા
એડ છે, આ બીજને સુર્ય કયાથી ? અને કાપડી કયા ?

કૃષ્ણ--દુષ્ટ ! આશ્ચર્ય ચક્રીન શા મારે બને છે ? એ તો ભાગ્ય-
વતના ભાગ્યનો પ્રકાશ છે, અને જે કાપડી તુ ધારે છે
તેજ ભાગ્યવત પ્રતાપી પુરુષનું ભાગ્યનું પ્રતીબીબ છે

દુર્યોધન--મામા ! નહી અરજીન ? કન્યા ગઈ

શકુની--ભંવને અરજીન રહ્યા ઉપરને ઉપર કુટી મારીશ નીચે
ઉતરવા દઈશુ ત્યારે એ કન્યા લઈ જશે ને

“ અરજીન ટકાર કરી મન્થવેધન કરે છે ને મન્થ પાણીમા
આવી પડે છે. આકાશે ટુલની વૃષ્ટી થાય છે ”

કૃષ્ણ--અરે બાણુવાળી વીરો શુ જોઈ રહ્યા છો ? મારો ઠેગ,
રથભેથી નીચે ઉતરવા ન પામે;

લીમ— મોટાભાઈ ! હવે તમારી આજ્ઞામાં ગહેવાનો નથી નહીં તો
આજ્ઞા આપો પાપીઓ ભાઈ ઉપર તુરી પડ્યા

ધર્મ—જા તારી ધ્યાન પહોંચે તેમ કર

લીમ—(પ્રથમ તો કન્યાને જાહેર કરી આવી, કાળજી
કેઈ તેને હજી કશું નથી તો પછી એ કન્યા અપણાવી
લેવાને નહીં) (કન્યાને ઉચ્છેદન જાય છે)

દુર્યોધન— મામા કન્યા ગઈ

શકુની—અરે ક્યા જવાની છે ? હાલ શોધી લાનીશુ હાલ તો
અર્જુનના ઉપર જાણના મારો ચંધાવો

(પડે પડે છે)

પ્રવેશ ૯ મો

સ્થળ—કુભાગને ઘેર પાડેવાનો તારો

પાત્ર—લીમ દ્રૌપદી, કુતાણ

લીમ—માણ ! માણ ! હાલ કિધારો હું કાઈ નવીન સ્વતુ લાવ્યો છું.

કુતાણ—(અદ્ભુત) જે લાવ્યો હોય તે પાચે વહેંચી લેજો
(બહાર આવે છે)

લીમ— માણ હું આ કન્યા લાવ્યો છું

કુતાણ—અરે મન અભાગણીને એ શુ મુશ્યુ કે મે પાચેને
વેહેંચી લેવાને કહ્યું

લીમ—માણ ગોચ્યા હો તો વચને પગને હું હાલ જાઉં છું

કાળજી ભાઈને માર પડતો હશે આ કન્યાને સભાળજો
(લીમ જાય છે)

દ્રૌપદી—માથ આપ કોણુ છો ! અને માર હરણુ કરનાર આ
કાણુ' અને મહાવેદનનુ કાર્ય કરનાર વીર કુરુ કોણુ
છ, તે કૃપા કરી આ પુત્રને જાણાવશો ?

કૃતાજી—એટા હુ પાન્ડુ પત્ની છે ને આ હર્ષુ કર્મને લાવનનાર
પાકુ પુત્ર ભીમસન છુ અને મહાવેદન કરનાર પાન્ડુ
પુત્ર અર્જુન છે.

દ્રૌપદી—માતાજી ! મારા અહો ભાગ્ય ક હુ પાન્ડુ કુળે વંશુ થઈ,
બન આપ જોવા પવિત્ર સાનુજી મળ્યા પણુ માથ
આપ આવી કળાલ સ્થિતીના ક્યાવી તે કૃપા કરી આ
પુત્રને જાણાવો

કૃતાજી—

ગાયન

(શુ કહુ મારી વાત વિન્તારી) એ ગદ
વાત જે મારી વિન્તાર ભારી બની દુષ્પીયારી સતી નારી,
સહાજ ભારી કષ્ટે કરી ભોગની ભારી લાચરી •
કરે ગજ ઇંદ્ર પન્તમા મમપુત્રો પ્રેમે હળી નળી
જેઠ સુખ સારુ અમ તણુ પીત્રાઠ મન ગયા બળી
જત્રાનુ જ્ઞાનુ કાઢીને પાપી નીમત્રણે આરીઓ
રીધીના લખાઆ લેખ તેવા પ્રપચમા તે ક્ષાનીઓ
કપટ કરીને ઉઠાસ ધરીને વાન જત્રાની વીચારી સહા •
ક્યાવી ભોવન લાખનુ તૈયાગ કીધુ અગળે
પતાવ્યુ સકટ ધર્મનુ કહુ જાઓ આવીઓ પાડળે
જે શોઈ સધળી વન વીમે ઉતારો જઈ કહીઓ અમે,
પગારી ઝટપટ આવીઓ જઈ વાટ જે જે ત્યા તમે
ઉતયો જઈને ભરોમે લઈને પાચ પુત્ર હુ સતી નારી—સહા •

ભોળા હમે નહી જાણીએ લવમેશ તેથી કાવીએ
 પુલોમ્યન મીત્રજ દુકનો આરીને મહેલ સળગાવીઓ,
 દાઝયા છ એના ગાત્ર પલુ પ્રભુએ તીહાર્થી બચાવીઆ,
 છુપાવી નામ ને જ્ઞત કરતા કરતા આ ન્થળ આવીઆ
 મઠવેષ કરીઓ સુકીર્તિ વરીઓ અરજીન પુત્ર મમ નુખદારી,

ટ્રોપદી

ગાયન

ગીતી

સતીઆ સત્ય નવ ચુકે દિનાનાથ કેમ વિમારી મુકે,
 બડત વત્સલ મત્ય સહાયક દુ ખીએ આપે બડત તણે દુ ખે
 માછ હવે મને શાન્તિ થઈ આપના પવિત્ર ચર્ચુની જેવા
 મળી એજ હુ માન અહોભાગ્ય સમજુ છુ

(પડે પડે છે)

પ્રવેશ ૧૦ મો.

સ્થળ—સ્વયંવર મંડપ

પાત્રો—રાવળમંડળ, રૂપીમંડળ પાઠજથી ભીમસન

કુર્ણુ—અરે જોઈ રુ રહ્યા છો ? ઠેર મારો

દ્રમડપી—અરે રૂપીઓ ? આપણી સભામાથી આ વીરપુરુષે ઉડી
 મઠવેષનનુ ઢામ કરી આપણને કીર્તીવન બનાવ્યા છે
 તે માગ ખાય તો આપણી જનુની લાળે, માટે જોઈ થુ
 રહ્યા છો ? (આમન માળાઓ વિગેરે કૌરવો ઉપર
 ઉઠાળે છે)

(ભીમ આવે છે)

ભીમ—(અર્જુનને) ભાઈ તમે હેડા ઉતરો (અર્જુન નીચે આવે છે) ભાઈ તમે બાબુએ ઉભા ગદા (સ્થૂળ ખેતી કાઢી બાથમા લે છે) (ભીમનો કાંઈ જોઈ કોઈ વે નામી જાય છે)

ગાયન.

ભીમ— (ગાગરો ભાગ છે)

સીંહણના બાળ જોઈ શીયાળવા ગયા વીખરાઈ
દેખાય એક ન ક્યાહી, માડ હુ દેખી જ્યાહી
કર્મ ચડાળ ગ્રીધ કપાળ ક્યા પેડા સતારી સીંહણ
સપાટો શુર જોઈ ભરપુર જીવ લઈને નાડા,
જાણ્યુ કે દીવસ માડા ગગાઈ જવાના દાડા
કુશળખેમ ન છોડ ભેમ જહા દેખે ત્યાહી—સાંહણ

દુપદ—હે વીગ બાહુ ! તમારી વીગનાની અવની છે પાપીએ
જીવ લઈને નાહા હવે મારી કન્યા ખતારો જેવી લગ્નની
તૈયારી કરવાનું બને

કૃષ્ણ—હે ધર્મરાજ ? હવે તમે તમારે ઉતારે ચાલો, અને કન્યા
દ્રૌપદને મોપો અને લગ્નની તૈયારી કરો

ધર્મ—જેવી પ્રભુની આજ્ઞા-માર્ગ ભીમ-અર્જુન મને ચાલો
(સર્વે જાય છે)

પ્રવેશ ૧૧ મો.

સ્થળ—કુબારની ડુપડી

પાત્ર—પાહુ પુત્રો દ્રૌપદ, કૃષ્ણજી વિગેરે રાજ્યમંડળ કુબાર
કુતાજી દ્રૌપદી વગેરે,

લીમ--(આગળથી આરા કુલાનને) ઓ કુભાર ડાકા મને
સતાડો

કુભાર--કેમ ? ડાઠ અટક્યાળુ લટક્યાળુ કેવુ લાગે છે ?

લીમ--હા ભઈનામ, હુ ગજની કુવરીનું હજુ કરી લાવ્યો 'કુ,
તે મારી મતા પામે મુકી છે, તેથી મને અને કન્યાને
ખોળવા સર્વે આ ત-ક આવે છે, માટે સતાડો !

કુભાર--હાય હાય ! જાડીઆ તે તો ગજળ કર્યો, માઝ સત્યાનાસ
કાટયુ, ગજળ કોણ જાણે મને શુ એ કગશે ?

લીમ--શાની દેગે, ખીજી શુ કગશે પણ મને મતાડો જુવો
ઓ આવ્યા

કુભાર--(કુભારનું ખોવાયું) ડાશી ! તમાગ છોડગએ તો
ગજળ કર્યો

(ધમ આવે છે)

ભાઈ જાડીઆએ ગજળ કર્યો, ગજની કુવરીને કરી લાવીત
માઝ સત્યાનાન વાળુ ગજ જાણુશે તો માઝ શુ
એ કગશે ?

ધર્મ--કચ્છા ડાકા ! તમે મુઝાઓ નહી, એ તો જાણ તમારી
મનકરી કરે છે, અમાગ ભાઈ અરજીને મજબેધન કર્યો,
તેથી લીમને કન્યાન કચ્છી લાવ્યો છે, હવે ગજ તે
કન્યાને લઈ જઈ અગજીન સાથે પરણાવશે, તે મારી ડાકીને
મેઠ વાલવો પડશે નમજ્યા ?

કચ્છરો--(ખુશ થઈ) ત્યારે જાડ મારી મનકરી કરી !

ધર્મ--કચ્છા ડાકા ! અમે ડાપડી નવી, પણ પાન્ડુ રાજના પુત્રો
જીએ અને તમા હમાગ માતુશી છે (અજીન આવે છે)

અર્જુન—(કુતાહલે) માતાજી પાંચે લાગુ છું

કુતાહલ—(માથે હાથ મુકી) હાહા ! ચીનજી ! મહેલો વધુ દીકરા
(આખમા આગુ લાવે છે)

અર્જુન—માતાજી ? આના માગલીક સમયે તમે! આખમા પાણી
રાં મટે આણો છો ?

કુતાહલ—

ગાયન

મગલી સાખી

ભીમે કહ્યું મારા દાર ઉમારો, નવીન વસ્તુ કાઢ લાવ્યો,
વગા જોયે કહ્યું વહેચી લેજો, પોલ એજ મુખ આવ્યો,
વચન મમ મીથ્યા જગે, વગર મહેલે મુજ મર્ણ થશે

અર્જુન

ગાયન.

ગગ ઉપરનો

મીથ્યા શોક શાંત માણ કરો છો, વચન વદુ છું આપ,
ન ધતે મુકી જો સ્ત્રી પરણુ, મહા હત્યાનીક પાપ,
જેલ નવ મીથ્યા ધર, વચન તમાર સાચુ કર.

કૃષ્ણ—અર્જુનજી દ્રૌપદી ક્યા છે ?

અર્જુન—કૃષ્ણજી પેલી ઝુપડીમા (દ્રુપદીન તેડી લાવે છે)

દ્રૌપદ—અર્જુનજી તમે! પગથુવા સાર સજ થાઓ ત્યાં હું લગ્નની
તામઝી તૈયાર કરી તમેનિ તેડવા મોકલુ છું.

અર્જુન—હે દ્રુપદ રાજા ! જો તમારે કન્યાદાન દેવું હોય, તો
હમો પાંચે સાથે કન્યાદાન આપો, નહીં તો મારે એકલાને
વગુ નથી

દ્રુપદ—શુ મારી પુત્રીનિ પાસ બન્યાર !

અર્જુન—તમારી પિંછા હોય તો આપો નહીં તો તમારી મરજી,

કૃષ્ણ—(કૃપાળુ)

ગાયન.

મગરી સાખી

જન્મ જન્મની મમાયા એ, પાર્વતીનો અવતાર,
 ગૌઆપે અવનીમા પ્રગટ્યા, રીવરૂપ પાન્ડુ કુમાર,
 પુત્રી એ નવ ધારો, મમાયા રૂપ વિચારો

કૃપાળુ—બહુ સાર કૃષ્ણજી જેવી તમારી ધન્ડા (અર્જુનને) ભલે
 પાચે ભાઈઓ સજ થઈને આવો, ત્યાં હું મારી પુત્રી પાચે
 સાથે પગણાવી આપુ

(સર્વે જાય છે)

પ્રવેશ ૧૨ મો.

ચથળ—લગ્ન મંડપ

પાત્રો—રાજ્યમંડળ, મણીમંડળ, સાહેલીઓ, વાગવનાઓ, દ્રૌપદી
 પાન્ડુ કુમાર વિગેરે

(સ્ત્રીઓ ગાતી ગાતી આવે છે)

ગાયન

આહા હા હા આજે આનંદ અપાર, દ્રૌપદી વરશે પાન્ડુ કુમાર,
 બહેન દ્રૌપદી ઉમથારૂપે પાચે શૈવ અવતાર,
 ધર્મ ભીમ અર્જુન સહેદેવને નીકળ પાન્ડુ કુમાર-અહાહાં
 મચ્છવેધન કરી ડામ અલૌકિક લીધુ સભામા નામ,
 સાચા ક્ષત્રીનું નામ દીળાન્યુ, પાપી થયા મુખ્ય ગામ-અહાહાં
 પાચ પતીરૂપ શૈવની સાથ વરશે દ્રૌપદી બાળ,
 આ નંદનો દિન અતિ ધણા આજ છે બહેની મગળ માળ-અં
 (હારખંધ ઉભી રહે છે)

કૃષ્ણ—કેમ દુષ્ટરાજ ! તારી ખાત્રી થઇ

દુષ્ટ—મહારાજ આપ અતરયામી છો માગ મનનુ સમાધાન
પુર્ણ થયુ

(પાચે પાકુ પુત્રો આવે છે તે નમન કરી આસન ઉપર બેમે છે)
હે પવિત્ર સત્યવાદી પ્રભુ ભકતો ! તમે એ મજબૂતનું કાર્ય
પુર્ણિષ્ઠ કરી માગી જતી લગ્ન્યા ગામી મને પુત્રો આભારી
બતાવ્યો, નહી તેા આત્મઘાત કરી વિના મારે એક પ્રભુ
ઉપાય નહોતો.

અર્જુન—હે દુષ્ટ ગણ ! એ સહ કૃષ્ણ કૃપાનુ કાર્ય છે એ વચ
બધો કૃષ્ણ પ્રભુને ઘટે છે. માર ગળુ નહિ કે તેમની
કૃપા વિના તે કાર્ય હું કરી શકુ

દુષ્ટ—ધન્ય છે, તમે નિઃશ્ચયીને ! પોતે કાર્ય કર્યા છતા કોઈ પણ
રીતનુ હુષ્ટ દશોવતા નથી

અર્જુન—

બાયન.

(હુ કહ અમે કયુ એ માનવી) એ રાહ

મે કયુ આ હુ કહ કહે માનવી હુષ્ટ ધરી,
પણુ આજાવિણુ કીગતાગની બનતુ નથી કપચે જરી,
અદ્ર તાગ સુર્ય એ મૌ અહ ગતીએ ચાલતા,
માયા અજબ કીગતાગની પ્રાણી હુષ્ટમા મહાલતા—મે •
કર્તા અકર્તા ધશ સવગુ મીથ્યા હુષ્ટ નહિ ધરો,
કલ્યાણુ કારક નાથ એવજ ધશ છે તેને સ્મરો—મે •

દુષ્ટ—ધન્ય છે એવા નિઃશ્ચય ભકતોને અને તેમની ભક્તિને.

કૃષ્ણ—દ્રૌપદ રાજા હવે દ્રૌપદીને હાથ પાચેના હાથમા આપો.

દુપદ--જેવી પ્રભુની આજ્ઞા (પહેત આ પાચ પાન્ડુ પુત્રોને રન-
માળ આરોપો)

દ્રૌપદી--જેવી પીતાશ્રીની આજ્ઞા (પાચેતે વરમાળ પહેતે છે)

દુપદ-- હુ મારી કુવરીનો હાથ પાચે પાન્ડુ પુત્રોને આપુ છું
(પાચેતે વાગ ફટી હાથ આપે છે)

દરબારીઓ

ગાયન.

જય જયદાર આનંદ અપાર પાન્ડુ કુમાર આ (૪)
રીતી પ્યાગી, નીહાળી, વીચાગી, દીલધાગી, ઉપકારી,
સ્વીકારા, આપ્પા સારી--જય જય
મન્નવંધ કીધો ધારી, જશ કીતી ઉજવળ વાળી
અન્ય ગયા મુખ ડાળે, ડન્યા લીધી પાન્ડુ બાળે
ધન્ય દીન ધન્ય દીન છે આ--જય જય

નાચ.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ મો

સ્થળ--છત્રપસ્તમા મયદાનવ સભા

પાત્રો--શ્રીવર્ગ દ્રાપદી, અભદ્રા, રક્ષમણી, લક્ષ્મીજી વીગેરે, પુત્ર
વર્ગ ગન્ય મડળ

દ્રૌપદી--સખીઓ-- **ગાયન.**

સખીઓ-- (મનહર કેવી જોવા જેવી)

મનહર કેવી જોવા જેવી, સભા અલૌકિક આ કાલી,

જળ ઝથળ કેરી નરિન ગ્યના, રચવા ના મહેનત લીધી

મામા મનહર કુદરત કુવરી ઉપર શુ ઢાઈ દીધી,
 જાગને દેડાણે મથળ, મથળને દેડાણે જળ,
 બુલવણી કેરીઆ બનાવી છે અજળ કળ
 પ્રભુજી દૃપાના કળ, ચાંચ્યા આવે પળપળ,
 મળતા ભજિતે બળ, જેમ સુર્યથી ડમળ
 ઉગતા તે ખીચ જાય, અન્તથી ખીડાઈ જાય,
 રહ્યા એ ગુજ્જ હાય, તેવા ભજિત મહીમાય--મનહર.

દ્રૌપદી--જૂવો જૂવો રત્નમણી, કૃષ્ણ પ્રભુ પધારે છે
 (કૃષ્ણ પ્રભુ શેલડી છોલતા આવે છે)

કૃષ્ણ--બહેન દ્રૌપદી ! મને શેલડી છોલતા ચાંચુ વાગ્યું

દ્રૌપદી--ખમા માગી રીતે લાવો લાવો પાટો બાધો '

રક્ષમણી--જાઓ દોડા દોડા કાઢી પાટો લાવો '

દ્રૌપદી--અરે ! માગ પ્રભુ પીડાય છે, તો આ ચીર શા ઉપયોગનું
 છે (ચીરના પાલવ ફાડી પાટો બાધે છે)

કૃષ્ણ--ન્ય છે અતુલી દાઝ જાણનાર બહેન દ્રૌપદી ! તમે મને
 રૂણી બતાવ્યો (પાટાના તાતણા ગણી) બહેન ! તમે ન-
 વગો નવાણું તારનો પાટો બાંધ્યો, તો તમોને નવસો
 નવાણું ચીર પુરીશ

રક્ષમણી--અરે ! આવું જાણના હોત તો હમો પાલવ ફાડી
 પાટો બાધત

કૃષ્ણ--મે વખત તો વહી ગયો રકની પાડ રાતે ગયા

દ્રૌપદી--પ્રભુ આસને પધારો (સુભદ્રાને) આવો બહેન સુભદ્રા,
 આપણે પ્રભુને પંચો નાખીએ

૩૬૫મણી—(કૃષ્ણને) પ્રાણપ્રભુ અમોએ આપના ગુણનો એક ગસ
ઝ્યો છે, મારે આજાઆપો તો સરે ગદ્યએ

૩૬૬—મને ચાલવા દિયો--શ્રીકૃષ્ણ આસને ખીરાળે છે ને દ્રૌપદી
તથા મુબદા વાયુ ઢોળે છે)

૩૬૭મણી--સાહેલાઓ--ગાયન

ગગ્ગો (ચોડને આગણે ચાદની) એ મહ

ગોકુળ નીનાગી કૃષ્ણ શામળોરે,

૩૬૮—જોખીઓનો કાન્હ,

કાન્હરે, મોગડી વગાડી નેહ લગાડીઓ,

મીઠી મોગડીને નાદ, નાદરે સુનો તે પ્રેહ જગાડીઓ--

સાખી

ગોડી મૌ વેલી કરી, ખેઠા જઈ યો મહી,

અતઃ સૈના ડડગતા, તેને મન નહી કઈ

કાન્હાણ ચંદ્રલા પધારે ને વ્હાલા,

અગળ આ ઉગ લેનેછરે--કાન્હાણ

મોગડી વગાડે છે શાને ઓ મોહન,

અમને અકળાવો, તમો ખુશ થાઓ--કાન્હાણ

સાખી

અણચિત્યા આડી મળે, મોગસ લુટી ખાય,

બજારે અમ ભુવનમા, માકલડને પાય

નવા નવા ખેલો નીત્યે બનાવે,

પગમા જાડુ કરી જાયછેછરે,

ઘેલી કરી ગોખીને મન મલકાય છે-

સમીક્ષા— (૧) પ્રાચીન સમાજ આપણે ગળેનો તોડે એવી)

૫૧ ૨૫

મારે આવી રીતે જોવા માટે

દાણી ખતી દાન માગવા આવે,
અણચિત્યા સામા અચડાય છે છરે--નવા નવા
સાખી

અગ્નિ ઉગ્ર ધનના નથી, તો રીસાળી નાય,
હવે ટદી નહી બોલશું, સૌ ગોપીનો નાય
તમારી સાથે ઓ મોહન—
નહીરે મનાઉ હું તો નહીરે મનાઉ,
માછ જગોદાના ભુગજવનરે--તમારી
મનાવા આવો તમે બંધે પલુ,
રીસ કદી ન પરહરીએછરે--નહી રે

રક્ષમણી—જૂવો જૂવો ખેન દ્રૌપદી ! ધર્મગણ ગાન્યમણ
સહ પધારે છે, માટે ચાલો આપણે ઝડપામા જઈને
બેશીએ

દ્રૌપદી—(ટૂંચુને) પ્રભુ આપની આત્મા હોય, તો હમો ઝડપામા
જઈને બેશીએ

કૃષ્ણ—જાઓ ખેન સુબેથી પધારો (સ્ત્રી મણ જાય છ, ધર્મ-
ગણ રાજ્યમણ સહ આવે છે)

ધર્મ—(આસને બેશી) હે સકળ ગુણ સપન્ન ગાન્ય વિરો, પ્રથમ
પુજન કોનુ કરવું, તેની અનુમતી આપો

સઘળા—શ્રી કૃષ્ણ મહોટા છે, માટે તેમનું પુજન કરો

શીશુપાળ—એ બરવાડો ગોકુળમા ગાયો ચાગનારો, મહોટા શાનો ?
ગોપીઓના માખણ ચોરી ખાનો એવા ગોવાળીઆની પુજ
પ્રથમ શાની ?

કૃષ્ણ—હે સકળ રાજવીરો, આ શીશુપાળ મને એકમો આઠ ગાળો

દેશે ત્યા સુધી હું બોલીશ નહિ, ને તે ઉપર એક મ ગવધાને
દેશે, તો તેનો શીર છેદ કરીશ

સર્વ--શીશુપાળ લગા બોલતા પીચાન કરે, દૃષ્ટ્યુવી-હોટુ કાણ છે ?
શીશુપાળ ગાયન.

મગરી નાખી

એ મન એ પીતા એન, ગાયનેા ગોવાળો,
મહી માખણની ચોરી કરે, તુજમા બજાર નાળો
પુજન શેનુ કરે, હજાર વાતે નીચો ખરો

(દૃષ્ટુ શીશુપાળનો રીંગ છેદ કરે છે)

ગાયન.

ધર્મ--

ગીતી

બુદ્ધ થત આ હામે નીપુપાળને માયે પ્રભુ આપે,

કૃષ્ણ--ચિતા કરે નહ લમા, મગણો એ તો પોતાને પાપે

સર્વ--ધર્મગણ ! હવે સુખેથી કૃષ્ણનુ પુજન કરો

(ધર્મગણ કૃષ્ણનુ પુજન કરે છે)

દુર્યોધન--(શકુની સહ મભામા આની) વાહ ! મામા, રાી નુન

સભાની રચના કરી છે ! જળ અને રથળની ચોટીઓ શુ

અજળ્ય ગોઠવી છે ? મામા જુવા આ જળ છે, માટે કપડા

ઢાયા દો નહી તો પનગરો

(કપડા ઉચા લે છે)

શકુની--દુર્યોધન ! આ પાણીમા ચાલ્યા જતા પગ પણુ બીના થયા

નહી કાઢ અજળ્ય રચના કે હવ આ જનીન આવી માટે

કપડ નીચા નકે

(કપડા નીચા મુકે છે)

દુર્યોધન—મામા ? આ યશી અજાજ ? આ જમીન ઉપર ચાલવાની માગ કપડા પવન્યા ? ચાલો પેલા દારમા થઈ સભામા દાખલ થઈએ (જાય છે ત્યાં માયુ કુટાય છે મામા ! માર તો માયુ કુટાઈ ગયુ)

દ્રૌપદી—જુવો જુવો રક્ષામણી ? દુર્યોધનની મજા, અપના તે તો અધજ ને,

દુર્યોધન—મામા ? એ મહાએ મહેણુ માર્યું, માટે આપણે અહીંઆ મહેણુ નથી (જાય છે)

ધર્મ—અરે ! દુર્યોધન તો રીસાઈ ગયો કૃષ્ણજી તમે જાઓ અને મન ના લાવા સતીએ મહેજ અભાવે ક્યું, પણ સતીએ ભુલ કરી

ભીમ—મોટા ભાઈ ? એના સતીને નામાટે દોશ આપો હો ? મતીએ શુ ખોટું કહ્યું છે, અપના અધ એકવાગ નહીં પણ લાખવાગ, રીસાઈ ગયા તો ભલે ગયો, મનાવાની કાંઈ જાણ નથી

ધર્મ—ભાઈ ભીમએત ખોટું કહેવાય

ભીમ—એમા ખોટું જેનું ? એતો એના અમાન છે

ધર્મ—ભીમએત ? જો એને મનાવાને ન લાવવો હોય તો હુ દાતે છજ લઈ પ્રાણુ ત્યાગ કરીશ

ભીમ—(કૃષ્ણને સાન કરી) ગદ્ડ સાડ કૃષ્ણજી જાઓ, ને એ પાળી મનાય તો મનાવી લાવે (કૃષ્ણ જાય છે)

ધર્મ—(અર્જુનને) ભાઈ અર્જુન ! સડળા ગજનેતોને મારે પહેગ-મણીનો બદોબસ કરો

અરજીન--જેની વડીલ બધુની આજ્ઞા (અર્જુન પહેગમણીનો
પત્રોબ્ધન કરવા જાય છે, કૃષ્ણ આવે છે)

કૅણુ--મગજ ' મે તે પાપીને ધણો સમજાવ્યો, પણ પાછો
ન આવ્યો તે નજ આવ્યો

ધર્મરાજ--મનાવા ગયા છતાં ન આવ્યો તો તેની મજા
(અર્જુન આવે છે)

અર્જુન--મોટા ભાઈ ? આપની આજ્ઞાનુસાર પહેગમણી તૈયાર છે.

ધર્મરાજ--કૃષ્ણજી ? હવે સર્વે ગમજોને પહેગમણી તમે મ્વ-
હજો આપો

સર્વસલા--

ગાયન.

(મગજ કર બવભય હર) એ ગદ

નમીએ નાથ જેડી હાથ દે જગતપતી, લક્ષ્મી કાન્ત લાગી બ્રાન
ડગી પુણીહુતી--નમીએ

બક્ત વન્સલ નાથ હો ગદ્યા બક્તિવરી, બક્તકાજ એમો આપ
પ્રાણ પાથરી, નુખકારી, છો મોગરી, દુખ ત્યોહરી

ચગજો, જગજો, જમગજો, લક્ષ્મી કાન્ત ભાગે બ્રાન કરે શાન્ત, પાવે
ગુબગતી--નમીએ.

સર્વુજામ કૃષ્ણનામ, છે પ્રભુ ધર્યુ, જાનપુદ્ધિ ધારી નેહ જ્વેત
છે કર્યુ હજ્યા પગ્યા નીગ્યા,

મોમનાતા જગત્રાતા, પીતુ માતા હો રૂડી મતી--નમીએ,

ગમોયજ દામ પ્રભુ પુર્ણ છે થયુ, એહ મર્વ આત્ની કૃપા પરે સ્થુ
નકર વાદ્ય સર્વ છે કૃપા થકી ગયુ, મનથી, તનથી, ચીતથી,
બક્તિ આપો હૃદ કાપો, ચગજો સ્થાપો, એહ વીનતી--નમીએ

(મર્વ રાજ નમન કરી જાય છે)

ક્રષ્ણ—(પાંચ પાડવો સમક્ષ) ધર્મરાજ, એક ગ્રીષ્મામણુ દેવાની છે

ધર્મ—શી મહારાજ ! સુખેથી કહો

ક્રષ્ણ—જીવો અતી અનર્થનું મુળ છે જીવાગ, તે ખેલતા કગ્વો વીચાગ, કદાપી ખેલો તો શર્ત કરવી નહી, ને સગ્ન કરો તો વહાવી વન્તુ શસ્ત્રમા મુકધી નહી, આટલી ગીખ યાદ ગખજો

ધર્મરાજ—મહારાજ ! આપની રીખ નહી વીસઃ

ક્રષ્ણ--(પણ ભાવીભાવ મનનાર, ત્યા મનુષ્ય માત્ર લાચાગ,)

હ્યો હવે ગ્ન લઈશ

ધર્મ—સુખેથી પધારો

(સર્વે જાય છે)

પ્રવેશ ૨ જો

રથજી-- હસ્તીના પુરમા દુર્યોધનનુ વીચાગભુવન

પાત્ર--દુર્યોધન અને શકુની

દુર્યોધન—

ગાયન

છોડુ હવે નહી કુલટાએ નાગ,

x x x x છોડુ૦

ગર્વ ઉતારીશ તારો હુ રડા,

મેહેલુ માર્યુ હવે નહી છોડનાર છોડુ૦

મુખે ન બેસરા દઉ કદીએ હું,

x x x x

ચિત્તમા અગાર વગ્ને અપાર,

બધો લીધા વીણુ નહી છોડનાર, ડોડું

દુર્યોધન—હા ' એ કુતરા નાગનું મેલેણુ આ ડાળજનમા આગાર
નથી નહીં ૭ આ ન્તા કેરી રીતે સાધવે ' હા ' હા '
દીક યાદ આવતુ, મામા શકુની ગીવાય ખાતે માચો
સલાહકાર કાઠજ નથી (બહાર ખુમ પાડી) અર
કાઠ હાજર

ચોખદાર—હુકમ નામદાર,

દુર્યોધન—બા શકુની મામાન બોલાવી લાન

ચોખદાર—મહારાજનની આજા (બય છે)

દુર્યોધન—એ ગખાળીએ બરી સખામા મહોણુ મારું પણ રીચાર
ન ડ્યો દુર્યોધનને સતાની યુ સાર કહાણાની છુ હા
એ મેલેણુ તે એક તીરની માફક કેવે એ પ્રસરી નહુ
છે પણ ત્યારે તે ગખાળીને તેના પતીસહ વનવન ગ્વગતુ,
અને દુ ખમા મગતુ નહી, ત્યા મુઘી આ મનને શાન્તિ
વળનાર નથી, અને લાખ ઉપાયે કદી છોડનાર નથી, બસ
વેગ વેગ ને વેગ

(શકુની આવે છે)

શકુની—દુર્યોધન ! મન અત્યારે બોલાવવાનું ડાગણુ ?

દુર્યોધન—મામા ! ઢારણુનું યુ પુછો છો ? અતરમા આગમ નથી,
નીડાનું નામ નથી, રંગે રંગે વ્યાપી ગહેલી વેરકંધી

આ ને બુઝાનના તમના વીના બીજે કાંઈ કામ નથી,
તેવી જ !

શકુની--એ કાંઈ સમજાય નહીં ખુદ્દે ખુલ્લુ રહે તો સમજાય

દુર્યોધન--મામા ! ખુલ્લુ રુ કહેયગવો છો એ કુલટાનું નામ મને
સીદ દેવગવો છો બરી મભામા દીધેલું મહેલું કાંઈ ચાદ
લાવો છો ?

શકુની--અધના અધ કહ્યા તે કે બીજું

દુર્યોધન--હા, હા, મામા તેજ, ને મહેલું કાળજનંત સહારે છે,
મનને માટે છે, અતગની આગને વધારે છે, અતગને
પરજાળે છે

શકુની--પણ તેનું રુ કરુ ! રુ બોલનાની જીભ અધ કરવા
ધારે છે ?

દુર્યોધન--જ્યાં સુધી તેનો બોલયો બોલ પાછા ન ગેમ ત્યાં સુધી
આ ચિત્તને શાંતિ વળનાર નથી રહેતી આગ ટળનાર
નથી, મનને સુખ મળનાર નથી અને રોડે દેવાનો નિશ્ચય
કદી ફગનાર નથી

શકુની--કેવી રીતે ?

દુર્યોધન--એ પાપી પીતગાંધિઓ અને કુલટા વનવન ગળે એવી રીતે,

શકુની--પણ તે કેવી રીતે થાય ?

દુર્યોધન--તમે સાચા સલાહકાર છો, તમારી અકલવીજ તે કામ
સધાય તે ગીવાય તે કાંઈ થાય, તમે છો અકલના બહાર,
કાદો કાંઈ ખુરી કે જેથી થાય કામ પાડ

શકુની—(જગ નીચાડ કરી) હા ! હા ! ફીક પાદ આવ્યું,
મુઠી છે તૈયાગ, પીતગાદ સાથે રમે જુગાર, શર્તાથી જી-
તાડુ કે બેડો ખસ પાડ

દુર્યોધન—ચાલ મામા ? અકલના ભડાડ

શકુની—અને એવી તો ઝાઝકે અકલ ભરી ગપ્પી છે માગ પી-
તાએ મગ્ના મગ્ના કહેલું કે માગ પાસળાના પાસા કરા-
વી ગપ્પેજો ને જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે ઉપયોગ કરજો,
તે પાસા જેમ તુ આખ ફરતીશ તેમ ફરશે, અને ધાર્યા
દાવ પડશે માટે પાન્ડવને કોઈ રીતે અહીંઆ બોલાવ્ય,
અન પડી મમામા બાજી મગાવ તોતો પુરેપુરો ફાવીશ.

દુર્યોધન—પણ કવી રીતે બોલાવના ?

દુર્યોધન—તેમણે જ્યો રામાયજન, તો તુ ધનુર્યાગ કરવાને બહાને
નીમ્નપણ કરવા જા

દુર્યોધન—પણ મામા તે આવશે, માગપગ વિશ્વાસ લાવશે?

શકુની—કહેજો કે રૂપીમુની આવનાર છે અને મારી માતા પુ-
જન કરવા બેસશે, એમ કહીશ એટલે તેઓ ધર્મના
ગણી હાવાથી જરૂર આવશેજા

દુર્યોધન—જે યુજિત મામા સારી બતાવી પ્રથમ પત્ર લખીને અ-
નુચર સાથે મોકલાવુ છું, તેવી નહી આવે તો જનનેથી
જઈને તેડી લાવુ છું,

ગાયન.

(હવે ફાવ્યા છું આવ્યો છે દાવ) એ ગાહ,
હવે જોઉં છું સાધ્યો છે દાવ તેડી લાવુ કરીને ઉઠાર,

પછી વાળુ હું ફુમન દાવ, દાવ બાવા બનાવુ હું સાવ,
રડા તને કર પાશરી દોર, તોડુ તારો હું સધળો તોર,
બાળ રચી છે આ સવળી ઓગ—હવે
રાણી કરી રાખુ હું નીરાધાર, નિર્માથ્ય બનાવી તુજબર ચાર,
તેડી લાવુ ઝટ કર ન વાર—હવે

પ્રવેશ ૩ નો

સ્થળ—છંદ પરતમા પાન્ડવોનો મહેલ

પાત્રો—પાંચે પાન્ડવો, કુતાળ—અનુચર.

કુતાળ—(બકાર આવી) દીડરા ગ્સોઈ તૈય છે, તમારે શી વાર છે ?

ધર્મ—ભીમમેન નહાવા મયો છે તેનીજ વારેવાર છે
(અનુચર આવે છે)

અનુચર—(પત્ર આપીને) હમ્મીતા પુગ્ધી દુયોધન મહારાજને આ પત્ર મોકલ્યો છે

ધર્મ—અરબુન ! વાચ તો પત્ર

ગાયન.

(કોણ છે તમે કયાશકા આવ્યા) એ રાહ
સ્વસ્તી શ્રી છંદપરત ગામ, વમો માતા બ્રાત જેહ દામ,
માયુ બ્રાત કરીને પ્રણામ, પ્રિત ધરી પધારો તમામ,
આશ્યો હમે ધનુર્યાગ, સર્વે સાથે મળ્યાનો લાગ,

રૂઠી, ગણુ, પધારશે અત્રે, તમે પવાગે વાગીને પત્ર,
 તુભ દુઝે માતુ હમારી, તેતો વાટજ જુવે નમારી,
 દર્મ કાર્યમા સર્વ પધારો, અત્રે આવને હવ નગરો,
 તુમ ત્રિણુ આજભ ન થાય, ભવે મહુન વીતી જાય,
 પત્રથી જો ન આવશે તમે, જાતે તેડવા આવીશુ હમે
 સહ પગિવાર અત્રે પવાગે, મમ દોષજ સવળો નીસારો,
 મમ પ્રણામ સર્વ નીકારો, પ્રતે ગગીને જુવુ તમારો

લી, દુયાવન

ધર્મ—માતાજી ? દુરોગીન ધનુર્યાગ કહે છે, માટે આજણે ત્યા
 જવુ જોઈએ, કાજણુ મર્મ પગિવાર મહ બોલાવવા માટે આ
 પત્ર લખ્યા છે

દુતા—માત્ર માત્ર ત્યારે તેયગ થઈને જઈએ, ધર્મના કાર્યના
 અનુસ્ય જવુજ જોઈએ (ભીમ આવે છે)

ભીમ—(૧૮નુ પચન મામળા) માતાજી ! ક્યા જવુ
 જોઈએ

દુતા—એટા ભીમમન ! દુયાવન નુર્યાગ કહે છે, અતે આ
 પણો - ત્ર લખી બોલાવે છે

ભીમ—માતાજી ! હજુ તમેતો ભાગ્યા ન બેાળ્યા નતા વળી
 કાદી દાવ પેચ જ્યો હવ નાજુ દુસની જત્રા નીસરી
 ગયા હોય એમ જણાય છે,

ધર્મ—ભમ ! તુતો હજુ એવાને એવો જો દર્મ કાર્યમા ગયા
 ના ન આવે

ગાયન

ભીમ—

ગીતી

જગદાર્થ તેડા આ ડપટ ગ્ચીને ઠલભાલી મેહોડુ;
લાળાભોવનમા આળ્યા, આપણુ જાગે તેવુ છે ખોડુ.

ગાયન.

ગગ ઉપરના

ધર્મ—ગમેયગનમા આળ્યા, કૌગવ સવળા ચારી મન રહુ;
ગયા વીણુ ધ્રમ આલે, શુ ડગવાનો હતો તેહ હહુ

ભીમ—મધુ તમે તો ભોળાંતે ભોળાજ ગ્ચા,

ધર્મ—તારે ન આવવુ હોય તો તું અહીઆ ગ્હે, હમો
મર્વ જઘથુ

ભીમ—તમને મુકીને માગથી કમ રહવાય અને ટુમનને
વેગ તમન એડવાને મોડલતા નીસવાસ પણ શાનો આવે
ઢાળુ ડહવત છે ક (અનગથ થાય જતા સાન શુદ્ધિ વિનાશ
રાગે વિપરીત શુદ્ધિ)

ધર્મ—તુતો મદાનો ગ્હેની ને ગ્હેમી ગ્ચા (અનુચરને) જા
તુ આગળ જા ને હહેજે ક હમો સૌ આવાંશુ
(અનુચર જાય છે)

ધર્મ—ભાઈઆ આવો જમી પરવારી આપણે પણ જનાની
નૈયારી કરીએ

ગાયન.

(આતો દર્શન ભોજન કર્યુ,)

આલો રૂપી મુની દર્શન કર્યુ, જઠને ધનુર્યાગમા ભળથુ

યાગ વીધા સૌ આખે જોશુ, આપન દેવો નાય
 પ્રભુએ રૂડી ધર્મ આસ્થા આપી બધુ માલ્ય-ચાલો
 યાગ પ્રસાદી લઈને કરવી, પવિત્ર મદી કાય
 બ્રહ્મ ઉચિષ્ઠ ઉદાવના પ્રિતે, પાતલ પાવન થાય-ચાલો.
 ધનુર્યાગનુ કાર્યજ રૂડુ આરબ્યુ નીરધાર,
 બધવ સાથે હરશુ કરશુ, ચાશે હર્ષ અપાન-ચાલો

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—રસ્તો જગલ

પાત્ર—પાયે પાન્ડવ-દ્રૌપદી-કુનાભ

ભીમસેન—વડીવ બંધુ, હજુ પણ કુણ્ડુ કે પાછા વળો આ
 અગુભ ગુરુન નુચવે છે તેનો વિચાર કરો

ગાયન.

ગીતી

જુવાં ડાંગ ડળાડળતા, નાજ ઉતરે આડા ચિત્ત ધરીએ,
 માટે વળો કહ પાછા, અવશ્યકનથી મદી ન સચરીએ

ધર્મ—ભાઈ ભીમસન ત ગમે તે કહે, પણ આજે હમે પાછા
 વળવાના નથી, તે નથીજ

ગાયન

ગીતી

ધર્મ—અવગુરુન છો થાયે, ધર્મ કાર્યમા પ્રાણ ભલે જાયે,
 ભલે દુખ પડ આવી, તો પણ પાછા ફરવાની નાંચે

ગાયન
ગીતી

લીમ--લેખ વાંધીના લખીઆ, લુસાય નેતી ધગ્વા નહી આસ;
લાખ પાણી ધરી સાચુ ધુવો કોવના તજો ન કાળાશ.
(ભલે ચાલો જેની મરજ)

પ્રવેશ ૫ મો.

મથળ--દુર્યોધનની કચેરી

પાત્ર--કૌરવનુ રાજ્ય મથળ પાડવો વીગેરે-

ધર્મ--ભાઈ દુર્યોધન ! હજુ કેમ આવ્યુ નથી !

દુર્યોધન--ભાઈ ધર્મ ! સવળી સામગ્રી તૈયાર છે રૂપી મુની
પધારે એટલીજ વાર છે

ધર્મ--તમે તેડા મોકલ્યા છે !

દુર્યોધન--હા ભાઈ સવળા આજ કાલ આવનામાજ છે. વાર
ભાઈ નકામો દીવસ કેવી રીતે કાઢવો, ચાલો બાહુ રમીએ.

ધર્મ-- બેત.

અધર્મ કેર મુળ, જાણો બાહુએ,
પેટ ચોળતા મુળ જાણો બાહુએ

દુર્યોધન-- આપે ગમ્મતમેળ, જાણો બાહુએ,
ક્યા ખેલવી છે રાજ, જાણો બાહુએ.

બેત

ધર્મ—એ બાળને ન ખોદ, ત્રણના વળી ગયા,
 વહાલામા ચીરોવ, વહાલા દુઃખન થઈ ગયા
 તણ વામને ગામ, વન વન ગમતા થઈ ગયા
 એ બાળ ગમતાર અન્ન ને દાતને વેગ થયા

દાહરો.

દુર્યોધન—જેઠ વર્ણવ્યુ આપ તેહને જુગાર જાણો,
 આ તો નાડી જુગાર ખાલી ગમત પગાણે

શકુની—આણો નહી ચીચાર ધર્મરાજ કાઠ શેતા,
 મનને અણુદ ઢાજ બે ઘડી બાણ ખેલા

ધર્મ—(ઇત્રપતીને દુભવેલો તે ખોટું, આપણે ડ્યા જુગાર ખેનવે,
 છે તે જય છે) બહુ સાર ઇત્રપતી ચાલે દાવ નાખે.

ઇત્રપતી—ધર્મ પ્રથમ તમેજ પાસા નાખે (ધર્મ પાસા લેછ)
 ચાર ત્રણ સાત પડે જીત તમારી,
 તણ ત્રણ છ પડે જીત હમારી

(ધર્મ પાસા નાખે છે)

ધર્મ—(ચાર તણ માત પડેલા જોઈ) યો બાઈ હુ જીત્યા
 હવે યો ઇત્રપતી તમે પાસા નાખે

(ઇત્રપતી પાસા લેડે)

ચાર પો પાચ પડે જીત તમારી,
 ત્રણ પો ચાર પડે જીત અમારી

(દુર્યોધન પાસા નાખે છે)

દુર્યોધન—(ત્રણ પો ચાગ જોઇ) હો ભાઇ તમે છતાં હવે તમે પાસા નાખો (ધર્મ પાસા લેછે) ભાઇ ધર્મ આમ ખાલી ગમતમા કાંઈ ગમ્મત પડતી નથી, માટે કાંઈ શગ્ન કરો

ધર્મ—(પોતાની છત જોઈ) જેમ તુ કહે તેમ પણ ફક્ત પાચજ દાવ ગ્મીશ

દુર્યોધન—જે હુ હારી તો આ હસ્તીનાપુગ્ની ગાદી તથા તમામ દ્રવ્ય તમેને આપુ, ને છતુ તો તમાગી ગાદી તથા ધન હુ લઉં અને જે હારે તે આગ વગ્સ વનમા જાય

ધર્મ—કમ્પુવ

દુર્યોધન-- ૭ ચાર દસ પડે છત તમારી,
૭ તથુ નવ પડે છત હમારી
(ધર્મ પાસા નાખે છે)

ધર્મ--નાઇ તેમા ના માટે ઉતાવળો થાય છે, હજી તારી નાથે શગ્નના બીજા ચાગ દાવ બાકી છે

દુર્યોધન--બહુ સાડ તૈયાગ છુ

ધર્મ—આ બીજા દાએ ભીમ અને અર્જુનને મુકુ છુ જો હુ છતુ તો મારી તમામ હારેલી મીલકત માથે તમારી મીલકત અને ગજપાટ હુ લઉં, ને હાડ તો ભીમ અને અર્જુન અને તમારી મેવામા રહે

દુર્યોધન--કમ્પુલ

ચાગ ચાગ આક પડે છત તમારી
છપો સાત પડે છત હમારી

(વમ પાસા નાખે છે)

જીવો જીવો છપો સાત ભીમ અરજીન હાર્યા !

ધર્મ—હા હા ભાઈ કમુલ, પણ હજી બાજુ ત્રણ બાકી છે આ

ખીજ દાવ ઉપર સેદેવ અને નીકુળને મુકુ છુ (પાસા લે છે)

દુર્યોધન—બહુ સાર

છછ બાગ પડે જીત તમારી

છ ચાર દશ પડે જીત હમારી

(ધર્મ પાસ નાખે છે)

જીવો જીવો છ ચાર દશ હમે જીત્યા

ધર્મ—ભાઈ હજી ઉતાવળો શા માટે થાય છે, હજી દાવ બે બાકી છે

દુર્યોધન—ભાઈ આ દાવ ઉપર શુ મુકો છો

ધર્મ—હ પોતે જો હુ જીતુ, તો હારેલુ તમામ સાથે તાર રાજ્ય

પાટને નિહિ સીધી હુ લઉને હાર તો તારી શેવામા રહુ (પાસા લે છે)

દુર્યોધન—બહુ સાર

ચાર તજી સાત પડે જીત તમારી

ચાર પો પાચ પડે જીત હમારી

(ધર્મ પાસા નાખે છે)

જીવો જીવો ચાર પો પાચ ? હવે તમે પાચે ગુલામ થયા

ધર્મ—ભાઈ હજી ઉતાવળો શા માટે થાય છે, હજી એક દાવ બાકી છે.

દુર્યોધન—હમો કયા ના પાડીએ છીએ હવે તમારી પાસે દાવમા

મુકવાને છે શુ ?

ધર્મ—તેનો જ વીચાર કર છુ,

દુર્યોધન--રાત્રી કરે છે વીચાર દાવમાં મુકે રૂપાળીનાર

અર્જુન--અંધુ ગજબ થાય છે, નેવના નીર મોભે જાય છે

ધર્મ--ખર કહો છો બાઈ પણ હું પાચ બાજી રમવાનું બોલ્યો,
ને વચન કેમ જવા દેવાય ધર્મનો બોલ ન પળે તો
પૃથ્વી રસાતાળ જાય

છઠ્ઠી

ભીમ--પીતુ વચનને કાજ, ગમ વનમાં સીધાવ્યા,
છોડ્યું મળતું ગજ, લેશ મન શક ન લાવ્યા,
તેમ આપ વચન વડીલ વેચો વેચાવો
સૂખેપાળો બોલ ઉર રાકા નવ લાવો
જેવા લક્ષ્મણ વીર, આણુ બધું નહીં લોપતા
તેવાજ જાણો વીર, બધું ચાગજ ઓપતા

દુર્યોધન--કેમ હવે કેટલી વાર ? બીજું કાંઈ દારમાં મુકવા રહ્યું
નથી, હવે મુકો એજ રૂપાળીનાર

ધર્મ--હા હા એજ સતી દ્રૌપદીને દાવમાં મુક હું થા નૈયાર
[પાસા લે છે]

દુર્યોધન--ચાર પો પાચ પડે જીત તમારી
છ પો સાત પડે જીત હમારી
(ધર્મ પાસા નાખે છે)

જુઓ જુઓ છ પો સાત ? હમો જીત્યા હવે લાવો એ રૂપાળી નાર.

ધર્મ-- (હાથ ૩ ધર્મ, કુટ્યા ડર્મ) સવે કપાળે હાથ ૧
અન્નામ કરે છે

દુર્યોધન--હવે અકપામ રા માટે કરે છે, તમે સવે બદ નામ
છો, આજમા જીતાયેલા દાસ ગુલામ છો (દુશારાનને)
ભાત દુગાનન થા તૈયાન, સભાની વચમા પડડી લાવ્ય
એ કુલટા નાન

ભીમ--શય ! ગુ ડડ, વડીલની આજા નથી, નાનીતર પાપીને
જીનો ન છોકુ

દુર્યોધન--એ તો જાણ્યુ કે તારામા કરા ગમ છે, આજમા જીતા-
એલો દાસ ગુલામ છે (દુશારાનને) થા તૈયાન અને
આ મભાની વચમા વાવ્ય તે કુલટા નાર ને મીધી ગીને
ન આવે તો ચોટયો પકડીને ખેચી લાવ્ય

દુશાશન--જેની વડીલ બધુની આજા (જાય છે)

વીહર--દુર્યોધન ! આ ખુડ થાય છે, કુલાગા

દુર્યોધન--મગી જીતાયેલી ગજને ગમે તે ડડ, તેમા વચ્ચે પડવાનો
નમને ગુ અખ્ખીઆર છે

વીહર--મતીઆને દુખ દેવું એવોજ તારો રીચાગ છે, પણ તે-
ને કે સતીને સતાવ્યામા ગુ સાગ છે ? મત્યનો સદાયક
સચો ખીગના છે, નાધાગનો તે આધા છે,

(જાય છે)

દુર્યોધન—હીં હ જોઉં છુ કે કોનો આનાર છે, ને તેને સહાર કે-
ગ્વાનાજો કાણુ તૈયાર છે

(પડે પડે છે)

પ્રવેશ ૬ હો

સ્થળ—દ્રૌપદીનો મહેલ

પાત્ર--દ્રૌપદી, સખીઓ પાશ્વરી દુન્યાન

સખીઓ—બહેનો દ્રૌપદી નિદ્રાવિત છે, મારે આવે આપણે કાલે
ગાનને ગમ્મત કરીએ

સખી—ગુ ગાતુ

સખીઓ—હાલે નીનીનુ ગીત ગાઇએ

ગાયન.

સખી,

સખી—સરદ પુત્રમનો ચાહની જામે રસ ઝણકાર,
ખીલે જેવા પોયણા તેમ હજી સતીનાર

સર્વ—રાતલડી રણાયામણી હો પ્રીતમજી

કેવો ચાહલીઓ કિદાર પ્રકાશી રહેરે હો પ્રીતમજી,
પતીવ્રતા સતી સાધવી તેના સુખ ભગર,

તમે નાખ્યા ખતથી આ રજની મોભર,

પ્રેમ હરી પતી ઉપરે પતી પ્રિતમજી

છે બાળે આનંદ અપાર પ્રાણાધારે પતી પ્રીતમજી

દ્રૌપદી—(ઝમકીને ઉઘમાથી બેબાઝળી ઉઠે છે) અયે ! અરે !

સખીઓ—(પામે આવી) બહેન ! બહેન ! શુ છે ?

દ્રૌપદી—બહેનો મને એક નહાર મારુ આવ્યુ

સખીઓ—એવુ તે શુ સ્વપ્ન આવ્યુ, કે તુ એકદમ ચમકી

દ્રૌપદી—સખીઓ કાળજી કપાઈ નય છે, જીવ હિયન પાશલ ચર્ધ
નય છે મનથી મન મુઝાય છે

સખીઓ—બહેન દ્રૌપદી તે સ્વપ્ન હોમોને જણાવી તમારો હૃદય
ભાર હલકો કરો, જેથી તમને શાન્ત વળે

દ્રૌપદી—જીવે સાબળો

સ્વપ્ન

દ્રૌપદી—સખી નાત સુણો મુજ મન તણી, અકળાઉં મુઝાઉ મન ધણી,
રમ્યા દુન જાણે પતી મુઝા મણી, કરી શરતને દુન ગમાય ખરે

દ્રૌપદી—વિનવે નીજ બધવ પ્રેમ ધરી, પણ વડીલ ન માને મન જરી,
શર રાજ્ય રનહીની હોડ કરી, હાર્યા રનહી મો નય અરે.

સખી—પછી

દ્રૌપદી—બાળે હોડે બધવ ધાર્યા, વાર્યા પણ તે ન રહ્યા વાર્યા,
ત્રાળે બીજા બાધ વધાર્યા, બાધવ સૌ હારી નય અરે

સખી—પછી

દ્રૌપદી—એથે નીજ કાયની શરત કરી, રમીયા પતી અતર પ્રેમ ધરી,
પણુ નશીબતણી છે ગતીજ ફરી, હારીને થયા પાયમ'લ અરે

સખી—પછી

દ્રૌપદી—શરતે ધરવા નહી પાસ રહ્યું, પછી પ્રિયા હિપર પતી ચીન ગયું.
સૌ ભાન શરતનું ગયું વહ્યું, વિધી અ ક લાખ્યા શુ ડહીએ ફરે

સખી—પછી

દ્રૌપદી—મુઠી શરતમા મુજને તેણે સમે, હાર્યાજ જુગારી જમણું રમે,
સખી જાઓ કહો પતીને જઈ તમે, આવું અવળું નવથાય અરે.

સખી—પછી

દ્રૌપદી—હાર્યો પતી મુજને પુત્ર મહી, દુષ્મન રીઝ્યો નીજ મન મહી,
મોકલીયું તેડવા મુજને અહીં-મમ કાળજ કપાઈ જાય અરે

સખીયો—જ્ઞેન એ તો આળપ પાળ, ધર્મરાજ ધુત રમે, તે તે
કદાપી બને

દ્રૌપદી—સખીઓ માર જમણું અ ગ ફરકે છે, કાળજી ધડક છે,
માટે જરૂર કાક અમ ગલ થવું જોઈએ

(એક દાસી દોડતી આવી)

હાહરો.

પાપી આવે સાવધ થાઓ,
શીયળ સાચવો નહિ મલરાઓ,
થયો નમ્રમા હાહાકાર,

પાન્ડવ હાર્યા દ્રૌપદી નાર

(દ્રૌપદી મુશોમા પડે છે)

દાસીઓ--મા ! બા ! મનને રાજો, ગીયળ સભાગે

(દુશાશન આવે છે)

ગાયન.

મગસી-માખી

દુશાશન-ચાલો ચાલો બાબી ઓ મારી, લાગેન હર્ષ અપાર

સભા માહી તેડ ફુયોધન, ડગવાને નીજ નાન,

ચાલો ઠટ મમ નમે, એઓ જવપતી ઉગમે

ગાયન.

નાગ ઉપગનો

દ્રૌપદી--આવુ બોલવુ રહે ન તમને, કુમમા કવક લાગે,

મર્યાદ મુઠી કરો મજકરી, મોલ કુદય જઈ વાગે,

હાય પતી આ વારી, છેડે ન ભીમ નાખે મારી

દુશાશન-કરે નુ પાડવ નક બની ગેહા બીચાન,

બાજમા ઝતાએલ ઝ ગુલામ હમાન

દ્રૌપદી--હશે બન્યા ગુલામ તો તે બોલ છે તણી

સા કજર પાપી આસીઓ અમ ઉતાન મહી,

દુશાશન-ઝરા છે દ્રૌપદી નાન મુઝો તેડવા ચાલી,

તેડ છે ફુયોધન તને બરી મભા મહી

દ્રૌપદી--તુ મત નેરી આત પત્ની પાન્હુ કુળ વધુ,

ભીમ બડરી રોગરો દૌગવનુ કુળ વધુ,

દુશાશન—મુકી લવારો આ બધો, ૪૮ થા તૈયાર છું,
 પકડીના હાથે ચોટસો ઘસડી જવાનો છું,
 દીવો છે દુર્યોધન હુકમ ઘસડીને લઈ જવા,
 ભગી નભા તુજ પત્ની સમક્ષ લાજ લુટવા,
 (દ્રૌપદીનો હાથ પકડે છે)

દ્રૌપદી—હું ગર્ભવળા હું મહી વસ્ત્ર એકે,
 અડીન નાની એ પાપી નહુ છોટા નીચેકે,

દુશાશન—ભયે ગર્ભવળા હો કે હો શુદ્ધ અગે
 ખેચી લઈ જવાનો નક્કી મુજ ગગે

દ્રૌપદી—મેતા સતીની લાજ, કંઈ પાયમાલ થઈ ગયા
 લેતા મતીની લાજ, હાલ બેહાલ થઈ ગયા,
 લેતા સતીની લાજ, ગવણુ સમ ગળાઈ ગયા,
 પુત્રી આવ્યને ઈડને ચદ્ર, કેવા હાલ છે ચયા

દુશાશન—રોળાયો ગવણુ ગય, કાગણુ જે સીતા અતી
 નહોતી એ કુલટા નાગ, ધાયો ગમ એક પત્ની,
 દુખ પામ્યા છંદ ચદ્ર, કાગણુ જે અહલના સતી,
 તેને પત્ની કપી એક, કુલટા ત્યારે પાચ પતી

દ્રૌપદી—વડીલ બ્રાત પત્નિ, જે તુજ માત જેની,
 તેને એ નરાધમ, તે કુલદાજ ટેની,
 ખરે હું હું ઉમયા, કૈલાસ પતી દાર,

એક જ નીવ સ્વરૂપ છે, પતી પાત્ર મારા
 દુશાશન--જેઠ રૂપ ઊભયા, તુ કલટા ઓ નારી,
 વઢી વેણુ જે તુ, આ વખતે વીચારી,
 દાખવજે તુ દૈવત, સભામા તે વારી,
 સભા ભરમા લુટાય, લજ્યા જ્યા તારી

ઢૌપદી--શા માટે ગુનરે જીવમ જાણુ તારો,
 નયી કંઈ ગુનહો કે અપગધ મારો

દુશાશન--ગુનહો મહેટો એજ અધિક તે ડપ વર્ધુ છે,
 એ રૂપે વાળ્યો દાટ જીવપતી ચિત્ત હર્ધુ છે

ઢૌપદી--એ રૂપમા ભામાયુગ આપે, ભામ થઇ ગયો,
 એ ડપમા ગવણુ, લકા સહ રોજાન ગયો
 એ રૂપમા જો ચદ્ર, શસ્ત્ર ભગ થઇ ગયો
 મહાર કૌગવ કુળ, એ ડપમા મ્મી ગયો

માટે માન લલા ભાઈ માન (દુશાશન ચોટસો પડડી ખેચે છે)
 બેત.

મતીને સતાવતા, ધણાતુ નીકદન છે ગણુ,
 સતીને સતાવતા, ન ક્રોધતુ રૂડુ છે થણુ
 મતી આપથી પાયમાલ, કાનુ મહેરો નહી રહ્યુ,
 જીવટનો બોલુ બોન, પાપી માન કાઈ કહ્યુ

દુશાશન--નહી માન નહી, તુ જકેવ નારા,

અહી કેશ ખીચુ ખરે હુ આ વારી

ઢૌપદી--દઉ આપ હુ છઉ છતી સાક્ષી શ્રી હીરતાર,

એ પાનડવ હાથે થજો, ડોંગવ કુળ ત્રહાન

(દુશાસન એટલા પડી જ રી નય છે)

પ્રવેશ ૩ મો.

સ્થળ--હાલ્ડામ' કૃષ્ણના મહેલ

પાત્ર--કૃષ્ણ-રક્ષમણી

કૃષ્ણ--પ્રિયા ' બીજી ગણીઆથી જે આનંદ મો મળે છે, તેવી અ-
ધિક આનંદ તમારાથી મળે કે તમારી ગેવાની અવંચી ૭

રક્ષમણી--મહારાજ એતો જાણ્યુ આને જે વચનો આપ મારી
પામ ખોલો છો, તેજ વચનો પાડા કાને નય ખામાને
કહેશો તમારી ચાતુરીની અરધા છે

કૃષ્ણ--ના પ્રિયા ' સાચુજ કહુ 'કુ

રક્ષમણી--હાહા ' તમારી હગાર અધી હુ જાણ હુ

રક્ષમણી--

ગાયન

સાહર બહાયા પ્રિતમજી છોગાળા

જાણુ છુ હગારા એ લાવા,--સાહર

જોઈ જોઈ તમારી મે મર્યાદ,

બધ નાહી ખેલેથી હુ હગાર,

હગાર નીત્ય કહાના, જાણ્યા મે નહિ બહાના,

રસ ઘેલા, ગીમા, હગાર, હુતારા-વહાર

નીત્યે બનાવો મને ખોટી ઉડાવોરે,
 વાવા વહાલા મને ખોટી ઉડાવોરે,
 જાણુ છું નદલાલા, સર્વે તમારા ચાળા,
 નદલાલ, છો વહાલા, છખીલા, છોગાળા-વાહરે
 (કૃષ્ણ ચક્રે છે)

રક્ષમણી—બમા મારા નાથને ! પ્રાણુ પ્રભુ કેમ ચમકયા !

કૃષ્ણ—અરે ! ગજબ ! ગજમ !

રક્ષમણી—પણુ છે શું ?

કૃષ્ણ—પ્રિયા ! જહેન દ્રૌપદી ઉપર દુઃખનું વાદળ પડ્યું છે
 મેં પાન્ડવોને પ્રથમ ઝડેલું કે તમે ગમશે નહીં, ને રમે તો
 વહાલી વસ્તુ મુકશે જતી, પણ ભાવીભાવ બનનાર ત્યા
 મનુષ્ય માત્ર લાચાર

રક્ષમણી—પણુ નહાગજ છે શું ?

કૃષ્ણ—જહેન દ્રૌપદી ઉપર દુઃખ ડૉરેના જીવન ગુજરે છે તેમથી
 માવી છોડવવા સતી મને સમાજ છે

રક્ષમણી—પાન્ડવ જેના પત્ની જતા દુઃખ ડૉરવેના ભાગ શા છે, કે
 દ્રૌપદી સામે આગળી પશુ કરી ચક્રે

કૃષ્ણ—પણ પાન્ડવોને જાલેથી છેતરી નામડ્યા જુગાર, તેમા હાર્યા
 એ દ્રૌપદી નાર

રક્ષમણી—જાઓ જાઓ નાથ એ સતીને એકદમ બચાવો જો એ
 સતીનું અનર્થ થશે, તો તમારું ભક્તવત્સલ નામ જુસાઈ
 જશે, દીનમધુ નામ ફુગી જશે, માટે એકદમ સીધારો

કૃષ્ણ—હા ! સતીને પાપી સભામાં લાવ્યો છે, તે તેની લજ્જા શેવા
ધારે છે સતી મને સભાએ છ આતુ છુ ઘડેન દ્રૌપદી આતુ
છુ, તાડ ડણુ જે નવમાં નવાણુ ચીર છે, તે લાતુ છુ, તને
બચાતુ છુ

(કૃષ્ણ જાય છે)

કૃષ્ણમણી—હે સત્ય સહાયક ! તે સતીને મહાય થાઓ, ને તેને સત્તા
વતાર પાપીનુ નીકલન જાઓ

(જાય છે)

પ્રવેશ ૮ મો.

અંજળ કૌરવ સભા

પાત્ર—નાજ્ય મહાન દ્રૌપદી કૃષ્ણ વિગેરે

દુર્યોધન—મામા ! હજુ એ રડાને લઈને દુશાશન કેમ આવ્યો નહીં !
(દુશાશન આવે છે)

દુશાશન—ભાઈ પ્રતપતિ હુ આવ્યો છુ એ રડાને લાવ્યો છુ.

દુર્યોધન—તેને સમાની વચમાં લાવીને ઉઠી ગયો (દ્રૌપદીને સમા
વચમાં લાવે છે)

દ્રૌપદી—ઓ પતી ધર્મ ! આ કેવો અધર્મ !

દુર્યોધન—ગર શુ જીવો છો એ રડા એ મેહોણુ માયું છે ને
હજુ નીમવો નથી, ભાઈ દુશાશન ? એ રડાને નગ્ન કરે
(દુશાશન પામે આવે)

ત્રૌપદી—ઓ પીતા ધૃતગૃહ ? દાદા ભીખ ? મને ન્યાય આપે
અન્યાય થાય છે, સતીની લાજ લુટાય છે

ભીખ—મતી ગી બાબતનો ન્યાય મારો છે ?

ત્રૌપદી—દાદા મારા પાત્ર પતી હારી ગયા પછી તેમનો મને
સગમ મા મુઢવાનો હક્ક ખીલકુલ રહ્યો નથી

ભીખ—મતી આવો ખોટો ન્યાય હમાગથી થવાનો નથી, ગમે તે
રચીતીમા હો, પરંતુ પતીનો હક્ક સ્ત્રી હિપગ્યા ઓઈ ગીને
નાખુદ થતો નથી, તેવી લાચાર

ત્રૌપદી—દાદા ! તમો પણ આમજ કહેરો (દુસારાન સતીનુ
ચીંગ ઝાલ છે) ઓ ચાણાવળી પતી અર્જુન ! ઓ
ગદાધારી પતી ભીમમન ? મને બચાવો, બચાવો, ધમ-
નુ ધગ્ગોળ જાય છે, સતીની લાજ લુટાય છે કુટ્ટો
મનમા નાજ થાય છે

ભીખ—હાય ? નથી જોવાનું ! (ગદાને) હે ! ગદાતેવી ! તાર
નુત્વ ઝાલ જાય ? હા ! પણ વમ બંધન વારે છે
નડીનો એ પાપીઆના એક પલકમા પ્રાણુ હગ્ગુ કદ
સતી ! સતી ! નીરૂપાય ! નીરૂપાય !

ત્રૌપદી—નાથ તમો પણ તેમજ કહેશો હવે સતીનુ બેલી શ્રીહરી
ગીવાય કેઠજ નથી, નાથ ધર્મબધને બંધાયા છે,
પા પીના પરબવના પાપ પુરા સંધાયા છે નુ સતી મ-
આની વચમા પાચે પતીની સમક્ષ સોગન લઈને કહુછુ,
કે આ છુટી વેણીમા પાપી દુશા શનનુ ર્ધાર મીચાગે

નહી, ત્યાં મુઘી તેલ મીચી વેણી યધાશે નહીં, અને
ત્યાં મુઘી કોઈથી આ મતીના સગીરને બેટાશે નહીં

સ્ત્રીમ—ડ્યુલ ડ્યુલ મતી ડ્યુલ એ પાપીને રણુમા રોળી તેની
ગતી ચીરી તેના કંધીગુ પાન ન કરે, ત્યાં મુઘી તને
નહીં બટવાની પ્રતીજ્ઞા લઉં છું

સ્ત્રીમ—દુર્યોધન ! માન માન વાઈ માન જગ ઉચ્ચ નીહાળી
તે ! નુય આખો દેખાય છે, દહાડો ધુધળો જણાય છે,
એ સહિ અશુભ ચીન્હો છે તે વીચાર કરી જો, સતી-
ની લાજ લેવામા સાર નહીં કાઢે

દુર્યોધન—દાદા ! તમારો શો અખતીઆર છે, જાણો છો કે સભા-
મા અત્યાચેલ વસ્તુનો અતનારજ મુખતીઆર છે

સ્ત્રીમ—કુલાગાર ! તારૂં નશીળજ તને ભુલાવે છે, (ન માને
કશુએ જતા સાન શુદ્ધિ, વિનાશકાળે નીપરીત યુદ્ધી)
જો એ સતીની લજ્જા જશે, તો હમે માને અલ લાઇયુ,
હવે તારી નજમા આવે તેમ કર

દુર્યોધન—દુશાશન ! શુ જોઈ રહ્યો છે, પ્રથમ એને નસ કર,
પછી મારા ઉજાળે ખેસાર

દ્રૌપદી—હારા ઉજાળે હું સતી કદાપીકાળે જોયું નહીં, તારા એજ
ઉજાળે મારા પતી ભીમએનની ગદા ખેસશે અને તારો
પાપી પ્રાણ જશે, એ હું સતીનો આપ છે.

સ્ત્રીમ—હો ! હવે સાર કાઢ્યો,

દુર્યોધન—અરે ! એ કુલદાનો આપ તે કદી લગતો હશે ?

ટ્રૌપદી—

ઢાહરો

હઉ આપ હુ ડહ મતી, સાક્ષી શ્રા ટીરનાઁ
એ પાન્ન હાથે થળે ડૌરવ દુગ મહાર
લે પાપી હવે ત્હારે ડગુ હોય તે ડગ, સતીની સત્ય મહાર
યડ શ્રી ગામગીઆની મને પુગ્લુ સહાય છે, ભડતની
લીડ ભાગનાઁ ભગવતનો મને પુર્ણ ભડમે છે,

દુશાશન-(ચીન પકડી) જોઉધુ, ડીયો ભગવત તારી સહાય કરેછે,

ટ્રૌપદી—

રંગતી.

મત્ય મહાયડ શ્રીહરી, તમે આવો સતીની વારે
તમે આવો મતીની વારે
પ્રભુ માચી છે તુગ જ્હાય, તુગ પ્રભુ આપ પધારે,
પ્રભુ રહાય કમે આ હામ, જન્ય હામે મો ત્યાગો
જણી સાચી ભગિની બ્રાત પ્રભુ નીડાયી જંગોરે, જાગો
નચી જોય પતી પ્રાણ ર) જોડા ધર્મ જધન ધારી
જધન ધારી,

નચી નાથ હાલ અજ્ઞાણ વાર આવો વીચારી,
દુખાળી દુ ખે પુએલી નચી વીણુ તુગ ખેલી,
વીનતી આ છેલી વેલી, જાની દુખચી હુ ઘેલી,
ગગવલા દુ ખેડેલી પાપી વાળ્યો વેકેડેલી,
વાગે આવો આવેળી, જાણી નોધારી વેલી,
દુષ્ટજ હોમો પામ (૨) લેવાને લજ્જા માગી લજ્જામારી,
છે ભ મો સાચો નાથ, નડી લેશો ઉતારી

કોવ્વ કર્મચક્રાણ (૨) ફુટ છે ડપડી કામી, કપડી કામી
ત્રેટો તેનો તોગ, પધારો ગઢડા ગામી, રે ગામી

(દુશાન્ન ગીઝ ખેચે છે,)

જેતા પાચ ભથાર (૨) લજ્જત તે ક્રેવા વારે, રે કારે,
સત્ય સહાયક ઇશ સતીનુ નામ વધારે,

પ્રભુ પધારે પ્રિતે પ્રેમ વરી, સત્ય મહાયક છે પ્રભુ સત્યહરી,
જે સભામા સતીની લજ્જત જશે, સતી પ્રાણુ જશે, તુજ હાશી થશે
હળધર વીગ હેલા આવો, મતી લાજ જતી પ્રભુ મચાવો
ચાર ખેચતા નાથ (૨) આખર માગી જશે મારી જશે,
એ વીચારે વીહનાથ, ખેડી એક તારી આગે
છો સતી સુખ ફાયક દેવ, અગમ્ય રારણુ ગ્યામી ત્રેટો

(સતી અતઃ ધ્યાન થાય છે)

દુર્યોધન—અરે ! આતો અજમ એ શખણી કયા (નકુનીન)
મામા ! તોયુ જાદુગણીનુ જાદુ, આવુ એક પણ ચાગ
મારા ધરમા નથી

ભીષ્મ—અભાગીયા ! હજુ પણ સાન ન ગળી (હવે તેને જાદુના
નામથીજ ભાવાદે) આ ચીઝ તાગ વરમા ગાખીરા તો
તા નીકદન નીકળી જશે માટે તે નવમે નવાણુ મહી
મા એકેકુ પધગવી રે

શકુની—દુર્યોધન ! આ ભીષ્મ દાદા કહે છે તે પ્રમાણે રૂ

દુર્યોધન—પણ એ ગણ કયા !

ભીષ્મ—એ જાદુગણી તારા ઘરમા આવશે, તો તાર નત્યાનાથ

ઝાઢી નાખશે, માટે પાન્ડવોને નાપી દે, ને પાન્ડવોને
વનવાસ જવા માટે આજા આપ,

દુર્યોધન--નાના ભુગાગમા છતાંએલી નાગ હુ એ પાન્ડવોને પાછી
આપુ છુ, અને દેરાવટો જવાની આજા કર છુ, પણ
એક શરતે,

લીધ્મ--શી !

દુર્યોધન--આગ વગ્ન વનમા જાય, અને તેમ્નુ વગ્ન ગુપ્ત રહે,
પગતુ તેરમા વગ્નમા હુ તેમને છતાં કર, તો કરીથી
આગ વગ્ન વનમા જાય એ શરતે હુ દ્રૌપદી પાછી આપુ.

લીધ્મ--જાલુ સાર તેમ પછી

દુશાશન--પણ ગજમાલ કપડા બદલી, ભગવા પહેરી નૈયાગી થાઓ
(સતી આવે છે)

ધર્મ--જાલુ સાડ (બાઈઆને) બધુ ! સતી ચાલો ભગવા પ-
હેરી નૈયાગ થઇ પછી મદાની આજા માટે આવીએ
[ભુગડા બદલવા જાય છે]

(સુભદ્રા તથા કુતાજી આવે છે)

કુતાજી--(નીદગ્ને) નીદુગ્ન ! મારા પુત્રો કયા !

વીદુર--ભાભી પાપીએ કપટથી છુત ગમાડી હગવ્યા અને વન
વાસ મોકલે છે તેઓ કપડા બદલવા ગયા છે,

કુતાજી--દ્રૌપદી ?

વીદુર--દ્રૌપદી પણ સાથે જવા નૈયાગ થઇ છે ને સતીને સતાવા
મા પાપી પાછો પડ્યો નથી પણ ભગવાને તેને સાચવી

ચીંતી છે, નહીતર પાપી એ આખર ડગ્વા તૈયાર થયો હતો
કુંતાજી—શુ માગ પુત્રો સતી દ્રૌપદી મહાવનમા જશે !

વીહર—હા માબી જવાના લખ્યા લેખ મીથ્યા થાય છે નમસ્કૃત
જેવા એ વન ગેચુ છે, તો પાન્ડવ કાણુ હીમાખમા ન-
ગીયતી બનીહારી છે

કુંતાજી—હાય ! હાય ! ત્યારે માર, સુભદ્રાનું અને બાળક અભેમાન્યુનું
નુ થશે ! હમો પણ સાથેજ જવાના

વીહર—બાબી ધીરજ ધરો, આમ અધિગ નહી થાઓ, બુવો તમાગ
પુત્રો તથા સતી આવે છે

(પાત્ર પાન્ડવો તથા સતી આરી કુંતાજીને તથા રીદુગને પગે લાગે છે)

વીહર—ખેટા નમાઝ સાઝ થશે, એવી મારી અતરની આશીશ છે

કુંતાજી—તીકગ ધર્મ ! સખ દુખના સાથી દીકરા ભીમમેન ! ધૈનુ-
'યધારી તીકગ અર્ચુનજી ! દીકગ મેહેદેવ ! વગ્જાગી
તીકરા નીકુળજી ! મારા ધગને દીપાવનાર દીકગ દ્રૌપદી !
તમો વનવાસ મીધાવો છો, પણ આ ગરીબ દુખીઆરી
માતાની કાર્ત્ત્વ્યા લાવો છો ? વધુ સુભદ્રા અને માળ
પુત્ર અભેમાન્યુની કામ દયા લાઓ છો ?

ધર્મ—માતાજી ! ઇશ્વર શીવાય કોઇ કોઇનું બેવી નથી ઇશ્વર
સર્વનો સ્થાયકાર છે દુખીનો તે મહદગાર છે

કુંતાજી-ધર્મ—

ગાયન.

(રાજા ત્યા રોના કોણુ કગમે)

દીકરા કોણુ હમાર બેલી, વનમા બાઓ હમોને મેલી,
દુખન દળમાં ધકેલી, વાઝ વીણુ કરો નોધારી વેલી;

અવર તુમ વીણુ આશ્રય કોનો,
ધર્મ—માયો આશ્રમ જનન ખીતાનો,

કુતા--દુઃખન દળ વમતુ શી પેરે

ધર્મ--ઠાઠા બકત વીદુરજી ઘેરે,

કુતા--નનમા સહેશો ડાટજા ભારી,

ધર્મ--રૂપીમુતી ગેવન અતી સુખઢાગી,

કુતા--તાટ તાય કમ સહેશો કારી,

ધર્મ--મત્ય બેલી પ્રભુ જુવો વીચરી

કુતા--તુમ વીણુ નુ વેચી, દીકરા તુમ વીણુ નુ વેચી-વીકરા, પુરો
જતા મઠડી માતા, પુત્ર ત્રિયાગે અતી દુખીઆગી,

ધર્મ--દુખ લરા નવ પ્રગો માતા, ગ્રાથ એક સચી મોગરી,
ગ્રીમુતી ગેવન કગુ ભાગી, ધાગી મનમા બકિત ખાગી,
અકમલ તીરથ જત્રા કગતા, થાગે સર્વે મગજકારી,
નન્યપાટ સવ મળે, માથે ગિદિ નિધિ ફળે,
ગમે ન વખત પળે, મળ્યો છે નગીમ બળે,

સતીયા-મત્યના ભજા છે, ગહ વીન્નીર નર,

પાનડુ કુળા યગાર છે, નાહ ધીર વીન્નર

જવ જતા નહી જુઠં આગળુ, મત્યને કાજ પડ છે મરતુ,

આખર મત્ય થકી છે નવુ, અમત્ય દેતુ ઠવા,

કુતા--દીકરા કોણુ હમાર બેલા વનમા

ધર્મ--મારે માતા વીચાર કગ, ગમચદ્રજ ચૌદ વગસ વનમા
ગયા, તે એક વચનનેજ માટે, તેા હમારે વનમા જવુ,

તે શી મોહોટી વાત છે, બાર વગ્ન નાગ ચીતી જાગે.
 ને શાન્તિ થશે માટે માતા ખુન થઈ અજ્ઞા આપો
 હે ભીષ્મદાદા ! હે વતગૃહ પીતા ! હે વીરુગ ડાકા ! હે
 દુર્યોધન વીરા ! ખુશી થઈ આશીશ સાથે આજા આપો,
 તમે વડીલની આગીરા, એજ હમારી કથ્યાણુ દાતા છે
 હિતકર્તા છે

દુર્યોધન—ભીષ્મદાદા ! પીતાગૃહ ! હવે કહો ને કે પાપ જાય,
દ્રૌપદી—(શર મમાના મ્થભ માથે ટાડી ઝધીર હાથમા લઇ
 સમાના બાર કિષ્ક થાપા માટે છે)

ગાયન,

ચીતી

ગુણગતા વન કાઠ, તેમ તુજ કુળ રણુમા ગુરુગત્તે
 મળેલી એવુ યોગ, પાન્ન હાથે તુજ હુગ ગણે પડતે
ભીષ્મ—જેયુ અભાગીઆ ! આ સર્વ નાશની નીરાતા છે સમ-
 જજે કે નકી હાતી છે

ધમ દાદા !

દોહરા

ધરી દુધમા ને કરી સાખુ વાગા,
 ધુવે દાયલા ને જુવે હેલ કાળા,
 તમે ગમે તે રીકાણુ દેશો તે નકામુછે, હવે હમે ગ્ન લાઇયુ

ગાયન

સતીયા—જાઓ જાઓ, મુખે જાઓ, મત્તવાદી શાયા,
પાંડવો— મૌને છે પ્રણામ,

સતીયા--જ્યે જુવો જુવો જુવો આશીશ અતરની મળે આરામ;
 પાંડવો--ન તા કાકાજી છે પ્રણામ,
 કુતા--પુત્ર સ ગ વસતી મુખે, વીયોગથી લાચાર,
 હાયડે વિયોગ દુઃખ બાળે કે ગગાર,
 પાંડવ--વિદુરકાકા મોખ્યા તમને, પુત્ર પત્ની માત
 વીદુર--સાચવશે પ્રભુજી પ્રેમે જે જગત તાત,
 પાંડવો-સતીયા-(યો હવે જદ્યે છીએ) પ્રણામ ! પ્રણામ !
 અર્વ સતીયા-ગમ ! ગમ ?

બીજો અંક સમાપ્ત.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧ લો

સ્થળ—અગસ્ત્યપીના આશ્રમ

પાત્ર—પાત્ર પાન્ડવ, દ્રૌપદી, અગસ્ત્યપી

ધર્મ—બધુઓ ? આ અગસ્ત્યપીને આશ્રમ આવ્યા, હવે શોડ
મર્ચ સમાવા, અને રૂપીના દર્શન કરીને પાવન થાઓ,
જ્યોતસ્ત સાહ્યો રૂપી તો એ ચુ અનેગધી તોએ ચુ ?

ગાયન.

(આખો ખોલી તુ ને છુલ) એ ગહ
બનો જાના જુવો ચિતે નીમ દુનિઆ રાના,
નયી છુદગાની સુખ દુખરૂપ માનો બની
ધગ ધન ધામ પુત્ર પત્ની ને ગજ્યગાદી,
શ્વા નાહી ન રહેવાના આખાદી બની
અલભ્ય આ લાભ મોટો રૂપિનું જીવનનો
વળી યાત્રા કમાઈ બધુ પ્રતાપ દ્યા જાણી. બની

લીમસેન--મોટાભાઈ ! આ આશ્રમ કોનો છે ?

ધર્મ--ભાઈ લીમસેન ! આ અગસ્ત્યપીનો આશ્રમ છે જુવો-જુવો
મામેરી તેજ આવતા જણાય છે

(અગસ્ત્યપી આવે છે)

અગસ્ત્યપી --

ગાયન.

(ધાર છુ હરી ધ્યાન જાન (એ રાહ)

મેયુ હુ અશણુ શરણુ તનથી, ધારી મોક્ષની ગતી
 સમર હુ ભવતાગણુ તણુ મનથી, અન્ય ન હચ્છુ ગતી,
 ત્રોડીને ભવમધ પલુ મારા, ચરણુ પદે સ્થાપને,
 ભક્ત સત્સંગ ભગવત સત્યગુહી મોક્ષ ગતી આપને
પાંચ પાંડવ દ્રૌપદી--મહારાજ નમસ્કાર કરીએ છીએ
અગસ્તઉપી--તમે કોણુ છો ?
ધર્મ--મહારાજ ! હમે પાંડુ પુત્રો છીએ, અને આ મતા
 દ્રૌપદી છે
અગસ્તઉપી--ઓહો ! સત્યવાદી પાંડુ પુત્રો અને મતી ! તમારું અત્ર
 પધારી મારો આશ્રમ પાવન કર્યો !
ધર્મ--મહાત્મા ! આપના પવિત્ર દર્શનનો લાભ મને, તેથી હમા
 પાવન ધ્યા એમ માનીએ છીએ
અગસ્ત--ધન્ય છે સત્યવાદી, તમારો આગ્માને

દોહરો.

સતીઆ સત્ય ચુકે નહી, મુખે સહે હ.ખભાર,
 ધન્ય ધન્ય એવા વીરને સત્યવાદી અવતાર.

પલુ તમારો ગળ્ય સ્વાગ છોડી સાધુ વેશમા કયાર્થી ! શુ
 જત્રાએ નીકળ્યા છો, કે કોઇ પાપીના પ્રસામા ફગી પડ્યા છો !

શ્લોક--

ગાયન.

(મેગ ગમડાનગના) એ રાહ

કરી પીતગાઈ ખારી, કેહુ 'પુ આવારી, સુણો ડાંપી મહારાજ,
 ધનુર્ધાનુ નામ ધરીને તેડ્યા કપટે નીજ ધામ,

સર્વને પ્રથમ કહ્યું કપટ છે ભોળા ભુલ્યા તે હામ,
 કહે યાગછે ભાગી, જોશુ ધારી, હર્ષ વધારી, રૂપી મુનીનો સમાજ—કરી
 યુત રમાડી કપટથી જીતી કર્યા પાયમાલ
 સત્ય વચનથી બાધેલ તેઓ કીધા હાલ હવાલ
 લેવા લાજ નીચારી, સતી જે નારી સભામા ભારી, કીધું છે કૂઠ કાજ;
 ખેત્રી સભામા લાવ્યો પાપી સતી જે સાધવી નાર
 ખેત્રી ખેત્રીને લગ્ન લેવા સભા મધ્યે નીરધાર
 કરી મહાય તેવારી, કૃષ્ણ, મોગરી લગ્ન ઉગારી, જાણી સતીની દાઝ કરી
 માતા કુના સુભદ્રા અભેસુન મોખ્યા વીંદુરને હાથ
 જગવા પહેરી પનમા આવ્યા સહાય ત્રીભુવન નાથ
 માય બધું છીએ પ્યાગ, ટ્રાપટી દાર, સૌ દુખીયારા, પ્રથમ મન્યા
 આપ આજ

મરાઠી સાખી.

અગસ્તરૂપી—દુખ દીધું તમ સત્યવાદીને રૂઢ ન કટીએ થાશે,
 સતી માધવી સતાપી તુમ હાથે નીકલ્લ જશે
 વચન નહી મીથ્યા જશે, આગીશ છે તમ રૂઢ થશે.
 ધર્મ—મહારાજ એ જોડું કર્યું, કાગલુ ગમે તેટલો પણ
 પીતરાઈ ભાઈ લોહીની સગાઈ
 અગસ્તમુની—ધન્ય છે તમ સતીયાને ' સતીયાની સવાઈ.
 ધર્મ—મહારાજ હમેને આજ્ઞા આપો હવે હમો આગળ જઈએ.
 અગસ્તમુની—યોગ દીવસ અત્રે નહી હમાર આત્રમ પાવન કરો,
 પછી સુખેથી પરવરો.
 પાંડવો—જેતી રૂપીજીતી કંઠિકા (સર્વે જ્યુ છે.)

પ્રવેશ ૨ બે

સ્થળ—દુર્યોધનનું વીચાર ભુવન

પાત્ર—દુર્યોધન રાકુની પછીથી કામીક દૈત્ય

દુર્યોધન—મામા ! બાર વરસ કાલે વીતી જશે, અને પીતંગદનું માલ એનું એ થશે, મટે તે મરે એવો કોઈ ઇનાજ બતાવો, અને એ દ્રૌપદીને પાછી પડડાની મગાવી મારી ગણી બતાવો

રાકુની—તેઓ હાલ કામીક વનમાં છે, અને કામીક વનનો દૈત્ય કામીક તારે એહી છે મારે તેનાથી કામ થશે અને પીતંગદનું સાલ જશે

દુર્યોધન—તે કેરી રીતે ?

રાકુની—કામીકને ઘણા લાયક આપ, તો તે પાન્ડવો તાર કશ અને દ્રૌપદીને લાવીને તને મોપશે

દુર્યોધન—રાહ મામા ! તમારી અક્કલ કામીક દૈત્ય તો મારા દોન્ટદાર છે, અને હાલ અહીં આવેલો છે, તેને લાયક આવવાનું 'હુ (બહાર જોઈ) અરે કોણ હાજર ?

અનુચર—આજા મહારાજ !

દુર્યોધન—જા ઉતાગમહેલમાં કામીક દૈત્ય છે તેને જાહેર કરે કે તમને હવે પત્ની મોલાવે છે

અનુચર—આજા મહારાજ (જાય છે)

દુર્યોધન—મામા ! રી લાયક આપવી ?

રાકુની—તેને કહેવું કે પાન્ડવનું અડધું નાન્ય આપું, જો પા-

નડવને મારી દ્રૌપદી બારીને આપે તો !

દુર્યોધન—બહુ સારૂ મામા હવે કહેવું નહી પડે

(કામીક આવે છે)

કામીક—જયપતી મહારાજ ! મને અત્યારે કેમ બોલાવ્યો !

દુર્યોધન—મીત્ર કામીક ! મીત્રના ખગ ધર્મને તું જાણતો હો-
વાથી નક્કી મદદગાર ચર્ષક અને મીત્રનું દુખ દેડીશ
એવી આશાથી તને બોલાવ્યો

કામીક—જયપતી મહારાજ ! આ પ્રાણ આપના મોટે તૈયાગ છે
પરંતુ આપને શું દુખ છે તે નીવડેન ડગે

દુર્યોધન— ગાયન.

(હકિ હુ દોશકોને હા) એ ગહ

હલ હુ મીત્ર તુજને હા નશીએ દુખ ભારી છે કહું
ખરૂ દુખ છે પીતરાઈ બર્ણિ, જવે તોતો ખુવારી છે કહું

સાખી.

બાગ વગસ વન ડાહ્યાડીઆ, કાલે પુરા થાય

મુકે ન કદીએ જીવનો, પાછા આવી આલ

કહો એથી શું ઓછું દુખ, અવનીમા અન્ય ભારી છે કહું

કામીક—તેઓ તો હાલ મારાજ વનમા રહેલા છે તેમનો હાલ
નાશ કરે, અને તમને દુખ મુક્ત કરે

દુર્યોધન—જો પાએ પીતરાઈને મારી તેમની સાથે નારી છે તે
લાવીને મને આપો, તો મોટો ઉપકાર થશે, અને મીત્રા-
ઈનો ધર્મ બરોબર બળવ્યો એમજ માનીશ અને પાન્ડ-

વતી મળેલી અડધી ગજ્યગાદી તમેને માપીરા
 ડામીક—ઠગપતીગજ ! શીકર પગહમે, હાલજ નઈ તે દુઝેને નાગી
 નાગીને લઈને આવુ છુ (જાય છે)
 દુર્યોધન—આયો નામા ! આ પલુ હીજન થયુ (સામે જાય) અરે
 પેલુ કેલુ અરે છે ! અરે એતો દુર્ગાસાડપી છે
 (દુર્ગાસાડપી આવે છે)

દુર્યોધન શકુની—મહાગજ દડવત ડગીએ છીએ
 દુર્વાસા—કયાણુ વાઝ ! પાન્ડવેતો મુનમ હાલ કયા છે ? અહી
 કેમ દેખાતા નથી ?
 દુર્યોધન—એતો પુત્રમા ગજપટ લાવી વનમા ગયા છે ગાયો ક-
 પીછ આપ ન્તાન મ'યા ડગી પગવાને, ત્યા હુ એકાઈની
 તેડગી કનકી નાગુ ડ
 દુર્વાસા—(નમા'રી ના લેઈ) દુષ્ટ ન 'પત્ર' મતીઆને મતાપના
 પાપીઆ ! નાગુ નુ અન્ત નળા હમારે હગમ છે ભુખવી
 નવુ પડે તો હગદત નહી, પગુ તાક દુષ્ટનુ અન્ત ખાનાથી
 મતી દુષ્ટ થાય

દુર્યોધન—ત્યારે જ એા ડામીક વનમા પાન્ડવો પડયા છે, ત્યા મા-
 નતા જાતે જગો તો તે તનેને ભોજન કગવશે

દુર્વાસા—હા ! હા ! એજ સત્યવાદી ભોજન કગવશે (જાય છે)
 દુર્યોધન—કેમ મામા ? આ સાંક કયુ ને ! કાણુ સાજ વખતે
 જરો તો તેમને કોઈ મળશે નહી, ને નહી મળેતો કોઈ
 હેવાથી ત્રાપ દેશે

મહુની—આ બંને ડામ ફીડ બન્યા, એમની એકના બાગ તે
 પાન્ડવો થશે, અને તાડ દુખ માત્ર જશે,
 દુર્યોધન—મામા ! એ સવળો તમારી યુદ્ધિત્ર તપાપ, હવે ચાલો
 ડબ્બેરીનો સમય થતા છે (બંને જાય છે)

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—નામીડ નામા પાન્ડવોની પડી.

ગાયન

ધર્મ—આડાગે અવની વીગે જળ વીગે, નામે અપે દસતુ
 નાના ત્રય લતા નીતાન નીરખુ, જ્યાં મન આનંદ હું
 માંગ નાથ કૃપા કરી અમપરે, પુરો શીરુ આજ જ.
 પાચે—વળી તારા પાંજર સાગ જગતે, તારો મનીલાન એ
 (દુર્ગાસા સુતી આવે ૭)

પાગ પાન્ડવ સતી—મહાગજ દડવત ડરીએ છીએ
 દુર્ગામા—તત્ત તમાડ કબ્યાણુ થાઓ (ધનને) હે ધર્મ ગજા !
 હમો તણુ દીવસના અપનાશી છીએ નેથી જુએ મહેસાતું
 તવી, માટે હમને ખાવા આપો
 ધર્મ—મહાગજ આપ સ્નાન આદિકર્મ કરી આવા, એટલામા
 હમો ભોજન સામગ્રી તયાગ કરીએ છીએ
 દુર્ગાસા—તહુ સાફ તાકીદ કરો (જાય છે)

ધર્મ—

ગાયન

પ્રભુ કર્શુ હવેરે,

પ્રભુ

નથી નથી રહેવી લગ્ન આજ ગરિય નીવાજ—પ્રભુ

મેા બ્રાહ્મણ પ્રતીપાળ, છીએ ક્ષત્રીતણા બાળ અમે

અનાહારે રૂપી બ્રમ, તો તો વીપરીત ચાવ-નથી

નથી અન્નનુ નામ આણે હામ પ્રભુ આ સમયે

ચિત્તા ખડકી નાથ, બળીએ છએ સાચ—નથી

નથી અન્ય ઉપાય કરીએ છીએ આત્મ હત્યાય અહી

સેતે ૭ એને શર્ણુ, પ્રભુ અશરણુ શર્ણુ—નથી

(ચીત ખડકી તૈયાગ કરે છે)

ધર્મ—ચાલો હવે તૈયારી કરો, કારણુ ને દુર્વાસા રૂપી આવી

પહોચ્યો, તો તેઓ અપવાસી હોવાથી જરૂર કંઈક આપ

આપશે

(૮ ણુ આવે છે)

છએ—કૃષ્ણ ! વદન કરીએ છીએ

કૃષ્ણ—બહેન દ્રૌપદી ? મને ભુખ લાગી છે મારે કાઠ ખાવાનુ આપો

દ્રૌપદી—વીર આ વખતે તો કાઠએ નવી અક્ષયપાત્ર ઘોઈ ને

ઉધુ પાડેલુ છે

કૃષ્ણ—લાવો બતાવો જો ? (દ્રૌપદી અક્ષયપાત્ર લાવી આપે છે)

કૃષ્ણ—(અક્ષય પાત્રમાંથી એક ભાજીના તાગ ચોટેલો છે તે

મોહોમા મુકી) સર્વ જગત ધરાજો (ભીમસેનને) ભીમ-

સેન ! જાઓ દુર્વાસા રૂપીને કહો કે જોઈ તૈયાગ છે,

કેટલી વાર છે !

લીમ—મહારાજ શુ ખવગવશે ?

કૃષ્ણ—તમે તમારે જાગ્યેને,

લીમ—(જઈને આવે છે) મહારાજ તે તો કહે છે કે હમારે જમવું નથી, હમો ધરાઈ ગયા છીએ, ને અકબાઈએ છીએ.
(દુર્વાસા આવે છે)

દુર્વાસા—ધન્ય છે સત્યવાદી પાન્ડુ પુત્રો ! તમે તો બળી મરવા તૈયાર થયા હતા, પણ જો ને સામળીઆની સહાય, તેનો વાકો વાળ પણ ન થાય દુષ્ટ દુર્યોધને મને ખોટું સમજાવી તમે ઉપર વીધન નાખવા મોકલ્યો, પરંતુ સતિવાનું કથ્યાણુ થશે, અને દુષ્ટનું નીકદન જશે

ધર્મ—મહારાજ ! ગમે નેવો પણ બાઈ છે, લોહીની સગાઈ છે.

દુર્વાસા—ધન્ય છે સત્યવાદી ! સત્યની સવાઈ છે, હમો જાગ્યે જીએ.

છએ—મહારાજ કોક વખતે દર્શનનો લાભ આપી કૃતાર્થ કરશે
(છએ પગે લાગે છે)

દુર્વાસા—કથ્યાણુ મરનું (દુર્વાસા જાય છે)

ધર્મરાજ—હે કૃષ્ણ પ્રભુ ! જો આપ આ વખતે ન આવ્યા હોત, તો જરૂર હમો બળી મરત.

(કામીક દૈત્ય આવે છે)

કામીક—હે પાપીઓ ! તમે કોની આજ્ઞાથી મારા વનમાં રહ્યા છો ? હું તમોને ગળી જઈશ, તમારા પ્રાણુ લઈશ

કૃષ્ણ—(સુદર્શન મુદ્રી) ભે પાપી ! પહેલો તારોજ પ્રાણુ આપ.
(કામીક મરી જાય છે)

ધર્મરાજ—કૃષ્ણ આ તમે ખુર કર્યું પ્તિચારાનો છવ લીધો

કૃષ્ણ—ધર્મરાજ ! આ કામીક દૈત્ય દુર્યોધનનો મીત્ર હતો ને તેની શીખવણીથી તમેને માગવા માટેજ આવ્યો હતો તેથી તેને માર્યા

ધર્મ—હું કૃષ્ણજી ! આ પ્રમાણે તમારી સહાય નહોત, તો હમારી ધણી માહી દરા હતી

કૃષ્ણ—દુષ્ટ દુર્યોધન તમને અત્રે દરીને ખેસવા નહી દીધે માટે અસહ્ય તીથની જત્રા કરો, અને જત્રા કરી કપીત વનમાં આવીને ગહેજો હવે હું ગજ લઈશ

છએ—બહુ માર પ્રતુ પધારો, હમો પણ જત્રા માટે જઈએ છીએ.
(સર્વે જાય છે)

પ્રવેશ ૪ થો

સ્થળ દુર્યોધનનું વીચાર ભુવન

પાત્ર—દુર્યોધન શકુની જોદ્રથ

દુર્યોધન—મામા ! હજુ સુધી દ્રૌપદી માગ હાથમાં આવી નહી.

શકુની—તમાગ બન્નેવી જોદ્રથ એ કામ કરશે એની મારી ખાત્ર છે માટે તેમને ગાઇ લાલચ આપો તો કામ બને

દુર્યોધન—બહુ સારું ! (બહાર જોઈ) અરે કોઇ હાજર ?

અનુચર—હાજર નામકો !

દુર્યોધન—જાતે ! મહેલમાં જઈ જોદ્રથ રાજાને કહે કે તમેને

છત્રપતી બોલાવે છે

અનુચર--જેની નામદારની આજ્ઞા

દુર્યોધન--મામા ! શુ જ્ઞેદ્રથ ગળા દ્રૌપદીનું હર્થું કરી લાવશે ?

શકુંતી--ગળાની લાલચ આપીશ તો એની મેળે કરશે

(જ્ઞેદ્રથ આવે છે)

જ્ઞેદ્રથ--છત્રપતી ! મને કેમ બોલાવ્યો ?

દુર્યોધન--જ્ઞેદ્રથગળા ! એક કામ તમને સોપવાનું છે, જો બળતી લાગે, તો રાન્યમાયી બે આની ભાગ આપુ

જ્ઞેદ્રથ--અરે એવું તે શુ કામ છે ? ગમે તેવું કામ હશે તો જ્ઞેદ્રથ કદાપી કાળે પાછો નહીં પડે તેની ખાત્રી ગળતી.

જ્ઞેદ્રથ--

ગાયન.

(જાઓ વધુ વફાનો ના) એ ગાલ

દીયો કામ કડ ધરી હામ

પાછી પાની નહીં કરવાનો, જાણોને મુદામ-દીયો

ડગ નહીં કદી જીવ જતાએ, નકીતુમ કાર્ય કડ,

તે વીણુ ન પાછો ફર, સાચી હામ દીલ ધર, સુધીરંતી
કન્યા વર !

કહો કહો ઝટપટ, બળવું જઈ ચટપટ, કરી કામ ઝટ

આવુ ધામ--દીયો

દુર્યોધન--શાઆશ છે બનહેવી ! ધન્ય છે, તમારી હીમતને, તમારો મને પુર્ણ બરેસો છે,

જ્ઞેદ્રથ--પણ કામશુ છે, તેતો કહો !

દુર્યોધન—પાપી પાન્ડવો દ્રવીત વનમાં છે ત્યાં જઈ પેલી રૂપાળીનું
હર્ણ કરી લાવવું, જે એ કામ કરશે, તે રાજમાથી
એ આનીનો ભાગ આપીશ,

જેદ્રથ--ઓહો ! એજકે ખીજી ! હાલજ જઉછું, અને એ રૂ-
પાળીને ઉપાડીને લાવું છું

શકુની--દુર્યોધન ! જેદ્રથ ગયો તે ખરો, પરંતુ આપણે તેની
પાછળ જઈને તપાસ કરીએ, વખતે કામ પડશે તે
મદદે પણ જઈશું

દુર્યોધન--બહુસાર મામા આવો

(જાય છે)

પ્રવેશ ૫ મો

સ્થળ--નદી કીનારે પાન્ડવનો આશ્રમ

પાન્ડ--પાન્ડવો, દ્રૌપદી, જેદ્રથ, કૃષ્ણ, દુર્યોધન

ધર્મ--સતી મને તૃપા લાગી છે માટે પાણી આપો.

દ્રૌપદી--(તુબડામાં જોઈ) નાથ તુખીપાત્રમાં જળ નથી, માટે
હાલ ભરીલાવીને આપુ છું (જાય છે)

જેદ્રથ--આવો લાગ કરી મળવાનો નથી (દ્રૌપદીને ઉપાડી જાય
છે) દ્રૌપદી બચાવ માટે બુમો પાડે છે !

દ્રૌપદી--અરે કોઈ આવો આવો ! બચાવો આ પાપી માટે
હર્ણ કરીને ઉપાડી જાય છે

ધર્મ--અરે સતી એ જુમ પાડી ! કાણુ પાપી હર્ણુ કરી ગયો,
ભીમસેન અરજુનજી વીગેરે પણ હાજર નથી
(ચારે આવેછે)

અર્જુન--ભાઈ ? ભાઈ ? છે શું !

ધર્મ--કાક પાપી સતીતુ હર્ણુ કરી ગયો

અર્જુન--મોટા ભાઈ ગભરાઓ નહીં (એક સળી મત્રીને ફેંકે છે,
તે જ્વેદ્રથને અવળે હાથે બંધન કરી લાવે છે)

ધર્મ--કાણુ બહેવી જ્વેદ્રથ !

લીમ--(જ્વેદ્રથના ઉપર ચઢી બેસી માર મારતા) કાણુ બહેવી
જ્વેદ્રથ ! ત્યો જમો જરા પ્રસાદ ! આતો ! બહેવીની
મેહેમાનગતી !

ધર્મ--ભીમસેન ! આ શું કરે છે ?

લીમ--મોટા ભાઈ ! બહેવીની મેહેમાનગતી કર્કણુ, હજી જમાડ-
વા બાકી છે

ધર્મ--જો તું તેમને હાથેથી મારે, તો તને કુતાજની આણુ છે.

લીમ--(આ ફોશી જમા હોય ત્યાં નડતા ને નડતા) ફીક ભાઈ
હાથેથી નહીં માર (લાતો મારે છે)

ધર્મ--જો તું તેમને કોઈ રીતે માર મારે તો તને મારા મોગન
છે (ભીમ છોડાંદે છે જ્વેદ્રથ ઉડી ઉઠે થાય છે તેને)
બહેવી તમોને જરી વીચાર નહીં આવ્યો ! જો તમે
લક જમા હોત તો પાચ બાળકની શી વહલે શાત ?

જ્વેદ્રથ--મનેતો તે પાપીએ બમાવ્યો

(કૃષ્ણ આવે છે અને છુપાઈ રહીને તાલ જીવે છે,
 કૃષ્ણ--પાપી જોઈયને તો લીએ કુધીપાક જમાવ્યો, પણ પેલે
 પાપી દુર્યોધન અને શકુની આ તાલ જીવે છે તેમને
 તાલ ખતાવુ

(દુર્યોધન ઉભો છે તેને દેવરપે અદ્ધ ઉપાડી જાય છે.)

દુર્યોધન--મામા ! મામા ! કોઠ મને હરી જાય છે માટે પચાવો
 ધર્મ--અરે કોઠ પાપી દુર્યોધનનુ હગણુ કરી જાય છે (દેન-
 કપને) જો તુ નીચો ના લાવે તો તને તારા ઇષ્ટદેવ-
 ની આણુ છે

લીમ--(દેવને) તો તુ અડવે ના ગ્હે તો તને તારા ઇષ્ટદેવની
 આણુ છે,

(દુર્યોધન અદ્ધ લટકે છે] (કૃષ્ણ આવે છે)

કૃષ્ણ--ધર્મરાજ ! જોયો તમારો પીતગર્હ ! કેવો લટકી ગ્હોછે !

ધર્મ--અર્જુન વીગ ! ગમેતે યુક્તિ કરી તેને નીચે ઉતારે

કૃષ્ણ--યુક્તિ એડ છે, જો નીસગણી મુકીને ઉતારીએ તો ઉતરે.

ધર્મ--તો તેમ કગે

કૃષ્ણ--(નીસરણી લાવી તેને ઉતારવા કહે છે) જોયો પગથીએ
 આવતા કપટથી નીસગણી ખેચી લે છે દુર્યોધન ધર્મના
 ખોળા પાસે જઈ પડે છે) ધર્મ રાજ ! દુર્યોધન તમને
 દડવટા ડરે છે

દુર્યોધન--(ઝાખો પડી ચાલ્યો, જાય છે જતા) હાક છે કાળીઆ
 હું તને જોઈ લઈશ

જેદ્રથ—ધર્મરાજ હવે મને આપો

કૃષ્ણ—ભયે સુખેથી જાઓ, પણ જૂવો સાબજો

ગાયન.

(સાચને સાચ] એ ગદ

સાચને સાચ કદાપી ન દુષ્ટએ !

મત્ય બેલી શામ કે, પસ્તઈએ ! સાચ

આવળ વાની કેની મળે નહી ! વાવીએ તેના કળ કમળે

અધર્મ કરતા મળવી ન સુઝિત,

માટે વીચારીને ધર્મ આદરીએ-સાચ

(જેદ્રથ જાય છે)

અર્જુન કૃષ્ણ—ધર્મરાજ પામે મને બહુવા માટે અગમા
જવાની આજા આપાવો.

કૃષ્ણ—ધર્મરાજ ! અર્જુનજીની ધૃષ્ટા છે, તો સુખેથી જાઓ.

ધર્મ—મહારાજ ! અર્જુનજી શ્રીવાય માફ સાચુ બેલી કોઈજ
નથી, જે સવારમા ભીમસેન પાસે દાતણ પાણી માગુ,
તો મોટું ઝાડ લાવીને નાખે, જે સહેદેવને કામ કામ
બતાવુ, તો જોશમાથી પરવારે નહી જે નીકુળને કોઈ
કામ સોપુ તો વરણાગીમાથી પરવારે ત્યાં જોઈ કંઈ
અને સતીને કામ સોપતા કોઈ હર્ષુ કરી જાય, માટે
મારો સાચો સહાયક અર્જુનજી છે તેને કેમ જવાહેવાય ?

કૃષ્ણ—ધર્મરાજ ! તેની ધૃષ્ટા છે તો એક વર્ષ માટે આજા
આપો, અને ભીમ, સહેદેવ, ને નીકુળથી દરેક કામ ની-
ભાવી લેજો

ધર્મ--ભવે કૃષ્ણ મહારાજ, જેવી તમારી ઇચ્છા (અર્જુનને)
ભાઈ અર્જુન ! સુખેથી ધ્વર્ગમાં પરવરો, અને ઇચ્છિત
કાર્ય પ્રરિપુર્ણ કરી એક વગસમાં અને પાછા આવીને
મળો.

કૃષ્ણજી--ધર્મરાજા ! હવે હું રજા લઈશ
સર્વે--બહુ સાર મહારાજ પધારો, અને આવી રીતે દર્શનનો
લાભ આપી કૃતાર્થ કરજો.

કૃષ્ણ--મને યાદ કરશો ત્યા હાજર થઈશ (કૃષ્ણ જાય છે)
અર્જુન--મોટા ભાઈ હું ! કાલે ગ્વાના થઈશ હાલતો કળ કુલ
વેવા સર્વે જઈએ છીએ તમે આગ્રમમાં પધારો, અને
સતીની સભાળ ગણો.

ધર્મ--બહુ સાર

(સર્વે જાય છે)

પ્રવેશ ૬ ઠે.

ગથન દુર્યોધનનું વીર્યાગ્નુવન

પાત્ર--દુર્યોધન, શકુની, દુશાશન જેદ્રથ

દુર્યોધન--મામા ! હજી મુઘી એ રૂપાળી હાથ ન આવી !

શકુની--આ જેદ્રથ ગયા હતા, નેમણે તો ઉકાળ્યું પણ કદાપી
દુશાશન એ કાર્ય કરી શકશે ખરો.

દુશાશન--અરે એના શા ભાગ છે ? એક પલકમાં લાવીને
ખડી કર.

શકુની--એતો બધું કહેવાય છે, પણ કાઈ થાય છે એમને

કાળીઆની પુરી સહાય છે

દુશાશન--અરે એ કાળીઓ શી સહાય કરવાનો હતો ?

શકુની--સભામા ચીઝ ખેચતા શુ દશા થઈ હતી, તે સાબળે છે?

દુશાશન--એતો શરીર છે, બગડે પણ ખરૂં તેમા કાળીએ શુ કર્યું?

શકુની--એ બધા વાના કાળીઆના દ્રૌપદીને અદ્ધર ડગાવી ને
ચુને ?

દુશાશન--હીં છે નેકે છુ હાલ જમીને પકડી લાવુ છુ (નય છે)

દુર્યોધન--મામા ! દુશાશનને દીક પાણી ચડાવ્યુ,

શકુની-- તે શીવાય કામ કયાથી બને,

દુર્યોધન--ચાલો મામા જમવાનો વખત થયો છે

(સર્વે નય છે)

પ્રવેશ ૭ મો

—૦૦૦૦૦—

સ્થળ પાન્ડવોની ઝુપડી

પાત્ર--દ્રૌપદી પાન્ડવો દુરાશન

દ્રૌપદી

ગાયન.

(કરમ ગતી અતી ન્યારી) એ રાહ

કર્મે લખ્યુ હશે જેવુ વીધાતા

લેખ લખ્યા ન કદીએ કરેરે--કર્મે

કર્મેથી રાજ કરમથી નેગી

હાલ બીખારી એ કરમ કરેરે--કર્મે

એડ દીન મહેલ ઝડપા અટાગી
 એડ દીન વનવન ખડી મરેડે--ડમ
 ગજ્ય નિવામી તે જગત વાશી
 લેખ લખ્યા કોણુ મીશ્યા ડરેડે--ડમ
 (દુરાનન જોગી વેધે ચાપ છે)

દુશાશન—માઠ મેડેડુ તાલ દે

ટૌપદી—જોગીગજ માગ પતી ફળ લેવા ગયા છે તેજો આવે
 એટલે આપને બીજા આપુ, હાલ આપ અત્ર ધીનજ
 માન થાએ

દુશાશન—ગરજા (લાગ પીડ માલ કરી ધીજનને જોવાવીને
 ઉપાડી જાય છે)

ટૌપદી—અજ કોઈ અચાવો ? અચાવો ! નાજ માલ હાજુ કરી
 જાય છે

દુશાશન—અહી તો ડાગ ગચાવનાર હતુ, તાગ થાપ ! (જાય છે)
 (પાન્ડવો આવ છે)

ધર્મ—મી ! અજ રેમ કોઈ બોલતુ નથી !

અર્જુન—મોટા ભાઈ મતી દેખાતી નરી, જુવો આ પગલા નક્કી
 નડ હજુ કરીને લઈ ગયુ

ધર્મ—હાય કે ધર્મ !

કૃષ્ણ—અત્રીતયી

મગડી સાખી

દુષ્ટ દુરોધન ધમે ખમી છે સતી ટૌપદી નાગી

ચિતા એ નહીં સત્ય વાદી તમો સહાયક છે મોરારી
 જરૂર ગાની મળશે, વિદ્ય તમાગ સહિ ટળશે
 ધર્મ—ભાઈઓ ! આજના વાગી નુચવે છે, કે તે દુર્યોધનના કાસામાં
 ઝમી છે ૫ તુ દરિયાની સહાય છે, માટે જલદી મળશે
 મય—હા ભાઈ એમજ છે ભાની ભાવ ગળવાન છે
 ધર્મ—ચાલો એ મતી આવતા નુધી પ્રભુનુ ધ્યાન ધરીએ
 (સર્જ જાય છે)

પ્રવેશ ૮ મો

અથવા કૃષ્ણ મદી.

પાત્ર--૧.૬૭-૩૮માળી પછીથી કૃષ્ણ

નારદ--

ગાયન.

મત્ય છે દુઃખ મોરારી સમજ મન મત્ય છે કૃષ્ણ મોરારી
 માનને તાન બ્રાતાને ભગિની માયા દે સવે નીવારી સં
 દાન દયાને દાનતા ધારી ભવજલ દેતુ સુધારી સં
 ભક્તિ નીતર નાથની કમતા દેશે તે ભવજલ તારી સં
 નારદ--હુ નારદ ! કૃષ્ણ પ્રભુનુ મન ! મારી વીણા ઝાંઝા ઝાંચી નથી
 પ્રભુની કૃષ્ણ લીલા છે, તો હુ નારદ લીલા ચલાવુ. જોઉં
 છુ કે કોણ કામે છે પ્રથમ તો તેમના ધરમાટો ધલાવુ,
 ઝાગણ ભક્ત પાન્ડવો વનવન કરે, અને સતી દુષ્ટના ઝારા-
 અહમા સડે છતા પ્રભુ નીરાતે અમન ચમન કરે, તે કોના

ચરતી વાત (નામે જોઈ) પેલુ કાણુ આવે છે? એ તો
 રક્ષમણી આવતી જણાય છે
 (રક્ષમણી આવે છે)

રક્ષમણી—નારદજી પ્રણામ કરે 'હુ

નારદ—કલ્યાણુ

રક્ષમણી—નારદજી ! તમે કૃષ્ણજીને જોયા !

નારદ—હા હા ! એ તમાગ મહેલ તરફ જ ગયા (લગાવાદે તો)
 (રક્ષમણી જાય છે)

અને કૃષ્ણ પ્રભુ પોતેજ આવતા જણાય કે ને ! હવે તાલ
 હીક જામશે, હુ સ્વર્ગમાથી પારીજાતકનુ ફુલ લાવ્યો છુ,
 તે કૃષ્ણને અર્પણ કરી રક્ષમણીને ત્યાં મોકલુ, એટલે તે
 ફુલ રક્ષમણી લઈ લેશે, અને પછી સત્યભામાને ચઢાવા
 ને ધરોણગ ગમ્મત કરે, (કૃષ્ણ આવે છે) પ્રભુ પ્રણામ
 કરે છુ

કૃષ્ણ—નારદજી ' તમે અત્યારે કયાથી !

નારદ—પ્રભુ નારદના કામનો પાર નથી જ્યાં ત્યાં ફરતોને ફરતો
 પણ મહાગજ સ્વર્ગમાથી પારીજાતકનુ ફુલ લાવ્યો છુ, તે
 આપને અર્પણ કરવા અહીં આવ્યો છુ (ફુલ આપે છે)

કૃષ્ણ—હીં હુ જાઉં છુ,

નારદ—બહુ સારું, ચરે ! પણ રક્ષમણી આપને શોધતા આવ્યા
 હતા ને હમણાજ તેમના મેહેલે ગયા

કૃષ્ણ—હુ પણ ત્યાં જાઉં છુ (જાય છે)

નારદ—વાહરે નારદ ! તારી સદાધ, હવે અગાળ તાલ જમાવુ
ચાલો એક કામ તો પત્યુ પ્રભુના ધરનો સુત્રધાર બની
બગમર નાટક બજવવુ ચાલો પ્રપચ નાટક પ્રવેશ ૧ લો
અરે ! સામેથી સત્યભામા આવતી જણાય છે ને ! (સત્ય
ભામા આવે છે)

સત્યભામા—નાગદંડ પ્રણામ કરે છું,

નારદ—કલ્યાણ, અરે પણ !

સત્યભામા—કહો નાગદંડ આપે નીરવાસ શા માટે નાખ્યો ?

નારદ—નારે ના ! કાઠ નહી, (રક્ષમણી ઉપર કેટલુ હેલ, આ
ખીચારી સત્યભામા હીસાબમા પણ છે)

સત્યભામા—ના ખરેખર કહો !

નારદ—થુ કહુ માર કપાળ ! બ્યા ટુંણ પોતેજ પક્ષપાતી થયા,
ત્યા કહેવાનુ થુ હોય !

સત્યભામા—થુ પક્ષપાતી !

નારદ—હા હા પક્ષપાતી જે પક્ષપાતી ન હોત, તો પ્રભુને પારી
જાતકનુ કુલ મળ્યુ હતુ, તે કુલ રક્ષમણીને કેમ આપે,
તમેને ન આપે ?

સત્યભામા—જે એમ કહો તો હુ હાલ પાશગદોગ કરે છુ (નયછે)

નારદ—આ પ્રપચ નાટક પ્રવેશ ૨ જે

અરે પણ કૃષ્ણજી અને રક્ષમણી મને આ તરફ આવે છે
(હુપાઈ જાય છે)

કૃષ્ણ—રક્ષમણી ! હુ તમારે મહેલેજ આવતો હતો, ત્યારે રસ્તામાં
૯

નારદજી મળ્યા તેમણે આ પારીજાતકનું ડુલ આપ્યું,
તે તમારી વેણીમાં શોભાવવા માટે જ તમેને આપવા
આવતો હતો.

રક્ષમણી—

ગાયન

જાણ્યું વ્હાલા પ્રીતમજી છો હાગા,
હોગો તમેરે ધુતારા,
જોઈ જોઈ તમારી મે સદાઈ,
જ્યા જાઓ ખતાવો પ્રિત ધાઈ
જાણ્યું સહિ વ્હાલા, હાગાઈ નહી લાલા
મનમેલા, રંગીલા, પ્રિતમજી પાતળીઆ જાણ્યું.
સૌને ખતાવો વાત વાને ઉડાવેરે,
જાઓ જાઓ લાલા વાત વાતે ઉડાવેરે,
જાણ્યું સર્વ ચાળા, મોહનજી નદલાલા,
રસવેલા છોગાળા છળીલા રંગીલા જાણ્યું.

કંપ્યું—ના પ્રિયા સાચુજ કહ્યું આ હાગાઈ કરતો નથી

રક્ષમણી—તો લાવો એ પારીજાતકનું ડુલ મહોડે કહેવાય છે પણ
યઈ અપાય છે ?

કંપ્યું—યો પ્રિયા, લાવો હજ તમારી વેણીમાં શોભાવું. (ડુલ
વેણીમાં ધાલે છે) કેમ તમારી ખાત્રી થઈ

રક્ષમણી—પ્રાણપ્રભુ ! ખાત્રી થઈ ચુકેલી છે, ફરી ફરી શેના ખાત્રા
કરાવો છો ? જીવો સામજો

૩૬મણી—કૃષ્ણ

ગાયન

(ધન્યભાગ્ય સૌભાગ્ય)

સત્યવ્રત સૌભાગ્યવતીને,
 પ્રભુ સમશેવે પ્રિતમ પ્રાણને,
 સુખ દુઃખમા તે સામન ગ્હીને,
 લોપે નહીં ડહી પતીની આણને,
 સત્યદેવ પતી ભવો તરણમા,
 તીર્થ સકળ પતી દેવ ચણમા,
 જાણો એક સતી શ્રેય કળમા,
 પતી પ્રભુ સસાર અરણમા,
 નાથ વચન સતીને અમૃત સમ,
 વધુ પ્રિતિતી શુ આપુ આપને,
 કૃષ્ણ-દ્રષ્ટાત દાખવુ સુણો સતીના,
 કાર્ય અઘૌકિક પતિ ભક્તિના,
 સત્યવતી સાવીત્રી દેવી,
 દેવહુતી સીતા સતી કેવી,
 ગળ્ય પાટ સુખ તૃણ વત જાણી,
 પતી સગ રખડી રખડી વનમા

કૃષ્ણ—પ્રિયા ! હું સત્યભામાને મહેલે જઈ હાલ આવું છું.

૩૬મણી—જહુ સાર પ્રભુ પધારો (કૃષ્ણ જાય છે નારદ આવે છે)

નારદ—૩૬મણીશી ! કૃષ્ણજી ક્યા ?

૩૬મણી—તેતો હમણાંજ સત્યભામાને મહેલે ગયા

નારદ—ખીયારી કેવી ભોળા છે કૃષ્ણજી પ્રપચીતો પુરા
રૂક્મણી—એમ કેમ ?

નારદ—એમ કેમતુ થુ પુછો છો ? ચાલો મારી સાથે મત્ય-
ભામાને મહેલે,

રૂક્મણી—કેમ ?

નારદ—કેમ થુ ખાત્રી હગ્વા

રૂક્મણી—શેની ?

નારદ—શેની થુ ? કોના ઉપર પ્રિતી વધારે છે તેની

રૂક્મણી—મધી ગણુઓ હગ્વા માગ ઉપર પ્રિતી વીશેગ છે મને
તેની પુર્ણ ખાત્રી છે

નારદ—કેવી ભોળા ! ખાત્રી હોય તો નજરો નજર જુવો એ-
ટયે વિશેષ ખાત્ર

રૂક્મણી—ચાલો ત્યારે (રૂક્મણી આગળ જાય છે)

નારદ—ચાલો આ કામ પણ દીઠ થયુ, મત્યભામા પ્રભુને કમ-
રાવવામા કચાશ નખનાગ નથી એટલે આ પણ ઉરકે-
રાશે, અને મત્યભામાને જુલ જદલ ખાત્રી થશે, એટલે
પુરેપુર જામશે ચાલો પ્રત્યચ નાટક પ્રવેશ ત્રીજો (જાય છે)

પ્રવેશ ૯ મો

સ્થળ—મત્ય ભામાનો મહેલ,

પાત્ર—મત્યભામા, કૃષ્ણ, પાંડવોની રૂક્મણી અને નારદજી.

કૃષ્ણ—(સત્યભામાને રીસાએલી જોઈ) અરે આશુ ? (પામ
જાય છે) પ્રિયા ?

સત્યભામા--

ગાયન.

(જાઓ મોહન નકલ) એ રાહ

નકલ નટખટ જાણ્યુ, તમાર હેત પુર અમે,
ખોટે લટકે ચટકે, કસાવે નીત્ય મોહન તમે,
એશુ બોલો રાણી શાણી
બનાવો બોળી ધારી, એમ નહી બનનારી

કૃષ્ણ—નાક પડ્યો શો કહે જાણીલી તું,
હકને તુ છોડી દીધે હડીલી તુ

સત્યભામા--ઢાલો હુ પુણ્ય મહાલી,
જાઓ જે હોય ઢહાતી —નકલ

કૃષ્ણ—પણ રીસાવાનુ કારણ તો કહે ?

સત્યભામા--નાગદંડએ આપેલુ પારીજાતકનુ કુલ ઢહાલી હતી
તેને આપી આવ્યા, મને શેતુ આપો ? હુ તેના
જેટલી ઢહાલી હોઉ ત્યારે આપોને !

કૃષ્ણ—એહો ! એજ કારણથી રીસાયા હતા,

સત્યભામા—એ કુલ આપ્યા શીવાય કદાપી કાળે હુ મનાવતી
નથી, નથીને નથી,

કૃષ્ણ—નાગદંડએ મને એ કુલ આપ્યા હતા, તે પૈકી એક કુલ
રક્ષમણીને આપ્યુ, અને એને એક કુલ તમારા માટે રાખ્યુ
છે તમે શા માટે રીસાયા છો, તે જાણ્યા વગર ખબર

રી રીતે પડે

સત્યભામા—તો લાવો તે કુલ.

કૃષ્ણ—(બળતુ કુલ બનાવી) હ્યો આ પારીજાતકનુ કુલ (કુલ આપે છે)

(નારદ રક્ષમણી સહ આવી બાણુમા સતાય છે)

નારદ— પારી જાતના કુલનો રાફડો ફાટ્યો જણાય છે (રક્ષમણીને) હવે જો સત્યભામાની ને 'કૃષ્ણજીની ગમ્મત

સત્યભામા—નાથ ! હમો અષ્ટ પટરાણીમા તમેને વીગેરા જાલુ કોણુ છે તે કહો

કૃષ્ણ—પ્રિયા તમો ડગ્તા અધિક પ્રિય મને કોઈજ નથી

સત્યભામા—નાથ ! એતો કહેવાનું. સત્ય કહેતા હો તો ખાઓ સોગન

નારદ—(રક્ષમણીને) રક્ષમણી જો જો તમાગ કૃષ્ણજીનુ સાચુ, કેમ ખાત્રી છે ને ?

રક્ષમણી—સોગન ખાવા દીયો પછીવાત

સત્યભામા—કેમ જાલા સોગન ખાતા અચકાયા !

કૃષ્ણ—અચકાયો કાંઈ જ નથી, હ્યો તમારાજ સોગન કે તમારા ડગ્તા મને અધિક પ્રિય કોઈજ નથી

સત્યભામા—નાથ ! આ કુલ તો પારીજાતકનુ જ છે ને !

કૃષ્ણ—હજુ પ્રતિતી નથી આવતી !

સત્યભામા—તમાગે તે અવિશ્વાસ હોય, કુલ વેલીમા નાખે છે.
(રક્ષમણી આવે છે)

રક્ષમણી—નાથ ? મારે મહેલે ભોગાન ખાઈ કહો છો કે તારાવી

કોઇ અધિક વ્હાલુ નથી, અને અહીંયા સત્યભામાના
સોમન ખાઈ તેનું તેજ સત્યભામાને કહો છો, આનું
હમારે સમજવું શું ?

સત્યભામા—(રક્ષમણીની વેણીમા પારીજાતકનું ફુલ જોઈ) હ્યો
તમારું ફુલ, તમેએ મને ભળવું ફુલ આપી છેતરી.
અસ મારે તો પુરીજાતકનું જ ફુલ જોઈએ

કૃષ્ણ—તે ફુલ તો સ્વર્ગમા છે

સત્યભામા—તો આ ક્યાથી આવ્યું !

કૃષ્ણ—તે તો નારદજીએ આપ્યું હતું

સત્યભામા—નારદજીએ તો તમને એકજ ફુલ આપ્યું હતું, છતાં
તમે એ ફુલ આપ્યા છે તેમ કહીને છેતરી, આ ફુલ
પારીજાતકનું નથી

કૃષ્ણ—(આ કામ નારદજીનું જણાય છે) પણ પ્રિયા હવે તેનું
કરવું છે શું ?

નારદ—આ ઠીક જામી છે (પ્રયત્ન નાટક પ્રવેશ ૪ થો)

સત્યભામા—અસ મને તો પારીજાતકનું ઝાડ અહીં લાવી આપો;
નહીતો જાઓ મને બોલાવતા નહીં

કૃષ્ણ—(આ કર્તાવ્ય નારદજીનું છે. માટે નારદજીની ગમ્મત કરે)
હ્યો હાલજ લાવી આપું છું, (પડદો ફાટી ઝાડનો દેખાવ)

સત્યભામા—લાવો હવે પેલું ફુલ તોડી આપો

કૃષ્ણ—નારદજી શીવાય બીજાથી એ ફુલ તોડશે નહીં (નારદજી
આવે છે) નારદજી પેલું ફુલ તોડી સત્યભામાને આપો.

નારદજી—જેવી પ્રભુની આજ્ઞા (પુલ્લ તોડવા ઝાડે ચઢે છે, ઝાડ ફરે છે, નારદ બચાવ માટે ખુમ પાડે છે)

કુંભજી—કહો નારદજી ! ફરીથી આ પ્રમાણે મારે ત્યા નહીં કંવુ

નારદજી—મહારાજ ! હવે તમારે ત્યા ફરીથી આ પ્રમાણે નહીં કરે
(ઝાડ ચઢકે છે નારદ નીચે આવી પ્રભુને પગે પડે છે)

કુંભજી—જેવું નારદજી ! મારી માયા જુદી છે, પરંતુ આમ કરવાનું કારણ ?

નારદ—મહારાજ ભક્ત પાન્ડવો વામા ગંખડે, અને સતિ પાપી દુર્યોધનના કાગઝહમા સડે, એ કયાની ભક્તવત્સલતા !

કુંભજી—ખર હો છો નારદજી ! આ તમે મને દીક્રે ચેતવણી આપી, તાગણ હું માયામા લુપ્ત થઈ પડ્યો હતો, તેથી મને કાઈ શુદ્ધિ નહોતી માયાનું કામ અજબ છે

કુંભજી--

ગાયન

(મહા માયા ૩૫ અજબ મોહની) એ રાહ

અજબ મોહની મહા માયાની

મહોટા મુનીજન નાખે પાસમા,

સિદ્ધ યોગી સન્યાસી સાધુ,

કસવે ખોટી માયા આશમા,

તપ તીરથ જપ દેવ ઉપાસન,

આન ધ્યાન કથા શાસ્ત્રે છે વદી,

વનવાસી ઘર વાળી સસારી

માયા તેને છોડે નહીં કદી—અજબ૦

ક્ષિર સાગરમા સ્થિત વિભુ, મહા માયાની સગે
 યોગાભ્યાસમા શીવજી બેઠા, પાર્વતી સહ ઉભગે
 સગે બ્રહ્મા રહી સાવીત્રી,
 કમળ અગમ વસતા ઉલ્લાસમા

નારદજી--પણ મહારાજ ! હવે તો તે સતીઆને દુષ્ટ મુક્ત કરે
 અને સતીના સતાપ સર્વ હરે.

રૂક્ષમણી--જાઓ પ્રભુ બહેલા જાઓ, અને સતીને બચાવો, સતી-
 આને દુષ્ટ અને પાપીને સુષ્ટ એ ન્યાય કયાનો ?

કુંભજી--પ્રિયા ! સુષ્ટ દુષ્ટ એ મનુષ્ય માત્રની કસોટી છે,

રૂક્ષમણી--બહુ સાર પ્રભુ આપની અકકલ મોટી છે, આપની
 અજબ કસોટી છે,

નારદજી--જાઓ જાઓ પ્રભુ સત્વર જાઓ, વાગ થાય છે, સતી
 પાપીના કેદ ખાનામા ગભરાય છે,

કુંભજી--જાણુ છું નારદજી જાણુ છું પાપી સતીની લાજ લેવા જાય
 છે, પણ જાણુતો નથી કે જેને મ્હારી સ્થાય છે, તેને
 તારાવી ! શું થાય છે ! પ્રિયા જાઉં છું અને સતીને દુષ્ટ
 મુક્ત કરી દ્વાલ આવું છું (જાય છે)

પ્રવેશ ૧૦ મો

રૂક્ષજી-દુર્યોધનનું કેદખાનું

પાત્ર--દ્રૌપદી દુર્યોધન પછીથી કુંભજી

દ્રાપદી—

ગાયન

હે ! કૃષ્ણ કૃપાળુ કરો સતીની સ્થાયરે,
 વીરા અરજ સુણીને વેગે વહેલા આવજો રે,
 દીન બેલી છો હબધરજી ના વીરે
 આ દિન બાળા ખર દયા દયાળુ લાવજો રે,
 આથ સાચી છે તમારી અબળા લેજો ઉગારી,
 સાચવજો લળ્યા મારી, વહેલા આવો વીચારી,
 સુણીને પોકાર જગદાધાર આવી બચાવજો રે,
 કપટી કર્મ ચડાળ દુર્યોધન નિર્દય ખરે,
 નાખી કારાગ્રહ માલ, લળ્યા લેવા ધાગતો
 વહેલા આવોને, રહેમ, ઉગ લાવોને
 નથી કોઈ અન્ય બેલી, દુખ દરીયે છુ કુબેલી
 વૃક્ષ વિષુ નોધારી વેલી દુખમા બની છુ ઘેલી
 વહેલા આવો ગરડે બેસી બાળા ઉમાગજો રે વીં

(દુર્યોધન આવે છે)

દુર્યોધન—ધારી ! આમ નાહકનો ગોચ શા માટે કરે છે ? એ
 નીર્માલ્ય પાન્ડવોમા હવે શુ ગ્યુ છે, કે તેમનુ સ્મરણ
 મુકતી નથી, નામ મુકતી નથી

દ્રૌપદી—

બેત

નીર્માલ્ય નહી પાપી, છે મ્મસદાગ એ,
 કુબેર સમ ભડાર, સત્યનો અવતારએ

દુર્યોધન—ખડે છે રાનમા, ને ખાથ ઝાક પાનએ
 પહેરીને ભગવા વસ્ત્ર, સાચા છે નાદાન એ.

દ્રૌપદી—તું ખીચાગે માગ પતીનો શીરજેદ કગવીશ ?

દુર્યોધન—હા, હા, હુજ શીર છેદ કગવીશ, માફ બળ કેટલુ છે તે બતાવીશ

દ્રૌપદી—તાર બળ કેટલુ છે, તે હું સારી રીતે સમજી છું ત્હાર બળ ત્હારી જીભમા, બોલવામા, અને દુષ્ટ કામ વાસનામા છે તું એક કામી કુત્રો રીયળ ધારણ કરનાર સીહનો શીર છેદ કરીશ, ત્યારે દુનીયા ઉચલપાચલ થશે, શીર છેદ કરવા જોટલુ બળ હતુ તો માગ ગ્રયવગમા દુભીમ-મેન ગથલ ઉપાડી તમારી પજવાડે પડ્યો ત્યારે, મે તને સભામા અધ કહ્યો ત્યારે, ને દેવે હજણ કરી અદ્ધર લટગાવ્યો હતો ત્યારે, તે બળ કયા ગયુ હતું ?

દુર્યોધન—જેમ જેમ હું નથી બોલતો, તમ તેમ વપારે બોલો છે, પણ તેમા સાર નહી કાઢે

દ્રૌપદી—બોલવાને ના કોણ પાડે છે, એક બોલ ને એઝીસ સાબળ્ય.

દુર્યોધન—હવે એ વાત સુઠી દે, ને કહે કે તારી શી ઈચ્છા છે ? તને સુખ પસંદ છે, કે દુખ

દ્રૌપદી—પુશ્વાનુ કારણ ?

દુર્યોધન—તારી ઈચ્છા

દ્રૌપદી—ત્હારી ઈચ્છા માગ પતી મજે ગ્હી સુખ કે દુઃખ જે મજે તેમા સતોષે રહી પતી સેવા કરવી એજ છે સ-નોષીને તો દુખ હોતુજ નથી દુખ તારા જેવાને કે જેને કુતગતી માકક હાડહાડ થવાનુ હોય

દુર્યોધન—એમ સીધી રીતે નહીજ માને, હાલને હાલ તારા ગરી-
બડા પતીનો શીઠ છેડ કરાવુ છુ, ને તને તેમના સીર
લાવી જતાવુ છુ

દ્રૌપદી—પાપીઆ ! એ દુ ખીને રીખાવામા સાર નહી કાઢ તે નફા
સમજજે, માટે તેમને સતાવવા રહેવા દે એ દુ ખી છે
પણ સીહ છે, જેને સાલ્યક શ્રી કીરતા છે, તો તેઓ
આગળ તુ એક ક ગાલ લાચાર છે માટે એ વાત મુકી
દે હુ પાપીણી માટે એ ગરીબને નાહક સતાવીશ નહી

દુર્યોધન—અસ તારે ખાતરજ તેમને જીવતા છોડનાર નથી, તેમ
તને પણ છોડનાર નથી.

દ્રૌપદી—કારણ !

દુર્યોધન—કાગળ માત્ર તાર ૩૫

દ્રૌપદી—અભાગીઆ ! આ ગદી ઢાયા ઉપર થાનો મોઢ ગળે છે
દુહો.

હાડ ચામચી છે મધ્યુ અદર માસ ૩૫૦

મળ મુત્રાદીક છે ભયુ^૧ ગીદ ગુમાવે નીર

માટે માન, અને જરા વીચારી જે

દુર્યોધન—તુ ગમે તેમ શીક્ષણ આપીશ, પરંતુ તારા ઉપર લાગેલો
મોઢ કદાપી કાળે ખસવાનો નથી તે નથીજ અમે તે
જેખમે તને તો છોડનાર નથી તે નથીજ

દુહો,

દેવ સરીખી પુતળી, ૩૫ ગુણ ભરી અષાર,

વીસરી વીસરાએ નહી, ભયે આવે દુઃખ ભાર.

ટ્રૌપદી—વાર આ ગદી ગટર જેવી ડાયામા તુ રોને ચ્હાય છે !
 જે આ બાલ પર આશક થયો હોય, તો બાલ તોડી
 આપુ, જે આ કપાળ પર આશક થયો હોય, તો કપાળ
 કોડી આપુ, જે આ આંખો ઉપર આશક થયો હોય
 તો આંખો કાઢી આપુ, જે આ રૂધીર માસથી બરેલ
 મત્તનો ઉપર આશક થયો હોય, તો સ્તનો કાપી આપુ,
 જે આ પેટ ઉપર આશક થયો હોય તો પેટ ચીરી
 આપુ, જે આ મળમુત્રના અપવિત્ર સ્થાનથી આઠાદિત
 થયેલી જગા ઉપર મોહીત થયો હોય, તો જગા કાપી
 આપુ, બોલ બોલ લોહીમાસના બુધ્ધા વર, સુખેથી
 બોલ શેની ઇચ્છા ધગવે છે !

દુર્યોધન—અસ મારે તો તારૂ શીયળ બગ કરી મારી રાણી
 કરવી છે.

ટ્રૌપદી—

દુહો.

સીંહ મુઠ, ભોરીંગ મણી, શીયળ સતી શણુગાર,

જીવતા કદીએ નવ જડે, સ્હાયક શ્રી કીરતાર

દુર્યોધન—જે સીધી રીતે નહીં માને, તો તારો જન લછશ, પરતુ
 તને છોડનાર નથી, તે તુ ખાત્રાથી સમજજે

ટ્રૌપદી—સુખેથી માર, પણ તુ ખીચારો કામવાસનાથી મરી ગ્હે-
 લો, હું સતીને શું મારનાર હતો !

દુર્યોધન—ડીક છે, જેઉ છુ આશ્વ તૈયાર થા

ટ્રૌપદી—લે પાપી સુખેથી માર, સતીના સ્હાયક દીનખેલી દયાળુ
 પ્રભુ હજાર હજુર છે, બકતોને બગવાનની સાચી હામ

છે, સતીયાને દુખ મુક્ત કરનાર માયો ગામ છે, સીતા-
પતી ગમ છે

દુર્યોધન--હીક છે, જોડિયું કે કીયો સીતાપતી ગમ છોડાવે છે,
ત્રૌપદી—

ગાયન.

સ્તુતી

(વારે ધા વીઠલા વહેલો) એ રાહ,
શ્વાય કરો શ્રી કીરતારી, છેવટની છે વીનતી માગે
વેગે લેજો ઉમારી,
પાપીઓ મારી પુઠે પાયો આ, લેવા બેઠો મુજ ત્રાણ,
અસી થકી સીર છેદન ડગશે, થાશે ડાયાની હાણ,
પ્રાણુ જતા હાસિ છે તારીરે-છેવટની
આધાર નાહી તુજવીણુ કેનો, વ્હાલા કરો નાહી વાર,
અનેક ભક્તના કામ કર્યો પ્રભુ તેમ સતી આ ઉગાર,
આથ એક સાચી તમારી-છેવટની
દ્રુવ પ્રહ્લાદને દીધા અભય એવા ભક્તવત્સલ ભગવાન;
શાને માટે પ્રભુ વર કરો તમે સુણો અગ્ન આ કાન;
ખીગ્દ નહી દેશે વિસારી—છેવટની

(ભડાકા સાથે ભગવાન આવે છે અને
સતીને પોતાનો હાથ આપી ગરૂડ ઉપર
ખેચી લે છે, અને જાય છે, દુર્યોધન મુખ
વીકાશી ઉભો રહે છે) પડદો પડે છે

ટખલો

પ્રવેશ ૧૧ મો

સ્થળ—વનમાં પાન્ડવોની ઝુપડી
 પાત્રો—પાંચ પાન્ડવો, કૃષ્ણ, દ્રૌપદી
 ધર્મ—ભીમ—સહેદેવ—નીકુળ

સર્વ—

ગાયન.

હરી ભજન

સમગ્ણુ ડગ તુ મનવા સાચુ સીતા શામનુરે,
 મીતા શામનુરે, રઘુપતી ગમનુરે—સમરણુ.
 ભાક્ત વગ ભુધગ્ણુ યાગે, ભક્તોની પીડા હગનારો,
 નહાય નજા ડગનારો, સ્થળ આગમનુરે—સમરણુ.
 માયા સર્વે મોઘી કીધી, સોઘી ભક્તિ છોડી દીધી
 દેતા પ્રભુનુ નામ દામ નહી દામનુ રે—સમરણુ.
 ભક્તિ છે ગગનુ પાણી, ડઘ જન પીતા ઉલટ આણી,
 ગમ નામ છે અમૃત, મોક્ષના ધામનુ રે—સમરણુ.
 (કૃષ્ણુ દ્રૌપદી મહ આપે છે)

ધર્મ—કૃષ્ણુ ! પધાર્યા ?

કૃષ્ણુ—હા

ધર્મ—મહાગજ ' આપના પ્રતાપે સતી નો મળી, પરતુ મારે
 અગ્નુન વીગે ડયાઝે આવશે ! તેને ગયે વગસ તો
 થઈ ગયુ

કૃષ્ણુ—ધર્મગય ! વિદ્યાભ્યાસનુ કામ છે, વખતે વાર પણુ લાગે

ધર્મ—અગ્નુન વિના મને ઘડી આગમ નથી, સુખનુ નામ નથી
 તેની શેવાની અવધી છે બુવો સાભળો

૨૧/૫
૧૯૪૪

ગજુનની ગેરાની અરધિ માલ ગાલ ની આપા ૧૦

પડના ૫ થા માલ ઉપાડ, રહી અડ રત માલ માલ ૧૫/૫

ગાયન.

અર્જુનની શેવાની અવધિ,
મુલો કૃષ્ણ કહુ આણે દાર
પડા પહેલો મોલ ઉપાડ
વડી એક નવ લાગે વાર,

ભીમ પામે દાનણ માનુ વૃક્ષ આણી નાખે,
મહેદેવને કાઠ કામ બતાવુ જ્ઞેશ મુખથી ભાખે,
નીકુળને વનણાગી ડગ્ગા કેમે કર્યો ન આવે પાર,
નતીને જો કામ બતાવુ, હગણ થયાની બ્હીક અપાર
જહેના સાથે ડામ ઉઠાવે,
શેવા તેની અતી સુખકાર—પડના પહેલો-

નાટે પ્રભુજી ! તેના વીના મને ચેન પડતુ નથી
(અરજુન આવે છે)

કૃષ્ણ—જુવો ધર્મ ગમ ! અ જુગલ આવી પહોચ્યા
(અરજુન આવી ધર્મ અને કૃષ્ણને પમે લાગે છે)

ધર્મ—ભાઈ અરજુન ! આવ્યો

અરજુન--હા મોટા ભાઈ !

ધર્મ—વાડ કૃષ્ણજી ! હમને વનવાસ નીકળે બાર વર્ષ પુગ
થવા આવ્યા હશે ?

કૃષ્ણ—મહેદેવજીને પુછો,

ધર્મ—સહદેવ વીરા ! આપણને વનમાં આવે માન નમ્મ ટપાટે
પુરા થાય છે ?

સહદેવ—મોટા ભાઈ, કાલ બાગ વનમાં પુગ થશે

લીમ—મૃણુ ! આ તરતીઓ જોશી ઠીક છે, કાળુ, જે વાત
પુછો તેનો ઉત્તર હાલ કે કાલ

સહદેવ—મોટાભાઈ જે હોય તેજ હશેવાય,

મૃણુ—ઠીક ત્યારે તમારે એક વસ્તુ ગુપ્ત રહેવાનું છે, તે માટે શુ
વિચાર ધાર્યો ?

ધર્મ—મૃણુ ! હમે તો ગર્હજ વિચાર ધાર્યો નથી, તમો
બતાવો તે પ્રમાણે કરીએ

મૃણુ—તમારે વેરા પલટાવીને જોવા પડશે, અને વેશ કાઢો તે
બજવવો પડશે

ધર્મ—તે ઝીવાય કયા સીદ્ધી છે પણ કયા જવુ, તે રહ્યો બતાવો

મૃણુ—તમો વૈગટ નગ્રમાં વૈરાટગજને ઘેર જાઓ, ત્યાં તમારે
વસ્ત્ર નીકળી જશે

ધર્મ—પણ વેગ રુ ધાગણુ કરના, તેતો બતાવો ?

મૃણુ—ધર્મગજ ! તમો બનો રૂષી, કારણે તે મીવાય બીજુ
કામ તમાગથી બનશ નહી, માટે ગાદીના ગુર તરીકે
રહેવાનું કામ કરી શકશો

ધર્મ—પણ મહારાજ ! કદાપીકાળે અસત્ય બાપણ મુખમાંથી
કાઢનાર નથી તે નથીજ

કૃષ્ણ--બહુ સાડ તમે સત્ય કહેશો કે હું ધર્મ છું પરંતુ તેનો તમને પાનડવ ગાદીના ગુરુ છો એમજ સમજો, અને ગુરુપદે સ્થાપશે

ધર્મ--વાર અરજીનન થુ ડાનુ, અને થુ નામ ધારણુ કરુ.

અરજીન--મોટાભાઈ! મારી તરફની ચીતા ધારણુ કરવી નહો, કારણ મને સ્વર્ગમાથી અપહરણો બ્રાપ છે, તેથી માર મનીના વ્યક્ત થઈ રહીયું, અને પૈરાટરાખના કુવર તથા કુવરીને બણાવીયું

ધર્મ--વાર પણ મેફેવજ તમે થુ કામ કરશો ?

સહુદેવ--મોટા ભાઈ! હું એક એવો વીલા બાણુ છું કે જે માથે એક શેર મધ દેતી હોય, તેના કાનમા મતર ભણું તો ચાર શેર મધ આપે, તેથી હમો પછી ગોવાળ નામ ધારણુ કરીયું, અને ગૌ શેવા કરીયું.

ધર્મ--વાર પણ આ નીકુળજ થુ કામ કરશે ? કારણ પ્રથમ વરણાગીમાથી હિચા આવતા નથી તો હાસત્વપણુ કેવી રીતે ઉઠાવશે ?

નીકુળ--મોટા ભાઈ ? મારી તરફની ખીલકુલ ચિતા ધરતા નહો કાણુ હું અશ્વવિદ્વાનો મત્ર એવો બાણુ છું, કે નીર્માલ્ય ધોડાને મત્રના બળથી પવન વેગી બનાવું, મારે હમો ધોડાળમા રહીયું, અને અશ્વોને બણાવીયું, ને નામ ચાણુક અમવાન ધારણુ કરીયું.

ધર્મ—ડીક પણ આ ભીમસેનનું શુ થશે ! સર્વનું થયું પણ આ ભીમસેનની ચિંતા છે.

ભીમ—મોટા ભાઈ ! મારી તમારે ખીલકુલ ચીતા કગવી નહીં. ડારણ હું રસોઈ બનાવી જઈશું છું, તો વીગવાલવા નામ ધરીશું, અને વૈરાટગંગાની સકળ સૈનની રસોઈ કરીશું બાગ મહીના સુખે દુખે વેડી લઈશું.

ધર્મ—ડીક હવે સતી તરફની ચિંતા ગઈ કાગલ અબજાની જાતી શુ કરી શક, માટે તેને પચાળ દેસામાં તેમના પીતા પામે મોડવાવીએ તો કેમ કૃષ્ણ ?

કૌપદી—નાથ ! એ શુ બોલ્યા ? શુ આપ વૈરાટગંગાને ત્યાં દાસત્વ ઉપવેશી, અને હું મારા પીતાને ત્યાં મુખમાં ગહીશ ! એતે કદી બને ? પતીને મુખ મુખી અને દુખે દુખી થયું તે સતીનો ધર્મ છે શુ જાણા તે જાણાથી જુદી થએલી સાબળી છે, શુ માછલી જળને તણ એકલી ગહેલી જોઈ છે ! માટે નાથ ! જ્યાં આપ ત્યાં હું. આપ દુખી તો મારે સુખ કયાવી ? હું પણ આપની પેઠે વૈરાટગંગામાં સૈર કરી નામધારણુ વૈરાટગંગાની રાણી સુદર્શના ને શણમાગ સખવનાર દાશીપદ ધારણુ કરીશ માટે મારી તરફની ચિંતા કગના નહીં.

કૃષ્ણ—કન્ય છે પતીના સુખ દુખમાં અનેક સકટો નડવા છતાં પણ એક નીષ્ઠાથી બાળ લેનારી સતી ! તારી પતી નવાની અવધિ છે, ખુદ આ છોકરાનું !

દ્રૌપદી—મહારાજ ! છોકરાને પંચાળ નગ્રમા મારા પીતાજીને ત્યાં મોકલાવી આપે.

દુષ્ટ—છોકરાને નમાયા મોસાળ મોઝલરા, ને સાર નહી, ડાગ્લ મા વગરના છોકરા, આમા મામીઓના વચન કેના રતિ સહેશે ?

દ્રૌપદી—મહારાજ ! જાનાટે તારો છો ? માવ પીતાને દુષ્ટ તો છોકરાને પાત્ર દુષ્ટ થાય, તેમા નવાઇ શું ? હમો પાત્ર નસત્ય ઉઠાવીશું, તો તેથી આમા મામીઓના બોલ થી શું વીગેશતા છે

દુષ્ટ—પંચ છે બહેન દ્રૌપદી ! તમારી દ્રઢ નીતિને ' બો હુ છોકરાને લઈને પંચાળ નગ્રમા મુકી આવું છું અને પછીથી દ્વારીકા જઈશ, તમે વૈરાટ નગ્ર તરફ સીધારો

દ્રૌપદી—મારા હાલા બાબુડા, મોસાળ પક્ષમા જઈ સુમેથી રહેજો, મામા મામીના બોલ સહેજો, આટલી શીખ અતરમા જરૂર લેજો, વીસરશો નહોં.

ચગાન

દ્રૌપદી—બાળક—

કુવર કોડામણા માણરા,
સુખે મોસાળ જમ્ય

બાળક—ચિંતા ધરો નહીં માવડી,

દૌપદી—લાગે વીયોગ ધાય--કુવર૦

બાળક—મેસાળમા રહીશું હમો, માત તને ઉચાટ
આણા પાળીશું ત્યાં સર્વની, એવો કર્મનો ઠાઠ-કુ૦

દૌપદી—વિયોગ દુખ નહીં આણુશો, રહેજો ધરી ઉલ્લાસ,
વરસ એક વીવી જતા, પ્રિતે તેડાવીગ પાસ-કુવર૦

બાળક—કાલે વરસ માણ વહી જશે થાગે સયોગ સુખ,
નશીમે આવ્યું ઉઠાવવું, કર્મે લખેલ દુખ,
માતા પીતા જમ્યે હમે

ધર્મ--તત્તી ! હવે એ માયા મુઝી દોડો, અને વૈરાટનગ્ર તરફ
જવા માટે તૈયાર થાઓ દૃષ્ટુ પ્રભુ તમે પણ બાળકો
સહ પધારો

કૃષ્ણ--બહુ સારું ધર્મરાજ, તમે જાઓ હું જાઉં છું (કૃષ્ણ
જાય છે)

લીમ--બહુ આપણે પણ ચાલો, (સર્વે જાય છે)

પ્રવેશ ૧૨ મો

સ્થળ--વૈરાટ નગની બાગેળ

પાત્ર--ધર્મ બીમ અરબુન મેહેદેવ નીકુળ દ્રૌપદી

ધર્મ--અરબુન વીરા ! તમારા હથીઆર મર્વે કયા મુકજો ?

અરબુન--મોટા બાર્ધ ! આ સામે સીમડાનુ ઝાડ છે તે ઝાડપર મુકુ છુ, અને તેના ફગ્તી તથક નાગની ચોક્કી મુકુ છુ એટલે કાષ્ટ હગ્ગન જેતુ નથી

ધર્મ--બહુ સાડ તમે હથીઆર મુકી આવો (અરબુન જાય છે)

લીમ--મોટા બાર્ધ પ્રથમ તમે વૈગટગબ્બની કચેગીમા પધારો, અને ગાદીના ગુડ થઇ બીરાજો, ત્યા પાછળથી એકે એકે હમે આવીએ છીએ, (અરબુન આવે છે) કેમ અરબુન ?

અરબુન--હા મોટા બાર્ધ તમે પ્રથમ પધારો

ધર્મ--બહુ સાર, (જાય છે)

લીમ--અરબુનજી ! તમે તથા મેહેદેવ નીકુળ સર્વે વેશ બદલી તૈયાર થાઓ, કારણ એકે એકે જવાનુ છે

અરબુન--બહુ સાડ ચાલો આપણે વેશ બદલી તૈયાર થઇએ, પ્રથમ ઇશ્વર સ્મરણ કરી હ્યો

મર્વે—

ધર્મી સ્તુતિ.

મગગાઢ નટવગ મોગલીધર,
 મુદર વર સુખ કારીજી—
 ફીરીટ કુડળ દૈત્યલ મણીધર,
 કમળા વગ દુખ હારીજી—
 પીતામ્બર વર જય પુરુષોત્તમ,
 પ્રભુત ધામ દમારીજી—
 મ્યામ ક્યામના ગ્સીક રાગેમણી
 ગોવર્ધન ગિરિધારીજી—
 સાચો આશ્રય એકજ ત્હારો,
 નૃણુ વગળ ફીગતારીજી—
 ગરેણુ રાખો સઢ કાપો,
 નઃ એ નાય મોગગીજી—

(સર્વે જાય છે)

પ્રવેશ ૧૩ મો.

સ્થળ--વૈગટ નગ્રમા વૈરાટ રાજાની કચેરી

પાત્ર--વૈગટ રાજા, કૈયાળ પ્રધાન, દરબારીઓ, ઓત્રા કુવર પા-
ળવી પાન્ડવો

દરબારીઓ—

ગાયન.

મુગટ રાજા સોહૈ તૃપતી જયકાગી
વાગી વાગી વૈરાટપતી બલહારી,—મુગટ
સભા પુરદર જેવી, કે અન્ય ઉપમાદેવી
અતઃ અદઃ રાગિનિ શાન્તિ ફેલાવે
બાવે ગુણુ ગામ્હિ ભુપતી સુખકાગી—મુગટ

છટીદાર—મહારાજા ! બહાર કાઠ ડપી આવ્યા છે અને તેઓ
દબુ આવવાની દરજા ધગવે છે,

વૈરાટરાજા—તેમને સુખેથી પ્રવેશ કરાવ, ડપી મુની માટે અપ્પા
હોવજ નહી.

છટીદાર--જેવી મહારાજાની આજ્ઞા (ધર્મ આવે છે)

વૈરાટરાજા— (દડવત કરી) રૂપીરાજા ! આપે પધારી મને પાવન
કર્યો છે, આ ગેવક સગ્ગુ કામઠાજ દરમાવી આ-
ભારી કરે.

ધર્મ--વૈરાટરાજા ! હું ધર્મ છું, એક વન્સને માટે રહેલા બાવ્યો

હું, માટે ઇચ્છા હોય તો હા કહો, જે ગામમાં તે
રહીશું, અને ગાદી ગુરુનું કામ કરીશું

વૈરાટ—એવા માગ કયાથી ભાગ્ય હોય કે આપ જેવા પાન્ડવ
ગાદીના ગુરુ મારે ત્યાં રહો ! સુખેથી રહો, અને ગાદીના
ગુરુનું પદ સ્વીકારી આભારી કરો વાર આપનું નામ !

ધર્મ—કીંડ,

વૈરાટ—કીંડ રૂપી ! આપ સુખેથી અત્રે રહો, અતઃ આ રાજ્ય
તમારૂં પોતાનું છે એમજ સમજશો (ગાદી ઉપર જો-
સાટે છે) આજ માગ અહો ભાગ્ય ! પાન્ડવ મા-
દીના ગુરુ મારે ત્યાં રહ્યા, અને મને પાવન કર્યો

છટ્ટીદાર—મહાગજ બહાર કોઠ વ્યઢળજી અવ્યા છે

વૈરાટ—તેમને સુખેથી પ્રવેશ કરાવ
(અરજીન વ્યઢળ વેશે આવે છે)

વ્યઢળ—અમા તને ગજ વૈરાટ ! માતા બહુચરા તને અમર કરે,
અને તારી ગાદી અવીચળ તપો

વૈરાટ—વ્યઢળજી ! કહો કેમ પધાગ્વુ થયું છે ?

વ્યઢળ—ગજજી ? હું પાન્ડવરાજને ત્યાં તેમના કુવર અભેમાન્યુને
ધનુષ્ય વીણા અને રાત્રાક જ્ઞાન આપતો હતો પણ તે-
જો વનવાસ ગયા તેથી એક વરસને માટે અત્રે રહેવા
આવ્યો છું, જે રાખીશ તો તારા પુત્ર પુત્રીને વીણા-
અભ્યાસ કરાવીશું

વૈરાટ--કેમ કીકરૂપી !

કીક--બહે રાખ આવા માણુન ખોલ્યા નહી મળે.

વૈરાટ--કીક ત્યારે અત્રે રહો (કૈયાને) કૈયાજી ! તેમને માટે
નીશાળનો બદોબસ્ત કરી આપો

(અગ્નિન જાય છે)

છડીદાર--મહારાજ ! બહાર કોડ લગવાડ આવ્યા છે અને હજુ
આવવા આતા માગે છે

વૈરાટ--તેમને સુખેથી પ્રવેશ કરાવ

છડીદાર--જેવો નામદાર હુકમ

(પછી ગોવાળ સહેદેવજી આવે છે)

વૈરાટ--નમો કોણુ છો, અને કયાથી આવો છો ?

સહેદેવ--હમો ગોવાળ છીએ, પાન્ડવોને ત્યા રહેતા હતા, પરંતુ
પાન્ડવો વનમા ગયા, તેથી તમારે ત્યા રહેવા આવ્યા
છીએ, જો રાખશો તો ગ્હીશુ અને હમારી પાસે એવો
મત્ર છે કે જે ગાય એક ગેર દુધ દેતી હોય, તે આ
શેર દુધ આપે.

વૈરાટ--બહુ સાર ત્યારે સુખેથી રહો અને દુખારી ઢોર સાચવો

સહેદેવ--જેવો હુકમ (જાય છે)

છડીદાર--મહારાજ ! બહાર કોડ ચાલુકરનાર નામનો માણુસ આ
વેલો છે, તે હજુર આવવા આતા માગે છે.

વૈરાટ—તેમને મુખેથી પ્રવેશ કગવ,

છડીદાર—જેવો નામદારનો હુકમ

(નીકુળ આવે છે)

વૈરાટ—નમે કોણુ છો, અને ક્યાથી આવો છો !

નીકુળ—હમેા પાન્ડવોને ત્યાં લેડેસ્વાગતુ કામ કરતા હતા, પરંતુ પાન્ડવો વનમા ગયા, તેથી તમારે ત્યાં રહેવા માટે આ-
-યા છીએ, ત્રણ કોડીના ટકુને પવનવેગી મનાનાનો મત જાણીએ છીએ માટે મગજ હોય તે ગણો

વૈરાટ—કેમ કીક કવી ?

કીક—જેની નાગી મગજ

વૈરાટ—નહુ સાડ ત્યારે પેડાળમા ગડો, અને અશ્વપાળનુ નામ બળવો

નીકુળ—જેવો હુકમ (નીકુળજી જાય છે)

છડીદાર—મહારાજ ! બહાર કોડ બાધ આવી છે, અને હજુર આવવા આજા માગે છે,

વૈરાટ—તેન મતગ પ્રવેશ કગવ

છડીદાર—જેવો નામદારનો હુકમ (દ્રૌપદી આવે છે)

વૈરાટ—બાઈ ! તમે કોણુ છો, અને ક્યાથી આવો છો ?

દ્રૌપદી—વૈરાટ ગણ ? હુ પાન્ડવોને ત્યાં દ્રૌપદીને શણગાર સજા વતી હતી, અને પાન્ડવોની દાસી છુ, પરંતુ પાન્ડવો વનમા ગયા, તેથી તમારે ત્યાં નોકર રહેવા આવી છુ, જો ગમશે

તો રડીશુ, અને ગણી ગુદશણાને વચ્ચે રાણુગાર સન્નિધિ
કેયાણ—સ્વમત “ આને ગખેતો કેવુ સાડ, શુ તેનું રૂપ ?

વૈરાટ—કેમ કીક રૂપી !

કીક—જેવી તારી મરણ

દ્રૌપદી—પણ વૈરાટ ગળ ! એક શરત કમ્બુલ કરી પડશે,

વૈરાટ—શી ?

દ્રૌપદી—માટે માથે પાચ માધવો છે, તેઓ જે કોઈ મારા સામે
કુદૃષ્ટી કરશે તેનો પ્રાણ લેશે, તે શરત કમ્બુલ હોય તો હુ રહુ

વૈરાટ—ખડુ સાડ તમારી સામે કુદૃષ્ટી કરશે તે પ્રાણ ખોસે એ તો
રંગે તેવુ મરશે, તમો સુખેથી રહો, કેમ કીક રૂપી ?

કીક—ખડ છે, કરે તેવુ બરે ને વાવે તેવું વણે

વૈરાટ—આઘ તમો સુખેથી રહો, જાઓ મહેલમા [દ્રૌપદી જાય છે]

છડીદાર—મહાગજ ! બહાર કોઈ જાડા આવ્યો છે ! ખબે મોટો ક-
ડછો નાખેલો છે, અને હજુર આવવાની આજ્ઞા માગે છે

વૈરાટ—તેમને સુખેથી પ્રવેશ કરાવ

છડીદાર—જેવો નામદારનો હુકમ (બીમ આવે છે)

વૈરાટ—તમો કોણ છો ?

બીમ—પાન્ડવ સોનાના ગ્ધોર્ધ્યા છીએ,

વૈરાટ—અહી કેમ આવવું થયું છે ?

ભીમ—પાન્ડવો વનમાં ગયા છે, તેથી નોકરી કરવા આવ્યા છીએ, જો ગમશે તો ગ્હીશું, અને તમારી તમામ મેના ની રસોઇ કરીશું

વૈરાટ—કેમ કીક રૂપી ?

કીક—જેવી તમારા ઠંઠા

વૈરાટ—વાર મુખેથી રહો અને આખી સોનાની રમોઇ કરો

ભીમ—પણ મારે ખાવા માટે રોજનું મોળ કળશી અનાજ જોઈશું

વૈરાટ—સોળ કળશી !

ભીમ—હા પણ તેણે કામ કોક પ્રમંત્રે બળવીશું

વૈરાટ—કેમ કીક મહારાજ ?

કીક—રાખવો હોય તો રાખો, સોળ કળસી અનાજ ખાસેતો કોક વખત તે પ્રમંત્રે પડ્યે કામ બળવશે, અહલો વાળશે

વૈરાટ—બહુ સાર તમે ગ્હોડે પધારો (ભીમ જાય છે)

કૈયો—(સ્વગત) “ ચાલો આપણા પણુ ભાગ્ય ફળી ગયા ઉપાસી ને અપરીમા મેળવી લઈશું અને અમન ચમન કરીશું

વૈરાટ—કીક રૂપી ! આજે માગ અહો ભાગ્ય કે પાન્ડવોના નોકરો મારે ત્યા આવ્યા, તે ઈશ્વરની પુરી કૃપા થઈ એમ હું સમજું છું (વારાગતને)
તમારો નામ રાઈ કરો

ચારાગના--

ગાય

રામારે મે તો પનીઆ ભરન મહ -
 પનીઆ ભરન મહ દુર--રામારે૦
 જળ ઘટ ઘાટ હચ્ચે સર ભાગીરે,
 સાજ પડે ઘર દુર--રામારે૦
 કેસે જાછે સખીમે પનીઆ ભરન !
 રોકત રોકત નદકા નદન મદન મોહન ઝાન્હ-કપસે૦
 જાઓ સખી સમજાઓ મોહનકો,
 ના રોકો ! કયો રોકો !
 દેખેગી માસ મેગી લે લેગી પ્રાન-કપસે૦

(વૈરાટ પર્વ મુધી ભાગ ૧ લોઃ)
 સમાપ્ત.

પુષ્કળ પૈસા ખરચતાં છતાં ન મળતાં પુસ્તકો
આ સાલજ બહાર સચિત્ર પાડવામાં
આવ્યાં છે

(જોડાલાલ વાડીલાલ ૫૧)

નરમીહ મહેતો ભાગ ૧ લો	૩ આ.
” ” ભાગ ૨ જો	૦-૧૦
મીરાબાઈ ભાગ ૧ લો	૦-૧૦
ભાગ ૨ લો	૦-૧૦
સતી દ્રૌપદી ભાગ ૧ લો	૦-૧૦
” ” ભાગ ૨ લો	૦-૧૦
રાજકોઠીઆરો ના પૂણે	૦-૪
વીણાવેલી ભાગ ૧ લો	૦-૧૦
” ભાગ ૨ જો	૦-૧૦
ગમલીલા ભાગ ૧ લો	૦-૮
” ભાગ ૨ જો	૦-૮
મૃદાલસા	૦-૮
અગ્રેજી અભ્યાસ	૧-૮
પદ્મવ્યવહારનો ગાજનો	૧-૮
ધી પોકેટ ઇંગ્લીશ ઇન્ડુ ગુજરાતી	
ડીક્ષનેરી પૃષ્ઠ ૧૧૪૨	૨-૮

ઉપર લખેલા પુસ્તકો નીચેને સંગ્રામે મળશે.

રણછોડલાલ મોતીલાલ

રીચીરોડ—અમદાવાદ,

હેમી વનિતા	૩-૦	નાનચિતામણી	૦-૦
ચીંગમીદ	૧-૧	ગત ઇ જ્ઞાનમ	૦-૮
પાગમમણી (પાગમમ ગ્રહ)	૩-૦	મુવામીની મન્જા	૦-૧૨
ગણગણલાલન જીવન ચરિત્ર	૦-૦	ફાફડમારી	૧-૮
મન્નાર	૧-૧	મુગુણ નુ ગી	૧-૦
આફરા ગદ્યથ (જાપાનીમ ગતનુમ)	૧-૪	આપાનાવ	૧-૦
મચિત્ર ચીજીવની ૧ લો	૦-૧૮	ગમગણુ પન્માદમ	૪-૦
" ૨ જો	૦-૧૦	વિવેકાના જીવનચરિત્ર	૦-૪
મચિત્ર નગર્મોદમલનો ૧ લો	૦-૧૦	દયિજનો રાત્ર	૩-૦
" ૨ જો	૦-૧	કેનામ માનમગેવન	૧-૧
મચિત્ર ગાજડકીઆરો	૧-૪-૦	પચામગનો જયગીખની ભા	૦-૮
મતિ દ્રોપદી (માચત્ર)	૦-૧૦-૦	ખેડના નિયત	૦-૮
" ૨ જો	૦-૧૦	શાંતિગે માનમિક શિક્ષણ	૧-૬
મીનમાથ ૧ લો (માચત્ર)	૦-૧૦	મત્રામ તત	૨-૦
" ૨ જો	૦-૧૦	ધમમિ	૨-૦
અમર ચરિત્ર ચાન્ ભાગ		નાનલન	૧-૮
દરક ભાગના	૦-૮	મચિત્ર ગીતગૃત ગમાયણુ	૩-૮
આપણો ધર્મ	૧-૦	મત્રાટ	૩-૮
મેવડત (મચિત્ર)	૦-૮	મત્રામ પુતની	૨-૮
સપિંગજના પદ	૦-૮	મુદા મલતની	૨-૦
ગદ્ય કિર્તન	૧-૩	ત જ્ઞા મગ્ધ	૧-૪
ભાગવત મચિત્ર મહાટુ	૫-૦		
મીનાદેવી (મચિત્ર)	૧-૧		

મળવાનું ઉકાળુ:-રણજીતનાલ મોતીનાલ શાહ

બુદ્ધેવર રીચીરેડ-અમદાવાદ

મહાલસા. (સચિત્ર) કી રૂ ૦-૧૦-૦

(સચિત્ર) નરસિંહ મહેતા ભાગ ૧-૨ રૂકના ૦-૧૦-૦

૦-૧૧-૦ ૧૧.૬૭ ૨-૧ ૧૦.૧૬ ૧૬.૬૭

શાલુ જુહાપલાલ મોતીલાલ બુકસેલર-અમદાવાદ

